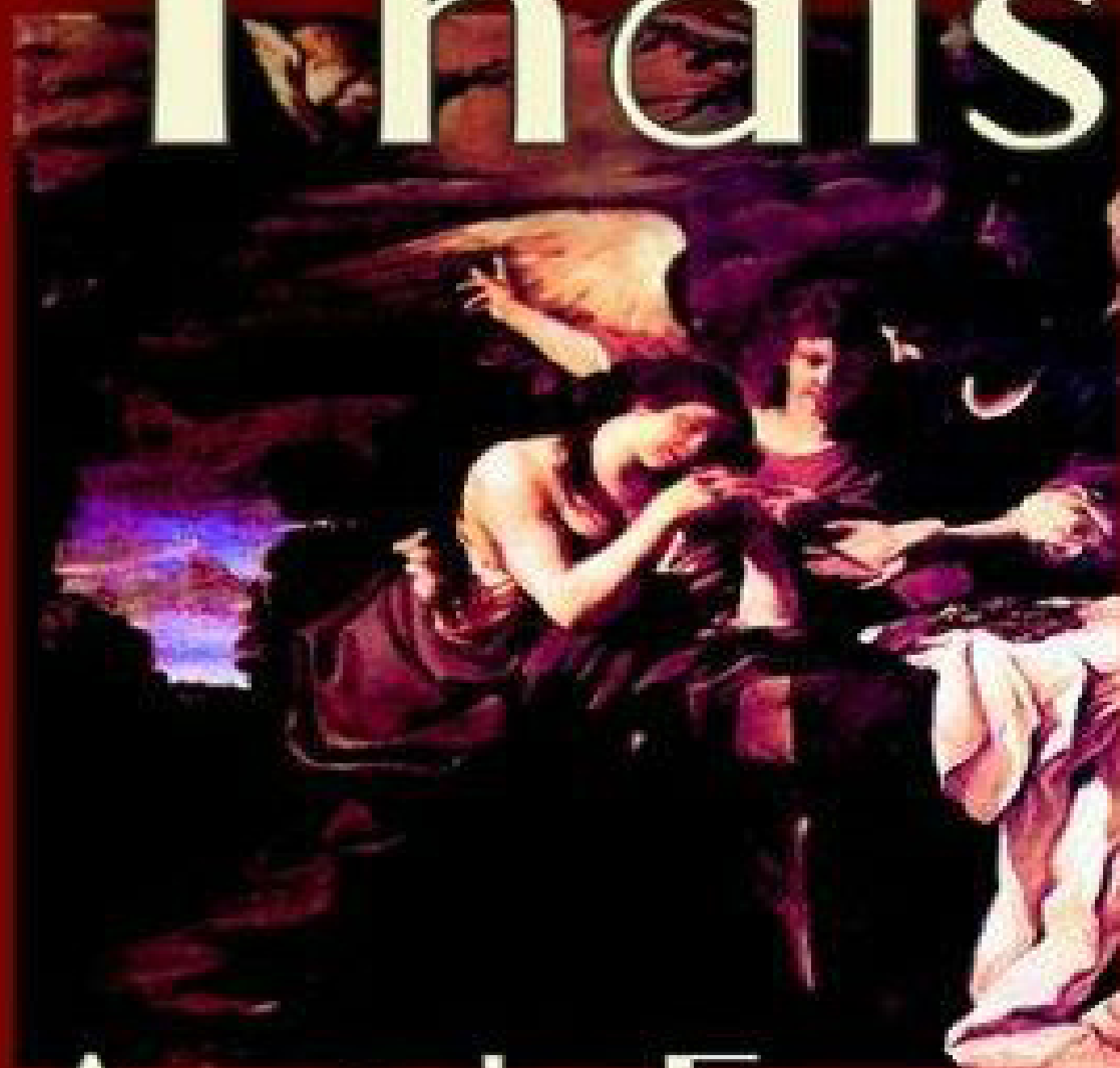


[www.iphonepub.com](http://www.iphonepub.com)

# Thaïs



Anatole France

[www.iphonepub.com](http://www.iphonepub.com) En geniş Türkçe iPhone ePub içeriği.

Thais

Anatole France

(D. 16 Nisan 1844, Paris - Ö. 12 Ekim 1924, Saint-Cry-sur-Loire, Fransa) Fransız yazar. Bir kitapçının oğlu olan France, hayatının büyük bir bölümünü kitaplar arasında geçirdi ve kendini edebiyata adadı. İlk şiirlerinde klasik geleneği temsil eden Parnasseciliğin izleri görülür ve toplumsal kurumlara karşı alaycı bir tavır sergiler. France'ın şüpheciliği ilk öykülerinde de görülebilir: Sylvestre Bonnard'ın Cürmü; 1881 kitaplarına âşık olan ve günlük yaşam karşısında şaşkınlığa düşen bir filologu anlatır; La Reine Pèdauque Kebapçısı; 1893 gizli güçlere olan inançlarla inceden inceye alay eder. Jerôme Coignard'ın Düşünceleri; 1893 ise alaycı, keskin zekâlı bir eleştirmenin gözünden büyük devlet kurumlarının incelenmesini ele alır. Çalkantılı özel yaşamı iki romanına esin kaynağı oldu: Eski Mısır'da geçen ve azizelik mertebesine yükselen kibar bir fahişeyi anlatan Thais 1890 ile o dönemin Floransa'sında geçen Kırmızı Zambak; 1894

adlı aşk öyküsü.

1897-1901 arasında yayımlanan ve Çağdaş Tarih başlığını taşıyan 4 ciltlik eseriyle, yazarın çizgisinde önemli bir değişim kendini hissettirir. İlk üç cildi oluşturan Gezinti Yolu; 1897, Saz Sepet; 1897 ve Ametist Yüzük; 1899 bir taşra kasabasındaki entrikalar anlatılır. Bay Bergeret Paris'te; 1901 adını taşıyan son ciltte ise kendini siyasal mücadelelerden hep uzak tutan roman kahramanının Dreyfus Olayı'na katılması ele alınır. Eser, bir salon düşünürü ve hayattan kopuk bir gözlemci olmaktan vazgeçerek Dreyfus'u tam anlamıyla desteklemeye karar veren Anatole France'ın kendi öyküsüdür. 1900'den sonra France,

toplumsal konulardaki görüşlerini birçok eserinde ifade eder. İlk kısa öykülerinden biri olan ve kendisinin tiyatroya uyarladığı Crainquebil e (1903) adlı üç perdelik komedide küçük bir esnafın yaptığı haksızlıkları ele alır. Anatole France, hayatının son dönemlerinde sosyalizme yakınlık duymaya başladı. Bununla birlikte Tanrılar Susamışlardı; 1912 ve Penguenler Adası; 1908 adlı eserlerinde insanların kardeşçe yaşayacağı

bir toplumun gerçekleşeceğine olan inancının zayıfladığı görülür. Özelikle I. Dünya Savaşı'nın başlamasıyla giderek karamsarlaşan yazar, çocukluk anılarında avuntu aramıştır: Küçük Pierre; 1918, Çiçeklenen Yaşam; 1922. 1921'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü alan France 1924'te öldü.

Anatole France'ın Türkçe'de yayımlanan öteki eserleri şunlardır: Beyaz Taş Üzerinde (1936), Mavi Sakalın Yedi Karısı; 1938, Komik Hikâye (1939), Epikür'ün Bahçesi; 1947, Edebiyat Hayatı.

Seçmeler, 4 cilt; 1956), Dilsiz Kadınla Evlenenin Güldürüsü; 1964 ve İhtilâlin Çocukları'dır (1975).

Asıl adı Jacques-Anatolia Thibault olan Anatole France 1844'te Paris'te doğdu. Babası kitapçıydı.

Bu nedenle, kitaplar arasında büyüdü, küçük yaşta onları tanıdı. Sosyal bilimlere dayalı iyi bir öğrenimden sonra, senato kütüphanesinde memur oldu.

Sanat yaşamına şiirle başlayan ve Parnasse Okulu'nun\* etkisinde dizeler yazan Anatole France daha sonra eleştiriye yöneldi. Gerçek yolunu ise 1881'de yayımladığı Le Crime de Sylvestre Bonnard romanıyla buldu.

Anatole France'ın romanları genelikle yergi, insan sevgisi ve kuşkucu (sceptique) felsefe gibi üç

öğenin birleşmesinden oluşur. Thais romanında ise bu üç öğeye bir dördüncüsü, psikanaliz\*\*

eklenir. Roman baskı altına alınmış cinsel arzuların ve rüyanın incelemesini yapar ve yorumunu sunar. A. France, Thais'i yayımladığında, kendi otuz üç, Freud\*\*\* kırk beş yaşındaydı ve Avusturyalı psikanalist Rüyaların Yorumu adlı ünlü yapıtını henüz sunmamıştı. Freud araştırmalarını bölüm bölüm yayımlıyor ve France da bunları okuyor muydu?

\* Parnasse Okulu: Leconte de Lisle'in önderliğinde bir araya gelmiş 19. yüzyıl Fransız şairler grubu. Romantiklerin duygusal diline tepki olarak ölçülü ve nesnel bir anlatıma önem vermeleriyle tanınırlar.

\*\* Psikanaliz: Ruh çözümleme olarak da bilinen; zihinsel bozuklukları, bilinçdışı zihin süreçlerini inceleme ve çözümleme yoluyla iyileştirmeyi amaçlayan tedavi yöntemi.

\*\*\* Sigmund Freud (1856-1939): Geliştirdiği kuramlar, tedavi yöntemleri ve insan ruhunun karanlıkta kalmış yanlarını anlamaya yönelik araştırmalarıyla psikolojide yeni bir alan açmış olan, psikanalizin kurucusu Avusturyalı nörolog.

Ya da romancımız, Freud'un da bir yıl yanında çalıştığı, isteriyi,\* ipnotizmayı,\*\* bel ek kayıplarını

inceleyen Paris'teki ünlü ruhbilimci Jean Martin Charcot'un çalışmalarını izliyor muydu? Yoksa Shakespeare ve Dostoyevski gibi o da bilinçaltının bazı gerçeklerini salt dehasıyla mı kavramıştı?

Gerçek olan şu ki Thais, asıl psikanaliz açısından ele alınması gereken önemli bir yapıttır. Freud düşüncesine göre, cinsel arzular bastırılıp, bilinçaltına atılabilir ama asla sürekli orada tutulamaz.

Rüyalarla, gündüz görülen hayal erle bilinçaltından bilinçüstüne çıkarlar. Cinsel arzuların sürekli baskı altında tutulması, ruh hastası, nevrozlu bir insan yaratır. Thais romanının kahramanı, soylu bir aileden gelen Romalı Paphnuce, ilk gençlik yıl arını ruhsal karmaşalar içinde geçirir. Karanlık ve yabanıl bir yaradılışı vardır. Yirmi yaşında, felsefe öğrenimini yaparken evreni vahşi bir atın gözüyle gördüğünü, arkadaşı Nicias'ın konuşmalarından öğreniriz. Ne paraya bağlıdır ne de mutlu bir yaşama. Bu ruhsal ortamda Rahip Macrin'i tanır, yüreğindeki boşluğu Tanrı'nın, tanrısal düşüncenin doldurabileceğini sanır. Çilekeş bir keşiş olur, insanlardan, toplumdan kaçıp çölün ıssızlığına, yalnızlığa sığınır. Freud, bir kez tadılan bir arzuyu terk etmekten daha zor hiçbir şey yoktur der. Paphnuce de on yıl çölde çile çekerken, ilk gençlik yıl arında tattığı cinsel arzulardan arındığını sanır. Bastırılmış haz sonunda patlak verir. Çilekeş keşiş, on beş yaşında iken yatmak istediği, ancak çok sıkılgan olduğu, görülmekten korktuğu, üstünde yeteri kadar para bulunmadığı

için eşiğinden geri döndüğü, tiyatro oyuncusu, kibar fahişe Thais'i görür düşlerinde sürekli.

\* İsteri: Sinir krizleri, çırpınma nöbetleri, kasılmalar halinde kendini gösteren ve bilinçdışı tasarım ve duygularla ilgili hiçbir nörolojik sistemleştirmeye el vermeyen nevrotik bir tür bozukluk.

\*\* İpnotizma: Hipnoz (telkinde yaratılan ve başka etkileri algılamamanın azalmasıyla belirginleşen yapay durum) hali yaratmaya yarayan tekniklerin tümü.

Bu düşü, Thais'i hayâsız yaşamdan kurtarıp dine döndürmesi için Tanrı'nın esinlediğini sanır.

Çöl er aşır İskenderiye'ye gelir. Kadını, erdemsiz yaşamdan koparıp çilehaneye kapatmayı

başarır. Ama sonunda, yaptığı işin Tanrı buyruğu değil şeytanın buyruğu sonucu (bilinçaltı

özlemlerin, bastırılmış cinsel arzuların patlak vermesi sonucu) olduğunu anlar...

Kuşkuculuk (sceptisisme) felsefesi, Anatole France'ın diğer romanlarında olduğu gibi Thais'te de önemli bir yer tutar. Kuşkuculuk felsefesi şöyle özetlenebilir: Nesnelerin salt gerçeğini, özünü

bilemeyiz. Çünkü onlar üstüne yargılarımız duyumlarla edindiğimiz izlenimlere dayanır.

Duyularımız ise bizi yanıltır: "Memphis piramitleri tanyeri ağardığında pembe kozalaklar gibi görünürler, oysa güneş battığı zaman, tutuşan gökyüzü üstünde kara üçgenlere benzerler."

Yazar, yapıtında kuşkuculuk felsefesini filozof Timodcles'in ağzından sergiler: "Nesnelere nicelik kazandıran, yemeğe tat veren tuz gibi, insanların kendi düşünceleridir", "Aynı nesnelerin ayrı

görünüşleri vardır", "Anlayacağın, ben de kuşkuculardanım, dostum." Anatole France, kuşkuculuk yoluyla okuru gerçeği, salt gerçeği aramaya yöneltir.

France'ın insanseverliği Epikür düşüncesinden kaynaklanır: Uzun olmaması ve erdemin sınırlarını

aşmaması koşuluyla, dünyada en değerli şey, kıvanç ve zevktir. Dünyaya geldiğimize göre yaşamdan en büyük tadı

almamız gerekir... Romanda bu düşüncelerini, yazar Nicias'a söyletir.

Anatole France'ın insanseverliği, yapıtlarında ve yazılarında giderek daha derin boyutlar kazanacak ve daha sonra, bireyi en mutlu (kılacak) toplumsal yönetimin sosyalizm olduğunu söyleyecektir. Tarihsel roman türü olarak bilinen Thais'e sembolist\* roman türünün bir utkusu gözüyle de bakılabilir. Şi rde Parnasse çıkışlı Anatole France'ın, birçok Parnassecılar gibi sembolizme uzanmasına şaşmamak gerekir. Zengin düş gücü, sonunda onu düşü de araştırmaya yöneltti.

Yazarın romanlarında ve Thais'te üstü örtülü bir acı olay ile, yergi ile, ironi\*\* ile karşılaşırız.

Yaşama ters düşenleri amansızca yere vurur.

Özgürlüğün ve cumhuriyetin savunucusu Anatole France 1921'de kazandığı Nobel Edebiyat Ödülü ile ününü daha bir sağlamlaştırdı ve dünya edebiyatının ölümsüzleri arasına katıldı.

Erdoğan Alkan

\* Sembolist: Simgecilik (sembolizm) olarak da bilinen, öznelik, düşsel ik gibi özel ikleri olan, açıklıktan kaçınıp simgesel anlatım yolunu sezen, görünmez sonsuz gerçeğin ancak simgelerle verilebileceğini öne süren yazın ve sanat akımıyla ilgili olan görüş.

\*\* İroni: Etkiyi artırmak için, bir şeyin tersini söyleyerek alay etme.

ÖNSÖZ

Edebiyat tarihçilerine bakılacak olursa, Anatole France'ın, eşinden boşandıktan sonra birlikte olduğu Madame Arman

de Cail avet ile ilişkisi, onun iki romanına esin kaynağı olmuştur. Bu romanlardan biri Thais'tir (1890).

Yazarların yaşam öyküleriyle öyküleri, romanları ve kahramanları arasında doğrudan ya da dolaylı bağlar kurmanın, edebiyat eleştirmenlerinin ve tarihçilerin ne kadar işine yaradığı tartışılır.

Kimi durumlarda bu iki düzlem arasındaki bağ, romanların, öykülerin ana fikrini, amacını

anlamamızı ve kavramamızı -kolaylaştırmaktan da öteye-mümkün kılacak bir destek işlevine bürünebilmektedir.

Ne var ki iş, yaşam öyküsünden esere giden bu yolun, öteki deyişle bir yandaki somut, tarihsel karakterdeki deneyimlerin, yaşantıların, öte yandaki sanatın soyut, zaman üstü yapısal organizasyonu ile kurduğu ilişkinin ne türden bir ilişki olduğu, hayatın izdüşümlerinin yazılanlara nasıl, ne yol ardan yansıdığı, bunları orada yeniden bulup yorumlamanın, anlamlandırmanın yolunun, yönteminin ne olduğu sorusuna cevap aramaya gelince, kendimizi sanat-estetik teorilerinin içinde bulabiliriz. Genç Werther'in genç Goethe\* olduğunu, Hüküm öyküsündeki kişinin bizzat Kafka\*\* olduğunu söylemek, anlamayı, kavramayı ne anlamda kolaylaştırmakta ya da tersine yokuşa sürmektedir?

\* Johann Wolfgang von Goethe (1749-1832): Alman şair, oyun yazarı, romancı. Evrensel boyutlara ulaşmış ünüyle dünya edebiyatının en büyük yazarlarından biridir.

\*\* Franz Kafka (1883-1924): Çek asıl ı Avusturyalı öykü ve roman yazarı. Yapıtlarında çağımız insanının korkularını, yalnızlığını, kendi kendine yabancılaşmasını ve çevresiyle iletişimsizliğini dile getirmiştir.



Kaldı ki, sanatsal ya da "estetik" düzlem, onu kul ananın kaçıp sığındığı bir tür fildişi kuledir de. Ya da belki cehennem... Ama gene de, bir sığınma mıntıkası olarak da anlaşılmıştır estetik çoğu kez.

Sanatçının, yazarın hayatın gerçeklerinin basıncından canını ancak kurtarıp üzerine çıktığı bir ada... Bazen bu ada iyice ıssız olabilir; sadece yazarın adasıdır bu. Okur orada, kendi canını

kurtarmak için kendine ayrılmış bir yer bulmakta zorlanabilir.

Thais, yazarın hayat pratiği içinde yer almış, belirleyici bir olaydan esinlenmiş bile olsa, bizi bir kaçış estetiğinin değilse de, aydınlanmacı bilgi birikiminin engin sularına, hatta girdaplarına sürüklüyor. Çocukken fahişeliğe sürüklenmiş dünyalar güzeli Thais ile gençliğinde ilişki kurmuş

olan Paphnuce, keşişliğe soyunduğu dönemde bile genç kadının etkisinden kurtulamamakta, rüyalarının kapısını kadına bir türlü kapayamamaktadır. Keşiş sonunda çareyi, Thais'i de dünyevi hayatın dışına "taşımakta" bulacaktır.

Fransız aydınlanmacıları Diderot'nun,\* Voltaire'in\*\* öğretici, aydınlatıcı geleneğini sürdürdüğü

kabul edilen Anatole France, okuru, insanlığın kültür tarihi kadar eski bir felsefe tartışmasının içine çekerken, bu tartışmayı döneminin psikanaliz birikimlerinin verileriyle destekleyerek çağdaşlaştırıyor: İnsan mutlu olmak için dünyevi hazlardan, tensel zevklerden vazgeçip cinsel isteğinin, dürtülerinin sürükleyiciliğinden kurtulmalı, arınmış ruhunun peşinden gitmelidir, cümleleriyle programını kısaca tarif edebileceğimiz bu tartışma, antik çağdan başlayarak düşünce tarihi boyunca, felsefenin "etik" mıntıkasının ana sorunsalını oluşturmıştır.

\* Denis Diderot (1713-1784): Fransız edebiyatçı ve filozof. Aydınlanmanın temel yapıtlarından biri olan Encyclopédie'nin yayımcılığını yapmıştır.

\*\* Voltaire (1694-1778): Aydınlanma çağının öncülerinden büyük Fransız yazar. Zorbalık ve yobazlıkla mücadele etmiştir.

Mutluluğun anahtarını arayan bu soruya verilen cevaba göre, etik şu-bu adlarla kutuplara ayrılmıştır.

Ancak Uzakdoğu'nun felsefi dinlerinden, antik Yunan'ın Platon\* diyaloglarına ve tek Tanrılı dinlere geçen ve insanın ikili varlığını oluşturduğu düşünülen bu beden ile ruh, bu dünya için yaşama ile öte dünya için yaşama arasındaki gerilim, ortaçağ manastırlarından aydınlanma Avrupa'sına kadar uzanmakla kalmamış, psişik-ruhsal âlemin yerine bilinçdışını/bilinçaltını/bilinçötesini geçiren psikanalizle birlikte,"bilimsel" bir incelemenin de odağına yerleşmiştir: Psikanaliz, özelikle cinsel dürtünün (hazzın) öyle iradi bastırmalara, keşişçe seçimlere pek de itibar etmediğini, daha doğrusu boyun eğmediğini ve eğmeyeceğini, bu yöndeki ısrarın travmalara, patolojik\*\* oluşumlara yol açacağını ısrarla belirtmiştir.

Anatole France, psikanalizin bu uyarısını, bu dünyadan vazgeçme tercihinin ve bu zemindeki gerilimin içine yol arken, bir bakıma bir tür geriye projeksiyon yapıyor. Keşişin rüyalarında sık sık bir tehdit gibi ortaya çıkan Thais'i, keşiş Paphnuce, istediği kadar dönemin ve Hristiyan mitolojisinin sınırlamaları ve kısıtlamaları içinde,"şeytanın" görünürleşmesi olarak yorumlasın ve

"bedenini bu görüntüye yenik düşürmeyeceğine, aşkının ruhsal bir aşk olduğuna" ilişkin kararlılığını dile getirsin, çağdaş psikanalizin verileriyle donanmış bizler, rüyada, o

bastırılmış ve bastırılması imkânsız olanın geri döndüğünü çok iyi biliyoruz.

Bugünkü birikimle baktığımızda, Hristiyanlığın en ilksel durumundaki keşişliğin yanı sıra bir Tanrı

adına değil de sırf ruhsal esenlik adına yaşanan keşişliğin de, ister istemez patojen,\*\*\* sağlıklı bir varoluş haline işaret etmesi gerektiğini düşünebiliyoruz

\* Platon: Eflatun olarak da bilinir. (İÖ 428/427-İÖ 348/347). Öğretmeni Sokrates ve öğrencisi Aristoteles ile birlikte Batı felsefesinin kurucularından eski Yunan filozof.

\*\* Patolojik: Hastalıkla ilgili, marazi.

\*\*\* Patojen: Hastalık yapan, hastalığa yol açan.

Anatole France, Platon'un Şölen tartışmasına yol ama yapan bir ara bölümde, sorunu sofistlerin,\*

Platoncuların kamplarına paylaştırarak felsefe düzlemine taşıırken,'Bedensel hazlar mı yoksa maddi isteklerden arındırılmış bir ruh mu mutluluk getirir?' biçimindeki eskimeyen soruyu önümüze koyuyor.

Veysel Atayman Temmuz 2003, İstanbul

\* Sofist: Eski Yunan'da İÖ 5. yüzyılın ikinci yarısından İÖ 4. yüzyılın başlarına kadar para karşılığı

felsefe öğreten gezgin felsefeciler. Sofist sözcüğü Yunanca sophos (bilge, zeki, becerikli) sözcüğünden türetilmiştir. Bu terim Atinalı devlet adamı Solon'un yanı sıra Pythagoras, Sokrates ve Platon için de kul anılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

## LOTÜS ÇİÇEKLERİ

Bir zamanlar çöl, çile çeken sofulara mesken olmuştu. Kendi el eriyle kuru dal ardan yaptıkları

kulübeler, bu yalnız çilekeşlerin, hem tek başlarına yaşamalarına hem de gerektiğinde yardımlaşmalarına elverecek biçim ve uzaklıkta, Nil Nehri'nin her iki kıyısına serpilmişlerdi.

Üstlerinde haç işaretleri bulunan kiliseler uzaktan uzağa bu kulübelerin ardında yükseliyor ve bayram günlerinde keşişler, kutsal görevlerini yerine getirmek, dinsel törenlere katılmak için oraya gidiyorlardı. Irmağın hemen kıyısında her biri daracık bir hücreye kapanan çilekeşlerin, yalnızlığın daha bir tadına varmak için zaman zaman toplandıkları evler de vardı.

Keşişler ve çilekeş sofular oruç tutarak yaşarlar, güneş battıktan sonra, yalnızca bir parça ekmek, tuz ve çörtük otu yerlerdi. Bazıları tümünden kumlara gömülüp, oyuk ya da mezar biçimindeki barınaklarında ilkel bir yaşam sürdürürlerdi.

Hepsi cinsel arzulara karşı direnir, at kılından örme sert abalar giyer, uzun süren uykusuzluklardan sonra çıplak toprağın üstünde uyur, dua eder, ilahiler okur; kısaca pişmanlığın doruğunda yaşarlardı. İnsanlığın ilk günahını düşünerek bedenlerim yalnızca zevklerden ve hazlardan değil, dünyevi yaşamın en kaçınılmaz bakım ve tedavilerinden bile yoksun bırakıyorlardı. "Bedendeki hastalıklar ruhumuzu arıtıyor, insan, bütün yaraları teninde açan bir çiçek gibi karşılamayı bilmeli," diyorlardı. "Çöl çiçeklerle örtülecek," diyen peygamberlerin sözü, bu çilekeş sofularla gerçekleşiyordu böylece.

Bu kutsal Teb kentinin konuklarından bir kısmı çileler ve dalgınlıklar içinde günlerini tüketip dururken, diğer bir kısmı da, ya palmiye liflerinden ipler örerek ya da hasat zamanlarında komşu çiftçilerin topraklarında ırgatlık ederek hayatlarını kazanıyordu. Dinsizler, onların, kervanları soyan göçebe Arapların ve haydutların suç ortakları olduğundan boşuna şüpheleniyorlardı. Oysa gerçekte bu keşişler, dünya mal arını hor görüyorlardı ve erdemlerinin güzel kokusu gökyüzüne kadar yükseliyordu.

Bazen melekler, el erinde değnekleriyle, yolculuğa çıkmış delikanlılar görünümünde çilekeşlere konuk olur, bazen de şeytanlar ya bir Habeş ya bir hayvan kılığına bürünüp, suç işletmek, kötü

yola sürüklemek için bu yalnız başına yaşayan keşişlerin çevresinde dolanır dururdu. Sabahleyin, el erinde tespihleriyle çeşmeye giden keşişler satirlerin,\* santorların\*\* kumdaki ayak izleriyle karşılaşırdı. Gerek gerçek, gerek ruhsal görünümüyle Teb kenti, günün hemen her saatinde, hele de geceleri, cennet ve cehennemin savaştığı bir savaş alanıydı.

\* Satir: Mitolojide insan vücutlu, teke ayaklı, küçük boynuzlu olarak gösterilen yarı tanrı. (Y. N.)

\*\* Santör: Masal arda yarı insan, yarı at biçiminde anlatılan yaratık. (Y. N.) İblis sürülerinin amansızca tedirgin ettiği çilekeşler, kendilerini Tanrı'nın, meleklerin, tuttukları

oruçların, pişmanlık perhizlerinin ve çektikleri çilelerin yardımıyla koruyorlardı. Bedensel arzuları

bazen onları öylesine hırçınca iğneliyordu ki acıyla uluyorlar, yıldızlarla donanmış gökyüzünün altındaki iniltileri aç sırtlanların hırıltılarına karışıyordu. İşte böyle anlarında iblisler, çirkin olsalar bile, bazen asıl yapılarını saklamak için

çarpıcı bir güzel iğne bürünürlerdi. Hücrelerde, Teb çilekeşleri, arzunun, dünyevi yaşamın haz verici güzel iklerinin tatmadıkları görüntülerinden korkuyla kurtarmaya çalışırlardı kendilerini. Ama İsa'nın kutsal eli üzerlerinde olduğu için içlerinden gelen bu arzulara yenilmezler, sayısız düşünceler yeniden gerçek niteliklerine bürünüp, tanyeri ağardığı zaman utanç ve öfkeyle dolu uzaklaşırlardı. Güneşin battığı saatlerde gözyaşları

içinde çılgınca kaçan ve kendisine sorulduğunda,"Ağlıyorum, inliyorum, çünkü burada oturan Hristiyanlardan biri beni değnekle dövdü, aşağılayıp kovaladı," diyen keşişlerle karşılaşmak hiç

de ender rastlanan olaylardan değildi.

Günahkârların, dinsizlerin hakkından çölün eskileri geliyordu. Bazen korkunç derecede oluyordu bu iyilik. Tanrı'ya karşı gelenleri, günah işleyenleri cezalandırmak onların elindeydi. Bir kez karar verildi mi, bu günahkârları artık hiçbir şey kurtaramazdı. İskenderiye'ye kadar bütün kentlerde çölün eskilerinin değneklerle dövdüğü bu suçluları yutmak için toprağın nasıl yarıldığı dehşetle anlatılırdı. Kötü hayat sürdüren insanlardan, özelikle taklitçilerden, soytarılardan, evli rahiplerden ve kibar fahişelerden de çok korkardı bu çilekeş sofular. Bu yalnızların erdemi öyle bir erdemdi ki, vahşi hayvanları bile kendi boyunduruğı altına alıyordu. Bir çilekeşin ölüm saati çaldığı zaman bir arslan geliyordu pençeleriyle çukur kazmak için. Tanrı'nın kendini çağırdığını böylece anlayan kutsal adam, kardeşleriyle helal eşip öpüşüyor ve Tanrı'nın kucağında sonsuz uykuya dalmak için usulca toprağı uzanıyordu.

Öyle ki, bir yüzyıldan çok yaşayan Antoine, sevgili müritleri Macaire ve Amathas ile Colzin tepesine çekildiğı andan beri, bütün Teb'de Antinoè rahibi Paphnuce kadar yaman bir

keřiŖe daha rastlanmamıştı. Doğrusu, Ephrem ve Sèrapion'un buyruğunda da çok sayıda keşiş vardı, bunlar manastırların ruhsal ve bedensel buyruklarını yerine getiriyorlardı. Ama Paphnuce, o; en korkunç

orulara bile katlanıyor, bazen  gün boyunca ağzına lokma koymadan yaşadığı oluyordu. Kıl arı

alabildiğine sert bir aba giyiniyor, alnı toprağın üstünde saatlerce kalakalıyordu.

Kulbelerini keşişin kulübesine yakın kurmuş olan yirmi dört müridi onun bu etin yaşama biçimini örnek alıyorlardı. Paphnuce bu müritlerini İsa'nın ışıklı yüzünü severcesine seviriyor, onları

pişmanlığa çağıran öğütler veriyordu. Ruhsal oğul arı arasında, yıl ar yılı haydutluk yaptıktan sonra, kutsal papazın ğtleri sonunda manastırın kol arına atılan insanlar bile vardı. Paphnuce sade yaşamıyla da örnek oluyordu. Müritleri arasında dikkati en çok bir Habeş kraliçesinin eski aşılarından olup sonradan din değiştiren, Paphnuce ile birlikte durmadan gözyaşları döken Flavien ekiyordu. Okuma yazma biliyor, ustaca konuşuyordu. Ama Paul -saflığı yüzünden kendisine Saf adı takılan bu genç köylü- daha bir başkaydı. Çevresindekiler onun bu saflığıyla alay ediyordu, ama Tanrı katındaki yeri büyüktü, gizli sırlar, ermişlikler gönderiyor, peygamber armağanları verip gönlünü hoş tutuyordu onun.

Paphnuce bütün zamanını müritlerinin eğitimiyle, onlara oruç deneyleri yaptırmakla geçiriyor, kutsal kitaplarda kendi yaşantılarını dile getiren örnekler bulmak için sık sık derin düşüncelere dalıyordu. Bu yüzdendir ki bu genç yaşında bile pek çok üstünlüklere sahipti. En dayanıklı çilekeş

sofuların bile başına bela kesilen iblisler ona yaklaşmaya cesaret edemezlerdi. Geceleri ay ışığında, hüccresinin önünde yedi küçük çakal, kulaklarını dikip sessiz soluksuz, kıpırdamaksızın bekler dururdu. Bu çakal ar, rahibin ermişlik erdemıyla eşiğinde tuttuğu yedi iblisti sanki.

İskenderiye'de doğan Paphnuce soylu bir ailenin çocuğuydu. Dinsel olmayan bilim dal arında öğrenim görerek yetişmişti. Ozanların yalanlarıyla öylesine ayartılmış, akli, düşünceleri ilk gençlik yıl arında öylesine yanlış, öylesine bozuk fikirlerle dolmuştu ki, insan soyunun, kral Deucalion zamanındaki büyük tufanda boğulmuş olduğunu sanıyor, okul arkadaşlarıyla, doğa üstüne, Tanrı'nın nitelikleri, hatta varlığı üstüne bile tartışmalar yapıyordu. O zamanlar, dinsizler gibi sefahat içinde yaşıyordu. Utançla hatırladığı günlerdi bunlar. Kardeşlerine,"O günlerde kazanımda boş hazlar kaynatıyordum," diyordu.

Bu sözlerle nar gibi kızartılmış etler yediğini, genel hamamlara sık sık gittiğini söylemek istiyordu.

Kısacası, yirmi yaşına kadar, adına yaşamdan çok, ölüm denebilecek, dünyevi bir yaşam sürdürmüştü. Ama rahip Macrin'den aldığı derslerden sonra tamamen değişmiş, yepyeni bir insan olmuştu.

Asıl gerçek, kendi deyişiyle bir kılıç gibi girmişti yüreğine. Kutsal haç kucakladı ve İsa'ya taptı.

Kutsanmasından sonra da alışkanlık bağlarını koparmaksızın bir yıl daha kaldı dinsizler arasında.

Ama bir gün kiliseye girdiğinde bir papaz çömezinin İncil'den okuduğu şu sözleri dinledi: "Üstün bir insan olmak istiyorsan, git, neyin varsa sat, parasını yoksul ara dağıt." O günden sonra malını



mülkünü satıp parasını yoksul ara dağıttı ve manastırın kol arına atıldı.

İnsanlardan uzaklaşıp yalnızlığına çekildiği on yıldan beri artık kazanlarda bedensel hazlar kaynatmıyor, pişmanlığın mağaralarında çilesini dolduruyordu.

Bir gün, Tanrı'dan uzak yaşadığı günleri düşünerek hatalarını birer birer incelerken, eskiden İskenderiye tiyatrosunda gördüğü Thais adındaki güzel oyuncuyu hatırladı. Yalnızca oyun oynamak için sahneye çıkan bu kadın, bedenini raksın ezgilerine korkusuz ve ustaca bırakıyor, kıvranımlarıyla en hayasız tutkuları dile getiriyor, bu utanç verici kıvranımlarıyla, dinsizlerin masal arda anlattığı Venüs'e, Leda'ya ya da Pasiphae'ya benzemeye çalışıyordu. Böylece ateşli bir hovarda gibi tüm seyircileri birden öpmüş, kucaklamış oluyordu; yakışıklı toy delikanlılar, zengin yaşlılar, yürekleri aşkla, arzuyla dolu eşğini çiçeklerle donatmaya geldikleri zaman onları

karşılıyor, bedenini cömertçe onların kol arına bırakıyordu. Öyle ki, kendi ruhuyla birlikte başka ruhları da yiyip tüketiyordu.

Az kalsın bir gün Paphnuce'ü bile tenin günahına sürükleyecekti. Thais, onun damarlarındaki arzu ateşini de tutuşturmuş, bir defasında evine kadar yaklaşmıştı. Ama gençliğinin ilk yıl arında çok sıkılgan olduğu (o zaman on beş yaşındaydı), görülmekten korktuğu, üstünde yeteri kadar para da bulunmadığı için bu kibar fahişenin eşğinden geri dönmüştü. Zaten büyükleri de çok para harcamaması konusunda dikkatliydi. Tanrı acıdığı içindir ki, önüne bu engel eri çıkararak onu bu büyük suçu işlemekten alıkoymuştu. Ama Paphnuce o zamanlar bu yardımın Tanrı'dan geldiğini anlayacak durumda değildi. Tanrı hakkında hiçbir şey bilmediği gibi şükran duygularından da

yoksundu. Kendi çıkarlarını düşünmekten başka bir şey bilmiyor, boş dünya nimetlerinin ardından koşuyordu. Böylece Paphnuce, hücresinde, tıpkı bir terazideki gibi dünyanın kurtuluşunun asılıp kaldığı bu kurtarıcı tahta tasvirin önünde diz çöküp uzun uzun Thais'i düşünmeye başladı, çünkü Thais onun günahıydı ve çilekeşlik kural arına göre, heyecan ve toyluk günlerinde bu kadının kendisinde yarattığı şehvet arzularının çirkinliği üstüne derin düşüncelere dalması gerekiyordu. Birkaç saatlik düşünceden sonra Thais'in görüntüsü bütün çıplaklığıyla, bütün ayrıntılarıyla gözlerinin önüne geliverdi. Tıpkı sapıklık yıl arındaki gibi etiyile buduyla görünüyordu. Önce Leda gibiydi görüntü; sümbül ü bir yatağa yumuşacık, usulca uzanmış, başı

yastığın üstüne düşmüş, gözleri buğulu ve aydınlık, burun delikleri arzuyla titriyor, ağzı yarı aralık, göğsü çiçeklerle bezenmiş, kol arı ırmaklar kadar serin. Görüntüden ürken Paphnuce göğsünü

yumruklarla dövüyor,"Tanrı tanığım olsun ki günahlarımın çirkinliğinden başka bir şey düşünmüyorum," diyordu.

Sonra görüntü yavaşça biçim değiştirip başka bir anlatıma bürünüyor, Thais'in dudakları, ağzının her iki köşesine doğru usul usul kapanıp gizemli bir hüznün yuvası halini alıyordu. Büyüyüp açılan gözleri gözyaşlarıyla, ölgün ışıklarla doluydu; hüznü inip çıkan göğsünden, fırtınanın ilk esintilerine benzeyen bir soluk yükseliyordu. Bu görüntüden sonra Paphnuce'ün ruhunun derinliklerine kadar bir sıkıntıdır indi. Alnını yere koyup dua etti: "Yüreklerimize, otların üstündeki çiy taneleri gibi acımayı koyan bağışlayıcı Ulu Tanrım. Şükürler olsun sana. Kulunun yüreğinden, dünya nimetlerinin kalıntısından başka bir şey olmayan bu boş şefkati sil at. Senden başka hiçbir yarattığı sevmemiş olan ben kuluna acı. Çünkü her şey gelip geçicidir, tek kalıcı olan

sensin. Eğer bu kadınla ilgileniyorsam senin eserin olduğu içindir. Meleklerin bile senin eserin önünde saygıyla eğilirler. O senin ağzının soluğu değil mi Tanrım? Nice yerli ve yabancıyla günah işlemesinin artık önüne geçmek gerekir. Gönlümde ona karşı bir acıma var. Suçları o kadar çok, o kadar iğrenç ki bunu düşünmek bile beni titretiyor, tüylerim dehşetten diken diken oluyor. Değil mi ki suçlu, ona acımam gerekir. İblislerin sonsuza kadar ona işkence edeceklerini düşündükçe gözyaşlarımı

tutamıyorum."

Böyle düşünüp dururken eteğine oturmuş bir çakal gördü. Şaşırdı. Çünkü hücrenin kapısı

sabahtan beri kapalıydı. Hayvan sanki papazın düşüncelerini okur gibiydi ve kuyruğunu köpek gibi oynatıp duruyordu. Paphnuce haç çıkardı. Hayvan kayboldu. O zaman Paphnuce iblisin ilk kez odasına kadar sokulabildiğini anladı, kısa bir dua okuduktan sonra yeniden Thais'i düşünmeye başladı.

"Tanrı'nın yardımıyla onu kurtaracağım!" dedi.

Sonra uyuyakaldı.

Ertesi sabah, dua ettikten sonra, biraz uzakta yine çilekeş bir yaşantı sürdüren aziz Palèmon'un yanına gitti. Palèmon, huzurlu gülümseyen bir yüzle, her zamanki gibi toprağı bel iyordu. Yaşlı bir adamdı, küçük bir bahçede tarımla uğraşıyordu. Vahşi hayvanlar el erini yalar, iblisler yanına yanaşamazdı. Belin sapına abanıp, "Tanrı'ya şükürler olsun Paphnuce kardeş," dedi.

"Tanrı'ya şükürler olsun, yüreğimizden huzur eksilmesin kardeşim!"

"Huzur içinde kal Paphnuce kardeş." Keşiş Palèmon kolunun yeniyle alnındaki teri sildi.

"Bütün söylediklerimiz, yalnız ona kul uk edenlerin arasında bulunan Ulu Tanrı'ya şükretmek amacıyladır. Bunun için sana Tanrı'ya şükretmek amacıyla tasarladığım bir şeyden söz etmeye geldim," dedi Paphnuce.

"Marul arımı kutsal kılan Tanrımız tasarını da kutsal kılsın Paphnuce! Sabahları bağışlarını çiy taneleri gibi bahçeme serpiyor, gücümü onun iyiliğinden alıyorum. Bu hıyarlara, kabaklara baktıkça O'nu yüceltme arzum daha bir artıyor, şükrediyorum. Bize huzur, bize sessizlik bağışlaması için dua edelim. Çünkü, yüreğin huzurunu bozan aşırı ve taşkın hareketler kadar korkunç bir şey yoktur. Bu hareketler bizleri kışkırttığı zaman sarhoş adamlara benzer, sağa sola yalpa vura vura durmadan bir mezarın kıyısına doğru rezilcesine yürürüz. Bu dengesiz gidişler bizi bazen ölçsüz bir zevk ve eğlenceye sürükler ve bu kıvanca kendini kaptıranlar, kirli hal eriyle, hayvanların kaba gülüşlerini yansıtır. İşte bu yürekler acısı kıvanç, günahkârları

aşırılıkların her türlüüne sürükler. Ruhun ve duyguların bu bozukluğu bizi, bazen de kıvançtan bin kez uğursuz, lanetli bir hüznün kucağına atar. Ben yalnızca mutsuz bir günahkârım Paphnuce kardeş; ama yaşadığım uzun yıl ar boyunca anladım ki bir keşişin hüzünden daha çetin düşmanı

yoktur. Ruhu bir sis gibi kuşatan, Tanrı'nın ışığından onu yoksun kılan yapışkan karamsarlıktır bu çetin düşman. Hiçbir şey esenliğe karşı değildir ve iblis, en büyük utkusunu dindarın yüreğine karamsarlığı soktuğu zaman kazanır. Eğer iblis bize yalnızca kıvançlı çılgınlıklar gönderseydi hiç

değil yarı yarıya azalırdı korkumuz. Ama neredee!  
Umutsuzluklar göndermeyi de biliyor. Babamız Antoine'a  
gözleri yaşartacak kadar güzel kara bir çocuk gönderen o  
değil mi? Tanrı'nın yardımıyla babamız Antoine iblisin  
tuzağına düşmedi. Aramızda bulunduğu zamanlardan bilirim  
Antoine'ı; müritleriyle birlikte kıvanç içinde yaşardı, asla  
karamsarlığa kaptırmadı kendini. Ama sen, kutsal kardeşim,  
bir tasarını açmak için gelmemiş miydin bana? Tasarın  
Tanrı'ya şükran duygularını

arttıracaksa, böyle kutsal bir görevde payım olacağı için ne  
mutlu bana."

"Amacım yalnız ve yalnız Tanrı'ya şükretmek, O'na saygı  
göstermektir kardeş Palèmon.

Öğütlerinle güç ver bana, yolumu ısıt, çünkü öylesine ışıkla  
dolusun ki sen, ruhunun ışığını asla karartmadı günah."

"Ben senin sandal arının bağını bile çözmeye layık değilim  
kardeşim Paphnuce, günahlarıma gelince, çölün kumları  
kadar sayısız. Ama yaşlıyım, edindiğim deneylerden yoksun  
kılmak istemem seni."

"İskenderiye'de, Thais adında, günah içinde yaşayan ve halk  
içinde hâlâ rezalet kaynağı olan bir kibar fahişe var ve ben  
onun yaptıklarını düşündükçe büyük bir üzüntü  
duyuyorum."

"Gerçekten üzücü, iğrenç bir şey Paphnuce kardeş. Ama  
dinsizler arasında onun gibi yaşayan nice kadın var. Bu  
büyük yarayı saracak bir ilaç düşündün mü?"

"İskenderiye'ye gidip bu kadını bulacağım ve Tanrı'nın  
yardımıyla onu kötü yoldan döndüreceğim Palèmon kardeş.  
Tasarım bu. Sen ne diyorsun buna kardeşim?"

"Ben yalnızca mutsuz bir günahkârım Paphnuce kardeş, ama babamız Antoine,'Nerede olursan ol dışarıya çıkmak için acele etme,' derdi."

"Tasarımda bazı kötü şeyler mi seziyorsun?"

"Kardeşimin kötü yola sürükleneceğini düşünmekten Tanrı beni korusun can Paphnuce! Ama babamız Antoine,'Sudan çıkan balıklar ölür; tıpkı balıklar gibi, hücrelerinden çıkan, dünyevi bir yaşam süren insanlar arasına katılan keşişler de huzurlarından olur,' derdi."

Bunları söyledikten sonra yaşlı Palèmon, ayağını belin üstüne bastırıp, bir elma fidanının çevresindeki toprağı hızla bel emeye koyuldu. Bu sırada bir antilop çiti aşip şaşkın, endişeli, dizleri titreyerek durdu, sonra iki sıçramayla yaşlı Palèmon'a yaklaşıp başını dostunun göğsüne usulca bırakıverdi.

"Çölde gazal ar yaratan Tanrı'ya şükürler olsun!" dedi Palèmon.

Sonra kulübesine gidip aldığı bir parça kara ekmeğı avuçlarında hayvana yedirdi. Paphnuce, gözlerini taşlara dikip bir süre dalgın durdu. Sonra yaşlı Palèmon'un söylediklerini düşünme düşünme hücresinin yolunu tuttu. Zihni durmadan çalışıyordu.

Kendi kendine,"Bu yalnız keşişin öğütlerine diyecek yok; şüpheyile karşılıyor her şeyi. Tasarımın erdeminden kuşkulu. Ama Thais'i daha uzun zaman iblislerin elinde nasıl bırakırım, korkunç bir şey olur bu. Tanrı doğru yolu gösterecek!" diye düşünüyordu.

Böyle düşünme düşünme giderken, bir avcının kumlar üstünde kurduğı tuzağa düşmüş dişi bir yağmur kuşu gördü. Erkeğı, eşinin kurtulabileceğı bir delik açmak için ilmikleri birer birer

gagasıyla koparıyordu. Bu görüntüyü seyreden dindar adam, kutsal ığın erdemiyle, olup bitenlere hemen gizemli, dinsel bir anlam veriyordu, ona göre tutsak kuş, iğrenç göl erin sularına gömülmüş

Thais'ten başkası değildi ve kenevirden yapılmış ipleri gagasıyla koparan yağmur kuşu gibi, güçlü, inandırıcı sözler söyleyerek Thais'i günahlara bağlayan görünmez bağı koparması

gerekiyordu. Tanrı'ya şükretti, verdiği kararın doğruluğuna bir kez daha inandı. Ama ardından, kopardığı iplere ayakları takılıp çaresiz kalan kurtarıcı kuşu görünce yeniden şüpheyeye düştü.

Bütün gece uyumadı ve gün doğmadan önce yine Thais'in görüntüsüyle karşılaştı. Yüzü

şehvetten kaynaklanan suçluluğunu yansıtmıyordu artık ve üstünde her zaman giydiği saydam giysiler yoktu. Baştan ayağa bir kefene bürünmüştü ve bu kefen, yüzünün bir bölümünü de gizliyordu. Bu nedenle de keşiş yalnızca beyaz ve ağır gözyaşları akıtan iki göz görebiliyordu.

Bu görüntü karşısında o da ağlamaya koyuldu ve görüntünün Tanrı'dan geldiğini düşünüp kararsızlıktan kurtuldu. Doğruldu, eline tozlu bir değnek ve kutsal haçı aldı, çölde yaşayan hayvanların ve gökyüzü kuşlarının başucundan eksik etmediği kutsal yazıları kirletmemeleri için hücresinin kapısını özenle kapadıktan sonra çıktı. Flavien'i çağırıp yirmi üç müridinin yönetimini ona bıraktı; sonra uzun bir abaya bürünüp yola koyuldu. Makedonyalıların kurduğu kente, Libya kıyılarını izleyerek yaya gitmek istiyordu. Tan ağardığından beri, yorgunluğa, açlığa, susuzluğa aldırmaksızın yürüyordu. Kan kırmızısı suları, altın ve ateş rengi kayalar arasında kopup giden

korkunç ırmağı gördüğünde güneş henüz ufku altında idi.  
Yalnız keşişlerin kulübelerinden Tanrı

aşkına ekmek dilendi, kimi sövdü, kimi dövmeye kalktı.  
Böylece yamaçlar boyunca yürüdü. Ne haydutlardan ne de  
yırtıcı hayvanlardan korkuyordu, ama yol üstündeki  
köylerden, kentlerden geçmemek için elinden geleni  
yapıyordu. Evlerinin önünde ölü kemikleriyle aşık oynayan  
çocuklara, su kaynaklarının kıyısına testilerini koyup  
gülümseyen mavi gömlekli kadınlara rastlamaktan  
korkuyordu. Çilekeş sofular için her şey tehlikeliydi. Kutsal  
yazılarda anlatılan, Efendilerinin\* kent kent dolandığını,  
havarileriyle oturup yemek yediğini okumak bile.  
Çilekeşlerin, inanç kumaşları üstüne oya gibi işledikleri  
erdemler yüce oldukları kadar narindiler de; çağın bir soluğu  
onlar üstüne sevimsiz renklerin gölgelerini düşürebilirdi.

\* İsa Peygamber.

Bu yüzden Paphnuce kentlere gitmekten sakınıyor, insanları  
görünce yüreğindeki dayanma gücünün zayıflayacağından  
korkuyordu.

İssız yol ardan gidiyordu hep. Akşam olduğu zaman  
rüzgârların okşadığı ilgin ağaçlarının uğultusuyla ürperiyor,  
nesnelerin güzel iklerini görmemek için başlığını gözlerine  
kadar indiriyordu. Altı gün yürüdükten sonra Silsile adlı bir  
yere geldi. Burada ırmak, iki granit dağ

zincirinin arasına sıkışmış dar bir ovanın içinden akıyordu.  
Mısırlılar, iblislere taptıkları

zamanlarda putlarını burada yaparlarmış. Paphnuce,  
Sfenks'in\* kayalar içine yerleştirilmiş

kocaman başını gördü. İçine iblis girer de Sfenks yeniden  
canlanır korkusuyla haç çıkardı ve İsa'nın adını mırıldandı.



Birdenbire hayvanın kulaklarının birinden bir yarasa havalandı, Paphnuce, yüzyıl ardan beri yarasa biçiminde yaşayan kötü bir ruhu avladığını sandı. Daha bir gayrete gelip yerden iri bir taş alarak Sfenks'in yüzüne fırlattı. Sfenks'in gizemli yüzünü o anda öyle bir hüznün kapladı ki elinde olmadan heyecanlandı. Gerçekte bu taş yüzün üstüne kazılmış

olan bu insanlık üstü hüznün, en duygusuz insanı bile duygulandırırdı. Sfenks'e seslendi: "Sen ey çölde babamız Antoine'a görünen satirlere, santorlara benzeyen hayvan, İsa'nın kutsal ıgını, ölümsüzlüğünü bil!

\* Sfenks: Mitolojide aslan vücutlu, insan başlı masal yaratığı. (Y. N.) Ve seni ben, Tanrı'nın oğlu, Tanrı'nın ruhu adına kutsayacağım."

Bunları söyledikten sonra Sfenks'in gözlerinden gül rengi solgun bir ışık süzüldü ve hayvanın ağır göz kapakları aralanarak, granit dudakları insan sesinin yankısına benzer uğultularla hece hece İsa'nın adını seslendi. O zaman Paphnuce, Silsile Sfenksi'ni sağ eliyle kutsadı.

Sonra yola koyuldu, gittikçe genişleyen ovalar boyunca yürüdü, büyük bir kentin yıkıntılarıyla karşılaştı. Şimdi sütunlarında yüzleri görülen puta tapanların yaptığı tapınaklar hâlâ dimdik duruyor, inek boyunlu kadın başları, kanını emercesine gözlerini Paphnuce'e dikiyordu. Yaban otları geveleyerek, rüzgârın gürültüyle uğuldadığı saray kalıntılarında uyuyarak, yarı balık yarı

insan kadın bedenleriyle karışık yaban kedileri ve firavun fareleri arasında on yedi gün yürüdü.

Kadın görüntülerinin cehennemden geldiğini biliyor, haç çıkarıp bu uğursuz görüntüleri kovuyordu.

On sekizinci günde, çölün bağrına yarı yarıya gömülmüş derme çatma bir kulübeyle karşılaştı ve belki burada bir çilekeş oturuyordur, diye yaklaştı. Kapısı yoktu kulübenin, içi görünüyordu. İçerde bir testi, bir soğan demeti ve kuru yapraklardan yapılmış bir yatak vardı. Kendi kendine:

"İşte bir çilekeş barınağı. Bütün çilekeşler gibi o da kulübenin çevresinde bir yerlerdedir. Çok geçmez karşılaşırız. Paul ile karşılaştığında onu üç kez kucaklayan çilekeş Antoine gibi ben de bu çilekeş sofuyu bulup kucaklamak isterim. Aynı ölümsüz ülkülerin peşindeyiz. Efendimiz bir karga gagasında bizlere belki bir parça ekmek de gönderir, bölüşür, birlikte yeriz," dedi.

Böylece hem kendi kendine konuşuyor, hem de çilekeşi bulmak için kulübenin yöresinde dolanıp duruyordu. Henüz yüz adım atmamıştı ki Nil Nehri'nin eteğinde bağdaş kurup oturan bir adamla karşılaştı. Çıplaktı; saçları da sakalı gibi ak, bedeni tuğladan daha kırmızıydı. Şüphesi kalmamıştı. Bu adam da onun gibi bir çilekeşti. Keşişlerin birbirleriyle karşılaştığında söylediği gibi,"Gönlün huzur içinde olsun, inşal ah bir gün cennetin tatlı serinliğine kavuşursun," diye selamladı.

Adam cevap vermedi. Hiçbir şey duymamış gibi kımıldamadan duruyordu. Paphnuce şaşmadı, Tanrı'yla baş başa kalan çilekeşlerin âdetiydi bu. O da diz çöktü yanına, el erini birleştirip gün batıncaya kadar dua etti. Baktı hâlâ kımıldamıyordu adam. Yine konuşmaya başladı:

"Kutsal baba, Tanrı'yla birlikte olduğun coşku anı bittiyse Efendimiz İsa adına kutsa beni."

Adam başını çevirmeksizin yanıtladı:

"Ne demek istediğini anlamıyorum yabancı. Efendin İsa'ya gelince, böyle birini tanımıyorum."

"Ne!" diye haykırdı Paphnuce. "Kaç kez onu müjdeledi peygamberler. Tanrı kurbanları hep onun adını yad ettiler. Sezar bile önünde eğildi. Dahası da var, zaferini Silsile Sfenksi'ne bile onaylattım. Onu tanımaman mümkün mü?"

"Dostum," diye yanıtladı öteki,"mümkündür. Kesinlikle mümkündür, hatta eğer hâlâ kesin olan birkaç şey kaldıysa dünyamızda."

Paphnuce, adamın bu inanılmaz derecedeki bilgisizliği karşısında şaşırıp kaldı ve büyük bir üzüntüye kapıldı.

"İsa'yı tanımıyorsan emeklerin boşa gidecek, ölümsüzlüğü yakalayamayacaksın," dedi.

Yaşlı adam yanıtladı: "Her şey boş; ölümle, yaşam arasında hiçbir ayırım yok bence."

"Demek ölümsüz yaşamı istemiyorsun? Ama söyle bana, çölde bir kulübede çilekeşler gibi yaşayan sen değil misin?"

"Görünüşe bakarsan öyle."

"Bütün dünya nimetlerinden arınmadın mı?"

"Öyle gibi."

"Ağaç kökleriyle beslenip, kadından uzak yaşamıyor musun?"

"Öyle gibi."

"Bütün insanların ardından koştuğu dünya malına boş vermedin mi?"

"Gerçekte ben, insanların arzuladığı anlamsız şeylerden vazgeçtim."

"Bak böylece sen de benim gibi yoksul, kötülüklerden arınmış ve yalnız bir insansın. Ama ne var ki sen bunları benim gibi Tanrı aşkına yapmıyor, semavi mutluluk için çalışmıyorsun. Ama anlayamadığım bir şey var. İsa'ya inanmıyorsan neden böyle erdemli yaşıyorsun? Ölümsüz nimetlerin ardında değilsen eğer, neden kendini dünya malından yoksun ediyorsun?"

"Kendimi dünya malından yoksun kıldığım yok yabancı. Kendime uygun bir yaşantı buldum, sürdürüp gidiyorum, o kadar. Zaten iyi ya da kötü bir yaşamın varlığından söz edilemez. Kişinin öz benliğinde hiçbir şey ne utanç vericidir ne değildir; ne adalet vardır ne adaletsizlik; ne hoş giden vardır ne can sıkıntısı; ne iyi vardır ne de kötü. Nesnelere nicelik veren de, yemeğe tat veren tuz gibi, insanların kendi düşünceleridir."

"Demek sana göre salt gerçek yoktur. Puta tapanların bile ardında koştuğu gerçeği inkâr ediyorsun. İnindeki yorgun bir köpek gibi bilgisizliğin içinde uyuyakalmışsın."

"Köpeklerle filozoflara sövmek boştur yabancı. Biz henüz köpeğin ve insanın ne olduğunu bile bilmiyoruz. Hiçbir şey bilmiyoruz."

"Ey garip yaşlı kişi, yoksa sen de adına şüpheciler denen o saçma topluluktan mısın? Eylemi de, huzuru da yadsıyan o çılgınlardan mısın? Onlar güneşin ışığıyla gecenin karanlığını birbirinden ayırt etmekten bile yoksundurlar."

"Anlayacağın ben de şüphecilerdenim dostum. Senin gülünç biçimde yargıladığın, benimse övgüye değer saydığım o düşünce kulundanım. Çünkü ayrı nesnelerin aynı görünüşleri vardır."

Memphis piramitleri tanyeri ağardığında pembe kozalaklar gibi görünürler. Oysa güneş battığı

zaman, tutuşan gökyüzü üstünde kara üçgenlere benzerler. Ama onların gerçek varlıklarının özünü kim kavrayabilir? Bana görüntüleri yadsıdığımı söylüyorsun. Hayır, tam tersi, inandığım tek gerçek yalnız görüntülerdir. Güneş, aydınlık görünüyor bana, ama özünü bilmiyorum. Ateşin yandığını dokununca duyuyorum, ama nasıl yandığını da neden yandığını da bilmiyorum. Beni çok yanlış anlıyorsun dostum. Ama ne çıkar, şöyle ya da böyle anlaşılmak arasında da bir ayırım yoktur bence."

"Bir sorum daha var: Peki o halde neden çölde yalnız hurma ve soğan yiyerek yaşıyorsun? Bunca acıya neden katlanıyorsun? Bak ben de senin gibi büyük sıkıntılara katlanıyorum, oruç tutuyorum.

Ama bir amaç için. Amacım Tanrı'nın takdirini kazanmak, sonsuz mutluluğa ermektir. Bütün bu yaptıklarımın akla uygun bir amacı var. İstirap ancak büyük bir nimete kavuşmak için çekilir. Oysa bunun tersini yapmak, bile bile yararsız yorgunluklara katlanmak, nedensiz yere ıstırap çekmek akılsızlıktır. Eğer ben inanmasaydım, -böyle konuştuğum için Tanrım beni bağışlasın-peygamberlerin sesiyle, oğlunu göndererek, havarileriyle, din ulularıyla, din kurbanlarının tanıklığıyla öğrettiklerine inanmasaydım, bedenim çektiği acıların ruhun esenliği için gerekli olduğunu bilmeseydim, eğer senin gibi gizemli sırlardan uzak, bilgisizlik içinde yaşasaydım, hemen dünyevi yaşama döner, bu dünyanın mutluları gibi rahat döşeklerde yatmak için zenginlikler edinmeye çabalar ve bütün arzulara seslenip,'Gelin kadınlarım, gelin gözdelemlerim, halayıklarım, gelin ve bütün şaraplarınızı kadehime boşaltın, bana sevdâ içkileri sunun, güzel kokular sürün,' derdim. Ama sen, duygusuz yaşlı, kendini tüm nimetlerden yoksun kılıyorsun; hiçbir şey kazanmadığın halde durumunla yetiniyorsun; umutsuz yere dönüş yapıyor ve çirkin bir maymunun, duvarı çamura bularken usta bir ressamın resmini kopya ettiğini

sanması gibi, sen de, çilekeşlerimizin yaptığı güzelim işi gülünç bir şekle sokup kendine benzetiyorsun. Ey insanların en şaşkını, hangi akla hizmet ediyorsun?"

Paphnuce büyük bir öfkeyle konuşuyor, ama yaşlı adam tınmıyordu.

Usulca cevap verdi: "Çirkefinde uyuyan bir köpeğin, kötü bir maymunun düşüncelerinden sana ne dostum."

Tanrı'nın yüceliğini çoğaltmaktan başka bir amacı yoktu Paphnuce'ün. Öfkesi dindi ve büyük bir alçakgönül ülûkle özür diledi:

"Gerçeği tanıتما çabası yüzünden haddimi aştıysam bağışla beni ey yaşlı adam. Tanrı tanığımdır ki bana tiksinti veren senin kişiliğın değil, tuttuğın hatalı yoldur. Seni karanlıklar içinde görmek hüçün veriyor bana. İsa'da yansıyan insanlığını seviyorum, çünkü beni ilgilendiren esenliğe kavuşmandır. Söyle, neden böyle yaşıyorsun? Seni kandıran düşünceleri çürütmek arzusıyla yanıp tutuşuyorum."

Gönül rahatlığıyla yanıtladı yaşlı adam: "Hem konuşmaya hazırım, hem susmaya. Madem soruyorsun, neden böyle yaşadığımı söyleyeceğim sana. Ama ne yaşantın, ne sen, ne de düşüncelerin beni asla ilgilendirmiyor. Ne mutlu olduğun için sevinir, ne de mutsuz olduğun için yerinirim. Şöyle ya da böyle düşünmüşsün, benim için hepsi birdir. Ne severim seni ne de nefret ederim. Nefret de sevgi de bilgelikten uzak kavramlar. Ama madem ki soruyorsun söyleyeyim: Adım Timoclès, ticaretle uğraşan, varlıklı, zengin bir ailenin çocuğuyum, Cos'ta doğdum. Babam gemi donatıcısıdır. Zekâsı İskender'e benzediğinden ona da Büyük adını takmışlardı. Buna rağmen zekâsı İskender kadar büyük değildi. Kısacası zaval ı bir adamdı. İki kardeşim vardı.

Onlar da babam gibi gemi donatıcılığıyla uğraşırdı. Bense bilgeliği seçtim. Bir gün ağabeyim, babamın baskısıyla Timaessa adında Karyalı bir kadınla evlenmek zorunda kaldı, ama hiç

hoşlanmıyordu ondan. Kara bir karamsarlığa düşmeden yaşayamıyordu yanında. Öte yandan küçük kardeşimiz bu kadına öyle bir aşkla tutuldu ki çok geçmeden bu aşk çılgınlık derecesine vardı. Ama Karyalı kız ikisinden de aynı derecede tiksiniyordu. Bir flüt çalgıcısına tutkundtu ve bu adamı geceleri yatağına alıyordu. Şölenlerde alnına taktığı çemberi bir sabah odada unutmuş

adam. Bu çemberi bulan iki kardeşim de çalgıcıyı öldürmeye ant içtiler ve hemen ertesi gün adamcağızı, yalvarıp yakarmalarına, gözyaşlarına bakmaksızın kırbaçla döve döve öldürdüler.

Yengem umutsuzluğa düşüp aklını yitirdi ve bu üç zaval ı, Cos kıyılarında, dudaklarında sebze parçaları, bakışları toprağı dikili bir halde, üstlerine böcek kabukları atarak yuhalayan çocuklar arasında kurtlar gibi uluyor, hayvanlar gibi çılgıncasına inliyorlardı. Kısa bir süre sonra, Asya pazarlarındaki bütün etleri, bütün yemişleri satın alabilecek kadar varlıklı olan babam da hiçbir şey yiyemez duruma geldi ve son soluğunu açlık içinde verdi. Bütün varlığını bana bırakmak zorunda kaldığı için üzgün öldü. Bana gelince, babamın varını yoğunu yolculuklarla tükettim, İtalya'ya, Yunanistan'a, Afrika'ya gittim, ama bir tek mutlu, bir tek bilge adama rastlamadım.

Atina'da ve İskenderiye'de felsefe öğrenimi yaptım, tartışmaların gürültüsünden serseme döndüm, kafam kazan gibi oldu.

"Hindistan'da dolaşırken Ganj Nehri'nin kıyısında otuz yıldan beri bağdaş kurup kıpırdamaksızın oturan çıplak bir adama rastladım. Sarmaşıklar kuru bedenini sarmış, kırlangıçlar saçlarına yuva yapmıştı. Bütün bunlara rağmen yaşıyordu. Bu adamı gördüğümde Timaessa'yı, çalgıcıyı, kardeşlerimi ve babamı düşündüm ve anladım" ki bu Hintli, bilge bir insandı. 'İnsanlar bir varlık olduklarına inandıklarında bu varlıktan yoksun kaldıkları için, bir varlığa sahip olduklarında bu varlığı yitirmekten korktukları için, kötü olduklarına inandıklarında kötüye katlandıkları için ıstırap çekiyorlar. Bu türden inançları tümüyle söküp atın, bütün kötülükler de yitip gider,' dedim kendi kendime. Bunun içindir ki hiçbir şeyi değerli saymamayı, dünya nimetlerinden uzaklaşmayı, yalnızlık içinde, o Hintli gibi kıpırdamaksızın yaşamayı çözüm yolu olarak buldum."

Paphnuce, yaşlı adamın öyküsünü ilgiyle, dikkatle dinliyordu. Şöyle cevap verdi:

"Coslu Timoclès, doğruyu söylemek gerekirse söylediklerinin bazılarında haklı yanlar var.

Sonunda tüm dünya nimetlerini bir yana atmak iyi bir şey. Ama bir yandan dünya nimetlerini iterken, öte yandan Tanrı'nın gazabına uğramak sağduyudan uzak görünüyor. Bu bilgisizliğine acıyorum Timoclès. Sana salt gerçeği öğreteceğim. Tanrı'nın üç hipostazla\* var olduğunu bilmeli ve bir oğulun, babasının sözlerini tutması gibi ona itaat etmelisin..."

Timoclès sözünü kesti Paphnuce'ün: "Bana kendi öğretini kabul ettirmek için didinme yabancı.

Duygularını paylaşacağımı sanıyorsan yanılıyorsun. Bütün tartışmalar boş. Kendime fikir olarak fikirsizliği seçtim. Şu



iyi, bu kötü demeksizin yaşamak şartıyla tüm karmaşıklıklara karşı bağışıklı

yaşadım. Var yoluna git ve beni daldığım bu mutlu duygusuzluktan çekip almak için boşuna uğraşma. Ben ki bu duygusuzluğa zorlu didinmelerden sonra ılık bir suya girer gibi daldım."

İnançla ilgili hususlarda çok iyi eğitilmişti Paphnuce. Öncezisi Tanrı'nın lütfunun bu yaşlı

Timoclès'e nasip olmadığını söylüyordu. Şaşırmış ruhun kurtuluş günü gelmemişti

\* Hristiyanlık inanişına göre Tanrı kavramında üç hipostaz vardır: Baba, oğul ve kutsal ruh.

henüz. Eğitimin rezalete dönmesinden korkarak susmayı uygun gördü. Bazen inançsızlarla tartışırken insan onları aydınlatamadığı gibi, günaha da girerdi. Bunun içindir ki gerçeği iyi tanıyanlar onu yayarken dikkati de elden bırakmamalıydılar.

"Elveda Timoclès," dedi ve derin derin içini çekerek gecenin karanlığı içinde kutsal yolculuğuna yeniden koyuldu.

Gün ışımaya başlamıştı. Kıyıda karaleylekler tek ayak üstünde durmuş, pembe, solgun boyunlarını suya sokuyor, yamaçlar üstünde söğütler, gri yapraklarını yayıyordu. Turna kuşları

aydınlık gökyüzünde, üçgenler yaparak uçuyor ve kamışlar arasında, görünmeyen balıkçıl kuşlarının bağırtıları işitiliyordu. Irmak, uzaktan uzağa, yeşil, yaygan sularını döküyor, bu sular kuşların kanatları gibi süzülüyordu. Beyaz bir ev yansıyordu kıyıda. Küme küme çiçekler, hurma ve yemiş ağaçlarının üzerinde ördek, kaz ve tel i turna sürüleri

gürültüyle uçarken, uzaklarda, suların gül rengi buğuları dalgalanıyordu. Solda, büyük bir ova; rüzgârla titreyen tarlalarını, meyve bahçelerini çöle kadar uzatıyor, güneş, başakları yaldızlıyordu. Burcu burcu kokan tozlarda toprağın imbat yeli yansıyor. Bunları gören Paphnuce, dizlerinin üstüne düşüp haykırdı:

"Yolculuğumu bitirmeme yardımcı olan Tanrıma binlerce şükür! Sen, çiy tanelerini Arsinoitide incirlerinin üstüne döken Ulu Tanrım, kırlardaki çiçekler, bahçelerdeki ağaçlar kadar özenle yarattığı Thais'in ruhuna da sevgini çiy taneleri gibi serp, semavi saltanatında o da gül ağacı gibi yeşersin."

Her çiçek açmış dalda, her ışıldayan kuşta Thais'i görüyor, Thais'i düşünüyordu. Nehrin sol yanından insanların yerleştiği verimli topraklardan geçe geçe, sonunda, Yunanlıların 'yaldızlı ülke'

adını taktıkları İskenderiye'ye vardı. Çatıları gül renkli sisler içinde ıslıl ıslıl yanan büyük kenti bir tepenin üstünden gördüğünde, gün doğmuş, sabah olmuştu. Durdu, kol arını göğsünde kavuşturup haykırdı:

"İşte günahlar içinde doğduğum yer, ağulu kokusunu soluduğum parlak hava, su perilerinin şarkılarıyla toy yüreğimi büyüleyen deniz! İşte benim, bedene uygun değişimim, dünyevi yaşama uygun yurdum! Bu mu çiçekli beşik, dünyevi insanların ünlü bildiği yurt bu yurt mu? Ey İskenderiye, çocuklarının seni sevmesi analarını sevmesi kadar doğal. Ben de senin bağrında süslerle donanmış olarak doğdum. Ama çileye gelince, o, doğaya aldırılmaz, gizeme, boş

görüntülere saplanmaz, Hristiyan kendi yurduna bazen bir sürgün gözüyle bakar, keşiş dünyadan kaçır. Artık sana âşık değilim İskenderiye. Tiksiniyorum senden! Senden; senin

zenginliklerin yüzünden, senin güzel için yüzünden tiksiniyorum. Canın cehenneme, Tanrı'nın gazabı üstüne yağsın! Sen ey iblislerin yatağı, Aryanların\* vebalı teni, cehenneme kadar yolun var!

\* Aryanizm: 4. yüzyılda Arms adlı bir papazın kurduğu ve Hristiyan inanışının tersine olarak İsa'nın tanrılığını inkâr eden mezhep.

Ve sen, rahiplerin inanç gücünü daha bir sağlamlaştırmak, din kurbanlarının sabrını daha bir çoğaltmak için, çöl erin derinliklerinden gelip de bu puta tapanlar kentine kargı gibi saplanan kutsal Antoine babamızın elinden tutan kanatlı çocuk. Tanrı'nın ilk soluğu, benim önümde de kanat vur, çağın karanlık geceleri arasında soluyacağım kirli havayı temizle, kanat vuruşlarında güzel kokular saç!"

Sonra yeniden yola koyuldu. Güneş Kapısı'ndan girdi kente. Taştan yapılmıştı kapı; güvenle, kurumla yükseliyordu, ama altında iki büklüm yoksul ar ya yolculara limon, incir satarak ya da dilenerek güç bela yaşıyorlardı. Bir köşeye diz çökmüş, yırtık giysili bir kadın, keşişin eteklerini yakalayıp öptü,"Tanrı adamı. Tanrı adına kutsa beni. Bu dünyada çok ıstırap çektim, öbür dünyada güleyim. Sen Tanrı katından geldin, ayaklarının tozu, altından daha değerlidir," dedi.

Paphnuce,"Tanrı'mıza şükürler olsun!" deyip yaşlı kadının başında haç çıkardı ve yürüdü.

Ama henüz yirmi adım atmamıştı ki bir alay çocuk, keşişi yuhalamaya, bağıra çağıra taşlamaya başladı:

"Hey, şu mendebur dilenciye de bakın! Köpek başlı maymundan da kara, sakalı keçi sakalından da uzun. Tembelin teki herif. Meyve bahçelerindeki kuşları ürkütmek için korkuluk bile olamaz.

Çiçekli badem ağaçlarının üstüne dolu yağıdır bu adam. Mutsuzluk taşıyor. Çarmıha gerilmeli bu keşiş! Çarmıha gerilmeli!" diye haykırıyorlardı.

Ve taşlar havada uçuyordu.

"Tanrım, bu zaval ı çocuklardan sevgini esirgeme," diye mırıldanıp düşünce düşünce yürüdü: "Yaşlı

kadının gözünde kutluyum, bu çocuklarca da hor görülüyorum. Böylece aynı nesne, yargıları

başıboş ve kararsız insanlarca ayrı biçimlerde değeri leniyor. Timoclès'in dinsizler hakkındaki düşünceleri pek de yersiz değil. Kör, kendini ışıktan yoksun biliyor. Yoğun bir karanlık içinde oldukları halde, gözlerim görüyor diye yaygara yapan bu puta tapanlardan ne kadar üstün oysa.

Bu dünyada her şey, kırırdayan bir kumsal gibi aldatıcı. Tanrı'nın dışında her şey değişken."

Hızlı adımlarla yürüyordu. On yıl ık bir ayrılıktan sonra, bastığı her taş, sanki eski günahlarını

haykırıyordu. Ve bu yüzden, önünde uzanan yolun döşeme taşlarına çıplak ayaklarını kırmak istercesine vuruyor, yırtık topuklarının kan izlerini taşlarda gördükçe seviniyordu. Sèrapis Tapınağı'nın kemerlerinin sağ yanından, gül kokulu, üzgün yüzlü, alımlı evler boyunca uzanan bir yola girdi. Saçaklardan çamların, akçaağaçların, sakız ağaçlarının dorukları yükseliyordu. Yarı

aralık kapılardan, evlerin mermer girişleri, tunç anıtlar, yapraklar ve yapraklar arasından fışkıran fıskiye ler görülüyordu. Bu güzel köşelerde sessizliği bozan tek bir gürültü bile duyulmuyordu.

Yalnız, uzaktan uzağa, bir flütün hafif ezgileri geliyordu kulağa. Keşiş, genç kızlar gibi narin dikili taşlarla donanmış, küçük ama sevimli bir evin önünde durdu. Ev, ünlü Yunan filozoflarının anıtlarıyla bezenmişti. Bir bakışta tanıdı filozofları keşiş: Platon, Sokrates, Aristoteles, Epikuros, Zènon'un anıtlarıydı bunlar. Kapı tokmağını vurdu, düşünceli beklemeye başladı:

"Bu uydurma bilgileri, boşuna metal erle yüceltmeye çalışıyorlar. Söyledikleri ipe sapa gelmez şeyler, yalan, dolan; ruhları cehennem alevleriyle yanıyor şimdi. Süslü sözlerinin kulakları

sağırлаştıran gürültüsüyle toprağı dolduran ünlü Platon bile, bundan böyle ancak iblislerle tartışabilir," diye mırıldanıyordu kendi kendine.

Kapıyı açan köle, mozaik eşik üstünde çıplak ayaklı bir adamla karşılaşınca çıkıştı:

"Başka kapıya hokkabaz keşiş, kafana sopayı indirmeden çek git!"

Antinoè rahibi, köleye, "Kardeşim, senden bir şey istediğim yok, beni efendine götür yeter," dedi.

Büsbütün gazaba geldi köle: "Senin gibi köpekleri semtine uğratmaz efendim."

"Senden ne istiyorsam lütfen onu yap yavrum. Efendine kendisini görmek istediğimi söyle."

"Çek arabanı adi dilenci!" diye bağırdı köle.

Ve elindeki değneğı, karşısında kıpırdamaksızın, el eri göğsünde duran adama kaldırdı. Usulca tekrarladı keşiş:

"Ne söyledimse onu yap, lütfen yavrum." Kapıcı köle iliklerine kadar titreyip mırıldanmaya başladı:

"Dayaktan, acıdan korkmayan bu adam da neyin nesi?"

Efendisine koştu.

Nicias hamamdan çıkmıştı. Güzel halayıklar sırtını kuruluyordu. Güleryüzlü, sevimli bir insandı.

Yüzünde alaycı bir anlatım vardı. Keşişi görür görmez kalktı ve kol arını açıp bağırdı:

"Sen ha Paphnuce, okul arkadaşım, dostum, kardeşim. Ah, ah! Doğruyu söylemek gerekirse, insandan çok hayvana benzer bir kılıkla karşıma çıkmana rağmen yine de seni tanıdım. Gel kucaklaşalım. Dilbilgisi, söz sanatı, felsefe öğrenimi yaptığımız eski okul günlerini hatırlar mısın?

Senin daha o zamanlar bile, karanlık ve yaban bir yaradılışın vardı. İçten olduğun için çok severdim seni. Evreni yaban bir atın gözüyle gördüğünü söyledik ve senin kuşkuculuğun zamanla olağan gelmeye başlamıştı bizlere. Öyle pek ahım şahım değildin, ama özgürlüğün sınır tanımıyordu. Ne paraya bağlıydın ne de mutlu bir yaşama. Ve sende, beni alabildiğine ilgilendiren garip bir deha, garip bir zekâ vardı. Hoş geldin sevgili Paphnuce, on yıl ık ayrılıktan sonra hoş

geldin. Çölü bıraktın demek. Hristiyanlığın boş inançlarından kurtuldun, yeniden doğuyorsun.

Beyaz bir mücevher gibi değerli olan bugünü hiç unutmayacağım."

Kadınlara döndü: "Crobyle, Myrtale, sevgili konuğumun el erine, ayaklarına, sakalına güzel kokular sürün."

Kadınlar, gülümseyen bir yüzle koşup hemen, ibrikler, gülyaağı şişeleri ve bir ayna getirdiler.

Paphnuce, sert bir hareketle onları durdurdu ve yüzlerini görmemek için başını önüne eğdi; kadınlar çıplaktı çünkü. Nicias da bu sırada, Paphnuce'e köşe yastıkları ve çeşitli yiyecekler sunuyordu. onları da itti Paphnuce ve:

"Nicias, senin boş inanç olarak adlandırdığın, oysa aslında gerçeklerin en gerçeğı olan Hristiyan inancımdan dönmedim. O, başlangıçta Tanrı'nın oğluydu ve Tanrı'nın oğlu Tanrı'ydı. Her şeyi o yarattı, onsuz hiçbir şey yaratılmadı. Yaşam onunla vardı ve yaşam insanların ışığıydı," dedi.

Nicias'ın yanıtı ise,"Sen ey yeniden papaz cüppesine bürünen sevgili Paphnuce, sanattan yoksun, boş kalıplardan başka bir şey olmayan bu sözlerle beni şaşırtmak mı istiyorsun? Benim de biraz filozof olduğumu unuttun galiba. Bütün yüceliklerine rağmen Amelias, Porphyre ve Platon bile beni doyuramazken, bilgisiz birkaç adamın Amèlius'un erguvan giysilerinden kopardığı kırıntı

sözlerle beni kandırabileceğini mi sanıyorsun? Bilgelerin koyduğu bu öğretiler, insanların ölümsüz çocukluğunu eğlendirmeye yarayan uydurma öykülerden başka bir şey değildir. İnsan bu öğretilerle, Eşek, Leğen ve Efes Hatunu öyküleriyle diğer bütün o eski masal arı dinlerken eğlenir gibi eğlenmeli!" oldu.

Ve dostunu elinden tutup, sepetler içinde demet demet binlerce papirüs olan bir salona götürdü:

"İşte kitaplığım dostum. Filozofların, evrenin kuruluşu, yasaları için söylediğı, yazdığı öğretilerin küçük bir bölümü var burada. Bütün zenginliğine rağmen, bu kadar yapıt Sèrapèum'da bile yok.

Ama ne yazık ki dost, bütün bunlar deli sayıklamalarından öteye gitmeyen şeyler."

Nicias, fildişi bir sandalyeye oturması için zorladı konuğunu, kendi de oturdu.

Paphnuce, kaşlarını çatıp kitaplara baktıktan sonra,"Hepsini yakmak," dedi.

Nicias,"Ey benim can Paphnuce'üm, yazık olmaz mı sonra? Deli sayıklamaları bazen eğlendirir insanı. Bütün sayıklamaları, düşleri, insanların tüm ham hayal erini yok etmek gerekseydi, dünya biçimini ve rengini yitirir, biz insanlar tatsız bir şaşkınlık içinde kalakalırdık," diye yanıtladı onu.

"Dinsizlerin tüm öğretileri yalan. Tek bir gerçek var. Tanrı, mucizeleriyle varlığını gösterdi insanlara. Ete kemiğe büründü, aramızda göründü."

"Güzel söylüyorsun sevgili Paphnuce, Tanrı etten, kemikten derken haklısın. Gök yeşili deniz üstündeki Odysseus gibi doğa içinde gezinen, düşünen, yürüyen, konuşan bir Tanrı da insandan başkası değildir. Perikles zamanındaki Atinalı oğlanlar bile artık eskiye inanmazken, sen, bu yeni Jüpiter'e inanmak gerektiğini nereden çıkarıyorsun? Ama bırakalım şimdi bunları bir yana.

Buraya, Tanrı'nın güçlü kişiliğini tartışmaya gelmedin elbette. Sana ne gibi bir yardımda bulunabilirim sevgili arkadaşım?"

"Bana iyilik etmek istiyorsan üstündeki gibi kokulu bir giysi ver. Bir de yaldızlı ayakkabıyla bir küçük şişe gülyağı. Bin drahmi kadar da borç verirsen memnun olurum. İşte, Tanrı aşkına, eski dostluğumuz aşkına senden istediğim bu Nicias."



Nicias, Crobyle ve Myrtale'e, en güzel, en görkemli giysisini getirmelerini buyurdu; Asya biçimi çiçekler ve hayvan görüntüleriyle dokunmuş bir elbiseydi bu. Giysiyi, en göz alıcı renklerini yansıtacak şekilde ustaca Paphnuce'e tutan kadınlar, keşişin, ayaklarına kadar uzanan kıl abasını

çıkarmasını bekliyorlardı.

Keşiş,"Sizin önünüzde soyunmak derimi yüzmek gibidir," deyince giysiyi abanın üstünden geçirdiler.

Kadınlar köle oldukları halde güzel iklerine güvenip kimseden korkmuyorlardı. Keşişi bu garip kılıkta görünce gülmeye başladılar. Crobyle kırta kırta ayna tutuyor, Myrtale sakalını

çekiştiriyordu. Paphnuce ise Tanrı'ya dualar edip bakışlarını yere indiriyordu. Yıldızlı sandal arını

giyip parayı kuşağına yerleştirdikten sonra, kendisine gülerek bakan Nicias'a: "Ey Nicias, bütün bunları bayağı bir amaçla yaptığımı sanma. Şunu bil ki, bu giysi, bu para ve bu sandal arla dini bir görevi yerine getireceğim," dedi.

"Çok güzel sevgili dost, hiçbir kötülük düşündüğüm yok. Zaten insanların iyilik ya da kötülük yapabileceklerine inanmıyorum. İyilik de, kötülük de, yalnız düşüncede vardır. Bilge kişiye yön veren, gelenekler ve alışkanlıklarıdır, İskenderiye'de saltanat süren önyargılara aldırđım yoktur benim. Bu yüzden de namuslu bir insan olarak bilinirim. Git, bildiğın gibi eğlen dostum!"

Paphnuce tasarısını açmak gerektiğini düşündü: "Tiyatroda oynayan Thais'i tanıyor musun?"

"Tanıyorum. Güzel bir kadındır, bir zamanlar sevgilimdi. Bir değirmen, iki tarla sattım onun uğruna. Cornélius Gal us'un

Lycoris için yazdığı o tatlı şarkılara benzer üç kitap dolusu övgüler yazdım ona. Yazık! Gal us altın bir çağda, Ausonie perilerinin esiniyle yazıyordu. Oysa bu barbar çağda doğan ben, dizelerimi bir Nil kamışıyla çiziktirdim. Bu çağda ve bu yerlerde verilen yapıtların kalıcı olacağını hiç sanmam. Şüphesiz ki dünyada en güçlü olan şey güzel iktir ve bizler bu güzel iğe her zaman sahip olsaydık, evren yasalarını, Tanrı'nın gücünü, ölümsüz akıldan kaynağını alan düşünceyi, filozofların sözlerini bu kadar dert edinmezdik kendimize. Taa Teb çölünden kalkıp, bana Thais'ten söz etmeye geldiğin için sana hayranım sevgili Paphnuce."

Nicias, bunları söyledikten sonra usulca içini çekti. Bir insanın böyle iğrenç bir günden bu kadar rahatlıkla söz edebilmesine şaşan Paphnuce, ona tiksintiyle bakıyordu. Yerin yarılıp açılmasını, alevlerin Nicias'ı yutmasını bekledi. Ama yarılmadı yer. İskenderiye sessiz, başı avuçlarında, Paphnuce'ün uçup giden gençliğinin izlenimlerine acı acı gülüyordu. Ayağa kalktı keşiş: "Şunu iyi bil ey Nicias. Tanrı'nın yardımıyla Thais'i yeryüzünün sayısız aşklarından söküp alacağım ve onu kutsal İsa'nın kol arına vereceğim. Kutsal ruh eğer benden yardımını esirgemezse Thais, bugün bu kenti terk edip, bir manastıra kapanacak."

"Venüs'ün gazabından kork, güçlü bir tanrıçadır o. En gözde kulunu alıp götürürsen öcünü alır senden."

"Tanrı beni bütün kötülüklerden korur, seni de ısıtsın, içine düştüğün uçurumdan çekip çıkarsın ey Nicias!"

Ve çıktı. Nicias kapıya kadar yolcu etti eski dostunu, elini omzuna koyup aynı sözü bir kez daha kulağına fısıldadı:

"Venüs'ün gazabından sakın, öcünü bırakmaz sende."

Bu tür hafif sözlerden iğrenen Paphnuce başını çevirmeden çıktı evden. Nicias'ın sözleri tiksinti uyandırmaktan başka

etki yapmamıştı. Hele de Thais'le sevişmesini hazmedemiyordu. Bu kadınla yatıp kalkmak, bir başkasıyla yatıp kalkmaktan çok daha günahmış gibi geliyordu ona. Artık bundan böyle Nicias onun için adı lanetle anılacak bir kimseydi. Yüz karası şeylerden her zaman tiksinimişti, ama uçarılığın bu derece iğrenciyle ilk kez karşılaşılıyordu; İsa'nın öfkesini, meleklerin hüznünü bu derece yürekten ilk kez bölüşüyordu. Thais'i bir an önce bu dinsizler çevresinden koparmak için şiddetli bir arzu duyuyor, kadını bir an önce bulmak için sabırsızlanıyordu. Gel gör ki Thais'in yanına yaklaşmak kolay değildi. Kızgın sıcağın dinmesini beklemek gerekiyordu. Gün yarılanmıştı. Paphnuce kalabalık sokaklardan yürüyordu. İsa'nın ününü yüceltmek, sevgisini daha bir kazanmak için o gün de aç durmaya karar verdi. Ruhu hüznle dolu, dolandı durdu, ne kadar dolansa da ayağı kiliselere varmıyordu. Aryalılar, Efendisinin evinin altını üstüne getirmiş, kendi çıkarlarına hizmet ediyorlardı. Sırtlarını Doğu İmparatoru'na dayayan bu dini bozuklar, patrik Athenase'ı da kapana kısırmışlar, İskenderiye Hristiyanlarını durmadan aldatıyorlardı.

Paphnuce, gözleri bazen yerde, bazen coşup gökyüzüne yükselmiş, bunları düşüne düşüne yürüyordu. Bir süre amaçsızca dolandıktan sonra, kendini kentin rıhtımlarından birinde buldu.

Liman, bağrında karanlık tekneli gemileri barındırıyor, kal eş deniz, gök mavisine, gümüş

pırıltısına alabildiğine gülümsüyordu. Önünde, deniz kızı Nèrèide'in anıtını taşıyan küçük bir kadirga demir alıyordu. Kürekler şarkılarla dalgaları dövüyor, suların, ıslak incilerle kaplı beyaz deniz kızı yüzünün kaçak bir kesitini sunuyordu keşişe. Beyaz kız Eunostos demirleme yerindeki dar bir geçitten aşır, ardında çiçek çiçek köpüren bir duman suyu bırakarak denize açıldı.

"Bir zamanlar şarkılar söyleyerek ben de denizlere açılmak isterdim, ama anladım çılgınlığımı, deniz kızı Nèrèide, saçlarını takıp götüremedi beni," diye mırıldandı.

Böyle düşünce düşünce bir halat yığınının üzerine oturdu, uyuyakaldı. Bir düş gördü uykusunda.

Kulakları sağırлаştıran bir boru sesi duyar gibiydi ve gökyüzü kan rengine boyanmış, işte beklediği an gelmişti. Büyük bir kıvanç içinde Tanrı'ya dua ederken, alnında ışıklı bir çember taşıyan garip bir hayvanın kendisine doğru geldiğini gördü. Silsilè Sfenksi'ydi bu hayvan. Onu incitmeksizin dişleri arasına alıp, yavrularını götüren anaç bir kedi gibi ilden ile taşıyordu. Dağlar, denizler aşp, ülke ülke dolaştırdı Paphnuce'ü. Sonunda baştan başa yıkık, sarp kayalıklar ve kızgın kül erle kaplı bir yere ulaştılar. Bağrı yarılmış toprağın ağzından alevli bir soluk çıkıyordu. Hayvan, keşişi usulca yere bırakıp:

"Bak!" dedi.

Uçurumun kıyısından eğilip bakan Paphnuce, kara kayalarla kaplı dik yarların arasında, toprağın bağrından fışkıran alevden bir ırmak gördü. İblisler, kurşuni mor bir ışık içinde ruhlara işkence ediyorlardı. Ruhlar, etiyile, kemiğiyle, insan biçimindeydiler. Giysilerinden kopan parçalar kayalara takılı kalmıştı. Onca işkenceye katlanan ruhların durgun bir görünümüleri vardı. Elinde kral değneği, alnında bez bir şerit, gözleri boşluğa dikili, büyük, beyaz bir ruh şarkılar söylüyordu; kanatlanan ezgiler ırmağın çorak kıyılarını dolduruyor, tanrıların, yarı tanrıların övgülerini dile getiriyordu. Küçük, yeşil iblisler, dudaklarını, boğazını kızgın demirlerle dağlıyordu bu ruhun. Ama Homeros'un ruhu şarkısını kesmiyordu. Az ötede, başında tek tük saçları ağarmış, kabak kafalı, yaşlı Anaxagore, elinde bir pergel, tozların üzerine şekil er çiziyordu. Bir iblis, bilgenin

düşünmesine engel olmaksızın, usulca kulağına kızgın yağ döküyordu. Daha sonra, keşişin gözlerine Akademi'deki çınar ağaçlarının gölgesinde gördüğü öğretmen ve öğrencilere benzeyen ve şimdi kızgın ırmağın karanlık kıyısında kimi okuyan, kimi sessiz düşünen, kimi gezinerek tartışan bir yığın insan takıldı. Bir köşede oturan yaşlı Timoclès, başını, hayır der gibi sal ıyordu.

Bir uçurum meleği, gözlerinin altında alevler gezdiriyor, ama Timoclès ne meleğe, ne de alevlere aldırmıyordu.

Gördükleri karşısında şaşkınlıktan dili tutulan Paphnuce, hayvana doğru döndü, ama hayvan ortalıkta yoktu. Sfenks'in yerinde, yüzü peçeli bir kadın duruyordu. Ve şunları söylüyordu keşişe:

"Bak da gör: Tanrı'ya bağlı olmayanların sonu budur işte. Şimdi onlar, onları yeryüzünde aldatan iblislerin cehenneminde yaşıyorlar. İçine düştükleri bataktan ölüm bile kurtaramadı onları. Tanrı'ya kavuşmak için elbette ki ölmek yetmez. Gerçeği yeryüzünde öğrenemeyenler ölünce hiç

öğrenemezler. Ruhların çevresinde dolanıp duran bu saldırgan iblisler ölümsüz adaleti yerine getiriyorlar. Ama ruhlar, ne görebiliyor ne de duyabiliyorlar iblisleri. Bütün gerçeklere yabancılar; işkence çektiklerini bile bilmiyorlar. Tanrı bile artık onları ıstırap çekmeye zorlayamaz."

"Tanrı her şeyi yapabilir," dedi Antinoè rahibi.

"Tanrı'nın saçmalıklarla alışverişi yoktur," diye yanıtladı peçeli kadın. "Onları zamanında aydınlatmak gerekirdi, ancak o zaman cezaya hak kazanırlar, gerçeği zamanında bilebilirlerdi."

Tanrı'nın seçkin yaratıklarından olurlardı böylece." Paphnuce korka korka yeniden uçuşuma eğildi.

Bu kez, kül ü mersin ağaçlarının altında alnı çiçeklerle bezenmiş Nicias'ı gördü. Hemen yanı

başında, yünlü atkısına bürünmüş Miletli Aspasia vardı, yüzündeki narin anlatıma bakılırsa aşktan ve felsefeden söz ediyorlardı. Üzerlerine yağın ateş yağmuru, serin çiy taneleriymiş sanki ve ayakları alevli toprağa, otlara basar gibi rahatça basıyordu. Bunu gören Paphnuce çığınca bir öfkeye kapılarak haykırdı:

"Vur, Tanrım vur! Nicias'ın ta kendisi bu! Ağlasın, inlesin! Acıdan dişlerini gıcırdatsın!... Thais ile günaha girdi bu adam!"

"Sakin ol! Sakin ol dostum! Fok balıklarının yaşlı çobanı deniz tanrısı Protée'nin aşkı için sakın ol!"

Çok rahatsız uyuyordun. Tutmasaydım az kaldı Eunostos'a düşecektin. Seni ölümden ben kurtardım. Bu, anamın tuzlu balık sattığı kadar gerçek."

"Tanrı senden razı olsun," diye yanıtladı Paphnuce.

Ayağa kalktı, uykusunu bölen görüntüyü düşününce düşününce denizin kenarından dosdoğru yürüdü. Bir yandan da kendi kendine söyleniyordu:

"Kötü bir düştü bu, cehennemi gerçek biçiminden uzak tanıtır o yüce kural ara karşı düşüyor. Bu düş bir iblis işi, belki."

Böyle yorumluyordu düşü, Tanrı'dan gelen düşlerle iblisten gelen düşleri birbirinden ayırmasını

bilirdi çünkü. Durmadan çeşitli düşler görerek yaşayan çilekeş sofular, Tanrı'dan gelenle iblisten geleni ayırmak zorundadırlar. Çünkü insanlardan kaçarken ruhların eline düşebilirler. Çöl erde yalnız gezginler değil, kötü ruhlar da oturur. Ziyaretçiler, kutsal çilekeş Antoine'ın çile doldurmak için yalnızlığa çekildiği yıkık şatoya yaklaştıklarında, bayram geceleri bentlerin yol kavşaklarında duyulan uğultulara benzer garip uğultular işitirlerdi. Kutsal adamı ayartmak için iblisler yapardı bu gürültüleri.

Paphnuce hemen bu olayı hatırladı. Daha sonra, iblislerin büyülerle aldatmaya çalıştığı, altmış

yaşındaki Mısırlı Jean'ı düşündü. Ama Jean, cehennemden gelen bütün oyunları, bütün düzenleri bozguna uğratmasını iyi bilirdi. Yine de iblis bir gün, insan kılığına girip Jean'ın mağarasına sızmayı becermişti. Jean'a,"Orucunu yarın sabaha kadar uzatacaksın," demişti. İblisin sözünü

tutan Jean, ertesi akşama kadar uzatmıştı orucunu. Mağarasındaki adamı melek sanmıştı çünkü.

İblisler ecesinin Jean'a karşı kazandığı tek utku buydu, eğer zafer denebilirse. Keşiflerin geçirdiği sınavları iyi bilen Paphnuce'ün, uykusunda gördüğü düşün yalancı bir düş olduğunu hemen anlamasına şaşmamak gerekir.

Onu iblislerin eline bıraktı diye Tanrısı'na tatlı tatlı sitem ettiği bir anda, kendisini, aynı yöne doğru koşuşup duran bir insan selinin ortasında buldu. Kentlerde yürüme alışkanlığını yitirdiğinden bu insan yığını içinde sıkışıp kalmış, sağa sola yalpa vuruyordu. Alışmamış olduğu bu süslü giysi daha bir bunaltıyordu onu. Birkaç kez az daha düşecekti. Adamların nereye gittiğini öğrenmek için, önüne çıkan birine,"Bu aceleniz ne?" diye sordu. Adam:

"Oyunların başlayacağından, sahneye Thais'in çıkacağından haberin yok mu yabancı? Bu gördüğün insanların hepsi de tiyatroya gidiyor, ben de öyle. Sen de gelmek ister miydin?" diye yanıtladı onu.

Tasarısını gerçekleştirmek için işte aradığı olanak geçmişti eline. Adamın peşine takıldı.

Tiyatronun kemerleri maskelerle süslü, kalın ve yuvarlak duvarları çok sayıda anıtlarla kaplıydı.

Dar bir koridora girdiler. Koridorun uç kısmında ısıll ısıll bir anfiteatr uzanıyordu. Sahneye doğru basamak basamak inen sıralardan birine yerleştiler. Tiyatro henüz tam dolmamıştı. Sahne perdesizdi. Eski insanların, yiğitlerini yad etmek için kurduğu anıtlara benzeyen bir tümsek görünüyordu. Savaş alanının ortasında yükseliyordu bu tümsek. Kargılar, çadırların önüne demet demet yığılmış, defne dal arı ve kestane ağacından yapılmış çelenkler arasındaki gemi direklerine altın kalkanlar asılmıştı. Her şey sessiz ve uykudaydı orada. Ama birden salonu, kovandaki arıların uğultusuna benzer bir uğultu doldurdu. Erguvan giysilerinden vuran titrek ışıklarla kızarmış tüm yüzler, çadırların ve mezarın bulunduğu bu büyük, sessiz alana dönmüştü merakla.

Kadınlar limon yiyip gülüşüyor, seyirciler sıradan sıraya söz yarıştıyorlardı.

Paphnuce, bu boş sözleri duyup günaha girmemek için durmadan içinden dua ediyordu, ama komşusu susmak bilmiyor, zamanın tiyatrolarından yakınıp duruyordu:

"Bir zamanlar, yüzleri maskeli usta oyuncular Euripides'in, Mènadres'm dizelerini söylerlerdi.



Şimdi artık o eski dramları arama. Yeniler kötü bir benzetmeden öteye gidemiyor. Atina'da Bacchus'ü onurlandıran o ölümsüz oyunlardan sonra, kala kala, bir barbarın, hatta bir İskit'in bile anlayabileceği türden garip oyunlara kaldık. Oyuncular el erini, kol arını sal ayıp duruyorlar.

Çalgıların tatlı ezgilerle eşlik ettiği maskeli tragedyalar, oyuncuların boyunu, tanrılar boyuna kadar yükselten o yüksek tabanlı ayakkabılar, ezgili güzelim dizeler, hepsi hepsi kayıplara karıştı.

Paulus'ün Roscius'ün yerini halk güldürüleri, balerinler, çıplak yüzlü oyuncular aldı. Perikles Atinalıları bir kadının sahneye çıktığını görseler acaba ne derlerdi? Kadının sahnede görünmesi kadar bayağı bir şey olamaz. Bunun üzüntüsünü duymayacak kadar soysuzlaştık."

"Adımın Dorion olduğu kadar gerçek ki, kadın, erkeğin amansız düşmanı, dünyanın yüz karasıdır."

"Çok doğru söylüyorsun, bizim en büyük düşmanımız kadındır. Erkeklerde arzuyu uyandıran onlar değil mi? Kadınlardan korkmak gerek."

"Tanrılar adına yemin ederim ki yanlış, kadınlar erkeğe arzu değil, karmaşa, hüznün ve kara kaygılar taşır. En derin yaraların altında bir aşk yatar. Dinle yabancı: Gençliğimde Angolide'e, Troizen'e gittim ve orada,

yaprakları sayısız deliklerle dolu kocaman bir mersin ağacı gördüm. Bu ağaç hakkında bak Troizenliler ne anlatıyor: Hippolytos'a tutkun olduğu sıralarda kraliçe Phèdre bütün günlerini bu ağacın altına uzanıp hüznle geçirirmiş. İşte bu sıkıntılı günlerinde, sarı saçlarını tutan altın iğneyi çıkarıp tüm yaprakları deler, göz göz oyuklarla doldurmuş. Bütün yapraklar bu yüzden kalbur gibi delik deşik olmuş. Phèdre,

biliyorsun, yasak bir aşk yüzünden masumluğunu yitirip bir sefil gibi öldü. Düğün odasına kapanıp altın kemeriyle fildişi bir takoza astı kendini. O günden sonra tanrılar, bu aşkın anısını her zaman yaşatsın diye, böylesi korkunç bir yıkıma tanık olan mersin ağacının yapraklarını hep göz göz delikli yaratmış. Bakıp bakıp da kendimi aşkın çılgınlıklarından korumak, arzular karşısında tetikte durmak gerektiğini söyleyen öğretmenim Epikuros'un bu güzel öğüdünü hiçbir zaman unutmamak için, bu yapraklardan birini koparıp başucuma astım. Ama açık söylemek gerekirse, aşk bir karaciğer hastalığına benzer, kişi bu hastalığa bir gün tutulup tutulmayacağını bilemez."

"Dorion, sen nelerden hoşlanırsın?" diye sordu Paphnuce.

Üzgün bir dil e yanıtladı Dorion:

"Hayatta tek bir arzum var, ama doğruyu söylemek gerekirse pek de ateşli bir arzu değil bu: Meditasyon. Kötü bir mideyle başka bir şey de aramaya gerek yok zaten."

Bu son sözlerden cesaretlenen Paphnuce, kendini Tanrı'ya veren kişinin duyduğu ruhsal hazzı, Epikuroscuya da tanıtmaya, tattırmaya çalıştı: "Gerçeğin sesini dinle Dorion, yönünü ışığa dön,"

diye başladı. Ama tam bu sırada bütün başlar ona döndü. Seyirciler el erini kol arını öfkeyle sal ayıp susmasını işaret ediyorlardı. Tiyatroyu derin bir sessizlik kaplamıştı. Sonra hemen, bir yığitlik türküsünün ezgileri duyuldu.

Oyun başlıyordu. Askerler, çadırlarından çıkıp harekete hazırlanırken, tümseğin üstünü büyük bir bulut kapladı ve dağılan bulutun içinden, üstünde altın bir zırh, Akhil eus'un gölgesi çıktı. Kol arını

savaşçılara uzatıp,"Ne! Danaos'un çocukları, mezarımı böyle kurbandsız mı bırakıp gidiyorsunuz?

Bundan böyle artık hiç göremeyeceğim o yerlere, yurduma mı dönüyorsunuz?" der gibiydi.

Tümseğin eteğinde komutanlar sabırsızlanıyor, bir an önce yola çıkmak istiyorlardı. Asa ve şeritler taşıyan Thèsée'nin oğlu Acanas, yaşlı Nestor ve Agamemnon karşılarındaki olağanüstü varlığı

hayranlıkla seyrediyorlardı. Akhil ieus'un genç oğlu Pyrrhus, babasının görüntüsü önünde yerlere kapanmış, alnını tozlu toprağa dayamıştı. Zırhlı başlığından kıvrıcık saçları taşan Odysseus, Akhil eus'un yiğit gölgesine onaylayan gözlerle bakıyordu. Agamemnon'la tartışıyordu. Şunları

söyler gibiydi İthaka kralı: "Hèl as için şerefli bir şekilde canını veren Akhil eus, ününe yaraşır biçimde onurlanmalıdır. Priamos'un bakire kızı Polyxène'nin, mezarında kurban edilmesini istiyor.

Danaoslular, yiğit Akhil eus'un ruhunu hoşnut edin ki, Peleus'un oğlu, Hadès'te kıvanç içinde yatabilsin!" diyordu.

Ama şöyle yanıtlıyordu kral ar kralı:

"Sunaklardan çekip aldığımız Troyalı kızları koruyalım. Priamos'un ünlü soyuna yeterince kötülük yaptık zaten."

Polyxène'in kız kardeşinin koynuna girdiği için böyle konuşuyordu. Bilge Odysseus, Cassandre'in yatağını Akhil eus'un kargısına yeğ tuttuğunu kral ar kralının yüzüne vurdu.

Tüm Yunanlılar, pusatlarını birbirine çarptılar Polyxène'in ölümü kararlaştırıldı ve Akhil eus'un ruhu huzura erdi. Bazen

kızgın, bazen yakaran ezgilerin eşliğinde oynanıyordu oyun. Her şeyi kutsal gerçek yönünden değerlendiren Paphnuce mırıldandı:

"Ey, dinsizler üstüne yayılan ışık; ey, yoğun karanlık! Demek ki tüm bu kurbanlar o en kutsal kurbanı, Tanrı'nın sevgili oğlunu müjdeliyordu."

"Dinler cinayet kaynağıdır," diye yanıtladı Epikuroscu. "Ne mutlu ki, din uğruna cinayetler işleyen bu insanların üstünde bilge bir Yunanlı geldi dünyaya."

Bu sırada, dağınık bembeyaz saçları, paramparça giysileriyle Hekabe, tutsak olduğu çadırdan çıkıyordu. Bu umutsuzluk kaynağı, bu yıkım kaynağı kadını görenler derin derin içlerini çektiler.

Semavi bir seziyle, kızının başına geleceği anlayan Hekabe, kızının üzerine kapanmış ağlıyordu.

Odysseus hemen yanındaydı ve ondan kızını istiyordu. Yaşlı ana, saçını başım yoluyor, yanaklarını tırnaklarıyla yırtıyor ve "Anlayışlı ol Hekabe.

Bizim evlerimizde de, İda çamları altında ölümsüz uykuya yatmış çocukları için ağlayan, yaşlı

analar var," dercesine kılı kıpırdamadan bekleyen bu haşin adamın el erini öpüp yalvarıyordu.

Ve bir zamanlar görkemli Asya'nın kraliçesi olan, şimdi tutsak Cassandre, bahtsız başını toza toprağa buluyordu.

İşte, çadırın perdesini kaldırıp bakire Polyxène göründü. Bütün seyircileri bir ürpermedir kapladı.

Thais'i tanımışlardı. Almaya geldiği kadını şimdi Paphnuce de görmüştü. Kol arı bembeyazdı.

Başının üstündeki asker çadırına tutunmuştu. Güzel bir anıt gibi kıpırdanmadan duruyor, menekşe rengi, yumuşak, ama kibirli gözlerini çevresinde usulca gezdirerek seyircilerini güzel iğnin üzgün hazzıyla ürpertiyordu. Thais'i öven mırıltılar dolduruyordu sıraları ve Paphnuce, bu güzel ik önünde galeyana gelen ruh, elini yüreğine götürüp derin derin iç çekti:

"Herkesi yaratan sen, Tanrım yarattıklarından yalnızca birine böylesi bir gücü neden verirsin bilmem?"

Dorion, yumuşak bir sesle ekledi:

"Bu kadını yapan atomlar ne kadar güzel bir araya gelmişler. Doğanın bir oyunundan başka bir şey değil bu ve şüphesiz bu atomlar birleşip ne yaptıklarının ayırımında bile değil er. Nasıl kayıtsızca birleştilerse, bir gün aynı kayıtsızlıkla birbirlerinden kopacaklar. Lais'i, Kleopatra'yı

yapan atomlar nerede şimdi? İşin aslına gelince; kadınlar bazen güzeldir, ama, kızgın mutsuzlukların, iğrenç rahatsızlıkların tutsağıdırlar. Bir düşünür, sorunu işte böyle ele almalıdır, oysa ayaktakımı hiç dikkat etmez buna. Ve kadınlar, onları sevmek pek akla uygun olmadığı

halde, yine de aşkı esinler."

Böylece filozof ve çilekeş sofı; bir yandan Thais'i izliyorlar, bir yandan da konuşuyorlardı. Kızına doğru dönüp,"Odysseus'un haşın yüreğini yumuşatmaya çalış, gözyaşlarıyla gençliğini, güzel iğini dile getir!" diye haykıran Hekabe'ye baktıkları bile yoktu.

Thais, ya da oyundaki adıyla Polyxène, çadırın örtüsünü kaldırıp bir adım ileri attı ve tüm yürekleri kazanıverdi bir anda. Soylu, zarif bir yürüyüşle Odysseus'a doğru giderken, flüt ezgilerinin eşlik ettiği hareketlerinde tüm mutlu nesnelerin ölümsüz düzeni yansıyor, evrenin uyumu dile geliyordu.

Bütün gözler ondaydı. Çevresinde ne varsa onun göz kamaştıran güzel iğinin potasında eriyip yok olmuştu. Ama oyun yine de oynanıyordu. Laertes'in oğlu başını öte yana çevirmiş, bu yalvaran güzel iğn bakışları, öpücükleri karşısında yenik düşmemek için elini mantosunun altında gizliyordu. Polyxène artık korkmadığını gösteren bir işaret yaptı. Sakin bakışlarıyla,"Alınyazım bu imiş Odysseus, işte ardındayım, zaten ben de ölümü istiyorum. Priamos'un kızı, Hektor'un kız kardeşi ben, bir zamanlar kral arın bile giremediği yatağıma yabancı bir erkeği sokmaktansa seve seve ölümün kol arına atılırım," diyordu.

Toz, toprak içinde, çaresiz Hekabe birdenbire doğrulup umutsuzca kızına yapıştı. Polyxène, kararlı el erle ve usulca annesinin yaşlı kol arından kurtulmaya çalıştı.

"Efendinin gazabına uğrarsın sonra. Bana sıkı sıkıya sarılan el erini çekmek için canını

yakmalarını mı bekliyorsun. Canım annem, ben ölürken, bu yaşlı elini uzat, çökük yanaklarını

dudaklarıma yaklaştır yeter," diyordu.

Thais'in yüzündeki hüzn bile güzeldi. Hayatın insanüstü bir güçle el bebek, gül bebek bezediği bu güzel yaratığa şükranla bakıyordu halk. Keşişe gelince, kadının gün gelip gökyüzünün kutsal kol arına atılacağını düşünerek, o anki görkemini de hoş görebiliyordu.

Sonuna yaklaşıyordu oyun. Hekabe öldü. Polyxène, Odysseus'un ardından seçkin savaşçılarla çevrili mezara doğru ilerledi. Yas şarkılarının usul ezgileri eşliğinde, başında Akhil eus'un oğlunun altın bir tasla şarap içtiği mezara tırmandı. Görevlerinin gereği kurbanı tutmak istedi kâhinler.

Kendisine dokundurmadı Polyxène. Kral kızlarına yaraşır bir biçimde, özgürce ölmek istiyordu.

Giysilerini yırtıp yüreğinin üstünü gösterdi. Pyrrhus başını öte yana çevirip kılıcını ustaca yüreğine sapladı kızın. Ve kanlar, başı bir yana düşmüş, gözleri ölümün dehşeti içinde yüzen Polyxène'in o güzelim göğsünden dalga dalga fışkırdı.

Savaşçılar kurbanın üstünü örtüyorlar, zambaklarla, lalelerle donatıyorlardı onu. Dehşet çığlıkları

ve hıçkırıklar gök kubbeyi kaplarken, Paphnuce yerinden doğrulup çılgın sesle haykırmaya başladı:

"Dinsizler, ey iblise tapanlar! Ve sizler puta tapanlardan daha da namussuz Aryalılar, kendinize gelin! Bu gördükleriniz aslında simgeden, suretten başka bir şey değildir. Gizemli bir anlamı var bu masalın. Gördüğünüz o kadın artık Tanrı'ya adanacak, yeniden dirilen Tanrı'nın kutsal kurbanı

olacak!"

Halk karanlık dalgalar gibi tiyatrodan çıkmaya başlamıştı. Antinoè rahibi, hayretler içinde kalan Dorion'dan kurtularak dualar mırıldana mırıldana oradan ayrıldı.

Bir saat sonra Thais'in kapısının önündeydi. Kapıyı çaldı.

Tiyatro oyuncusu Thais, İskender'in mezarı yakınlarında, zenginlerin yaşadığı Racotis mahal esinde oturuyordu. Bahçe içindeydi evi. Bahçede ustaca oyulmuş yapma kayalar yükseliyor, kıyısından söğüt ağaçlarıyla bezenmiş serin bir ırmak akıyordu. Parmakları yüzük dolu, kara, yaşlı bir köle açtı kapıyı, ne istediğini sordu Paphnuce'e.

Bu, buyururcasına konuşan zengin giysili adamı içeri aldı kadın.

"Thais'i Nymphes mağarasında bulacaksınız," dedi.

## İKİNCİ BÖLÜM

### PAPİRÜS

Thais, puta tapan, özgür, ama yoksul bir ailenin kızıydı. Babası, İskenderiye'de, Ay Kapısı'nın yakınında, tayfaların sık sık uğradığı küçük bir meyhane işletirdi. Çocukluğu bazen canlı, bazen dağınık anılarla gelirdi gözlerinin önüne Thais'in: İri yarı, sessiz ve heybetli babası, dört yol ağızlarındaki dilencilerin yakarışlarında övdüğü yaşlı firavunlar gibi, bağdaş kurup ocağın başına otururdu. Fosforlu gözlerindeki ışıkla doldurduğu evde, aç bir kedi gibi acıklı bir sesle koşuşturup duran anası cılız ve zavalı bir kadındı. Mahal ede, kadının büyücü olduğu, geceleri, âşıklarıyla buluşmak için gece kuşu kılığına girdiği söylenirdi. Thais'e gelince, kapı yarıklarından gözetlediği anasının öyle büyücü müyüdü olmadığını, bütün bir geceyi günün beş on kuruşluk kazancını

hesaplamakla geçirdiğini çok iyi bilirdi. Bu ölgün, tepkisiz baba ve bu gözü doymaz ana, para bulması için, çocuğu kümes hayvanları gibi sokağa salmışlardı. Ve Thais, sarhoş tayfaları



şarkılarla, anlamını kendisinin bile bilmediği bayağı sözlerle eğlendirerek, onların kemerlerindeki paraları yürütmekte bir hayli ustalaşmıştı. Ekşi içki ve reçineli tulum kokularının sindiği salonda kucaktan kucağa dolanırdı; sonra, yanakları biradan yapış yapış, sert sakal ardan delinmiş, küçük avucunda sımsıkı tuttuğu paralarla, Ay Kapısı'nın altındaki yaşlı kadına koşup bal ı çörekler satın alırdı. Her günü, işte böyle, Euros'un, su altındaki yosunları kopardığında karşılaştıkları tehlikeleri anlatan, zar ve kemik atan, tanrılara sövüp sayıp Klikya biralari içen tayfalarla geçerdi.

Çocukcağız her gece, sarhoşların sövgü dolu kavgalarıyla uyanırdı. Korkunç hırıltılar duyar, masalar üstünde uçan istiridye kabuklarının kestiği kanlı alınlar, isli lambanın solgun ışığında parlayan bıçaklar görürdü.

Gençlik yıl arında, tatlı Ahmès'ten başka kimseden iyilik görmemişti. Evin kölesi Ahmès, tencerenin dibinden daha kara bu Nübyalı, gece uykusu kadar iyi ve tatlı bir insandı. Ahmès, çoğu zaman Thais'i kucağına oturtur; cimri kral arın yeraltındaki hazinelerini, onları yapan mimar ve ustaların nasıl sonradan öldürüldüğünü, kral kızlarıyla evlenen usta hırsızları, piramitler diken kibar fahişeleri anlatan masal ar söylerdi ona. Ahmès, hem babası, hem anası, hem dadısı, hem de sevimli köpeğiydi çocukcağızın. Kölenin önlüğüne yapışır, kümese birlikte giderlerdi. Kara aşçının bıçağı önünde, kartal yavrusundan daha çevik, seke seke uçuşan, gagalı, pençeli, tüylü

kümes hayvanları arasında birlikte koşuşurlardı. Ahmès, çokluk geceleri uyumaz, vaktini samanlara oturup Thais'e su değirmenleri, el kadar küçük gemiler yaparak geçirirdi. Bazen efendilerinin hışmına uğrar, eli, yüzü kulakları yırtılır, derisi sıyrıklarla dolar, günü bitkin ve yorgun bitirirdi. Buna rağmen yüzünden sıkıntısız, rahat bir anlatım hiç eksik olmazdı. Ama kimse de ona, ruhundaki bu avuntunun,

yüreğindeki bu rahatlığın nereden geldiğini sormazdı. Bir çocuk kadar da sade ve saftı Ahmès.

Bir yandan çalışır, bir yandan ince bir sesle, küçük Thais'in yüreğine işleyen ilahiler okurdu. Ağır ve neşeli bir sesle mırıldanırdı:

Söyle Meryem, orda, geldiğin yerde kimi gördün?

Bir kefen ve çamaşırlar ve mezarın başında oturmuş melekler gördüm.

Ve yeniden dirilişin tutkusunu, ününü gördüm

Kızcağız sorardı:

"Baba neden sen hep mezarlara oturmuş meleklerin şarkısını söylüyorsun?"

Şöyle yanıtlardı Ahmès:

"Gözbebeklerimin minik ışığı, o meleklerin şarkılarını neden mi söylüyorum? Efendimiz İsa gökyüzüne çıktı da ondan."

Hıristiyandı Ahmès. Kutsanmıştı. Hıristiyan toplantılarındaki adı Thèodore'du. Ancak geceleri, uyku saatlerinde gizlice gidebiliyordu bu toplantılara.

O zamanlar, gelmedik kalmıyordu Hıristiyanların başına. İmparatorun buyruğuyla, kiliseler yıkılıyor, kutsal kitaplar yakılıyor, kutsal taslar kırılıyor, mumlar parçalanıp atılıyordu. Hıristiyanlar, varı yoğu el erinden alınmış, her an ölümü bekliyorlardı. İskenderiye'deki Hıristiyan topluluğu üstünde dehşet saltanat sürüyordu; din tutukluları kurban olarak boğazlanıyor, Suriye'de, Arabistan'da, Mezopotamya'da, Kapadokya'da, imparatorluğun tüm ülkelerinde kırbaçlanıp dövülüyor, işkence sehparına yatırılıyor, demir tırmıklarla

delik deşik ediliyor, çarmıha geriliyor, yırtıcı hayvanlara yem yapılıyordu. Rahiplerin, bakire rahibelerin nasıl parçalandığını anlatan öyküler dilden dile dehşetle dolanırdı. Ermişliği ve çilekeş yaşamıyla adı o zamanlar yeni yeni duyulan Mısır Hristiyanlarının peygamberi ve önderi Antoine'ın, İskenderiye'nin sarp kayaları

üzerinde, kiliseden kiliseye uçarak müritlerinin inanç ateşini nasıl tutuşturduğu Hristiyanlar arasında anlatılır dururdu. Zındıkların gözüne görünmeden, her yerde, Hristiyanların içine girip, ruhlarına güç, sabır ve canlılık üflüyordu. Zulüm, hele kölelere, tam bir kesinlikle uygulanıyordu.

Bazen korkuya kapılıp da inançlarından dönenler bile oluyordu. Çoğu da çöle kaçıyor, kimi İsa'ya taparak, kimi haydutluk yaparak yaşamını sürdürmeye çalışıyordu.

Ahmès gizli gizli toplantılara katılıyor, din tutuklularım ziyaret ediyor, kurbanları kefenleyip gömüyor, inançla ve kıvançla İsa'nın yolunu izliyordu. Onun bu çabasını gören büyük Antoine bile, çöle dönmeden önce bu kara köleyi kucaklamış, ona huzur öpücükleri sunmuştu.

Thais yedi yaşına girdiğinde Ahmès, ona Tanrı'dan söz etmeye başladı. Ulu Tanrı, bir Mısır firavunu gibi, gökyüzünde, haremde, çadırlarda ve bahçelerindeki ağaçlar altında yaşıyordu. O

eskilerin en eskisi, dünyanın en yaşlısıydı. Bütün yüreğiyle sevdiği, güzel ikte melekleri, bakire kızları gölgede bırakan bir tek oğlu vardı: Hz. İsa. Ve ulu Tanrı bir gün Hz. İsa'ya:

'Sarayımlı, haremimi, hurma ağaçlarımlı, çeşmelerimi terk et, insanların esenliği için yeryüzüne in.

Orada çocuk olacak, yoksul ar arasında yoksul yaşayacaksın. Hüzün günlük ekmeğin, aşın olacak ve öyle ağlayacak, öyle

gözyaşı dökceksin ki, döktüğün bu gözyaşlarında yorgun köleler yıkanıp arınacak. Haydi yolun açık olsun oğlum!' dedi.

Babasının buyruğu üstüne yeryüzüne inen Hazreti İsa, Juda Bethlèem adlı bir yere ayak bastı. Ve mersin dal arıyla yeşeren çayırarda gezdi. Yol arkadaşlarına,'Ne mutlu açlara, çünkü onları

babamın sofrasına oturtacağım! Ne mutlu susamışlara, ulu, nurlu çeşmelerden su içecekler! Ne mutlu ağlayanlara, çünkü onların gözyaşlarını Suriye prensinin örtülerinden daha ince tül erle sileceğim,' diyordu.

Bunun içindir ki yoksul ar onu seviyor, ona inanıyorlardı. Ama zenginler, yoksul arı kendilerinden üstün tuttuğu için hoşlanmıyorlardı ondan. O zamanlar yeryüzünde Kleopatra ve Sezar saltanat sürüyordu. İsa'dan tiksiniyorlardı. Yargıçlarına ve din adamlarına İsa'nın öldürülmesini buyurdular.

Mısır kraliçesinin buyruğunu yerine getirmek için Suriye prensleri yüksek bir dağın üstüne bir çarmıh dikip İsa'yı öldürdüler. Kadınlar bedenini yıkayıp, kefenleyip gömdüler ve sonra Hazreti İsa, mezarının kapağını kaldırıp gökyüzüne, babası Ulu Tanrı'nın katına çıktı. Ve işte o günden beri onun için ölen herkes gökyüzüne yükselir. Ulu Tanrı kol arını açıp,'Oğlumu sevip ardından geldiniz, hoş geldiniz. Yıkanın, arının, sonra soframa oturup karınlarınızı doyurun,' der.

İsa için ölenler gökyüzünde tatlı ezgilerle yıkanacak, bütün yemek boyunca Mısır çengilerinin oyunlarını seyredecekler ve hiç bitmeyen öyküler dinleyecekler. Ulu Tanrı, onları gözlerinin ışığından da hoş tutacak, çünkü onlar İsa'nın konuklarıdır. Sonra da Tanrı'nın kervansaraylarından gelen halıları ve bahçelerindeki narları bölüşecekler.

Ahmès'in sık sık söylediği bu ve benzer sözler nedeniyle sonunda Thais de gerçeği tanıdı.

Kendinden geçiyor,"Efendimizin bahçesindeki narlardan ben de yemek isterdim," diyordu.

Şöyle yanıtlıyordu Ahmès: "Gökyüzünün yemişlerini ancak İsa adına kutsananlar yiyebilir."

Bunun üzerine Thais de kutsanmak istemişti.

Küçüğün İsa'ya aşkını gören köle, onu bu konuda daha iyi eğitmeyi kararlaştırdı. Ve çocuğa kendi kızıymış gibi bağlandı.

Anasının babasının durmadan horladığı kızcağızın, baba ocağında üstünde yatacak bir döşeği bile yoktu. Ahırın bir köşesinde hayvanlar arasında yatıyordu. Ahmès her gece gizlice ahıra gelip Thais'i bulurdu. Thais'in üstüne uzandığı hasıra usulca yanaşır, topuklarının üstüne oturup kara bir anıt gibi dimdik dururdu. Kara teni altındaki bedeni, yüzü, yoğun karanlıklar içinde yitip gitmiş

gibiydi. Yalnızca, iri ak gözleri ışıldıyor ve gözlerinden, kapı çatlaklarından sızan tanyeri ışığı gibi solgun bir ışık süzölüyordu. Hafif, ahenkli ve akşamları sokaklarda duyulan hüznü ezgiler gibi alçak bir sesle konuşuyordu. Bazen bir eşegin soluğu, bir öküzün sevimli böğürtüsü, karanlık ruhlar korosundan çıkan sesler gibi, kölenin İncil'den dizeler okuyan sesine eşlik ederdi. Sözleri, çabayla, şükranla ve umutla kucaklaşan karanlığın içinde bir ırmak gibi usul usul akardı ve Hristiyanlığın bu yeni konuğu Thais, tekdüze ezgilerin beşinde, karanlık gecenin kutsal gizemlerinde, ahırın kırışları aralığında göz kırpan bir yıldızın bakışları altında sessiz ve gülümseyen bir yüzle mışıl mışıl uyurdu.,

Hristiyanların paskalya törenlerini kıvançla kutladığı çağlara kadar, dine alma işi bütün bir yıl sürerdi. Bir gün, görkemli bir gecede Thais, ahırdaki köşesinde mışıl mışıl uyurken, birden kendini kölenin kol arında buldu. Ahmès'in gözlerinde, o zamana kadar rastlamadığı bir ışık vardı.

Giyinmişti, ama üstünde o yırtık pırtık hizmetçi giysileri değil, uzun, beyaz bir pelerin vardı. Thais'i bu pelerinin altına gizleyip alçak bir sesle:

"Gel ruhum! Gel benim göz bebeğim! Gel benim küçük yüreğim! Gel de kutsamanın şafak rengine bürün!" dedi. Ve çocuğu göğsüne sımsıkı bastırıp götürdü. Thais, ürkek, şaşkın, başını

pelerinin arasından çıkarmış, kol arını, gecenin karanlığında koşan dostunun boynuna dolamıştı.

Karanlık ve dar sokaklardan geçtiler; boydan boya Yahudi mahal esini aştılar; tavşanların uğursuz sesler çıkararak bağırdığı bir mezarlığa vardılar. Kol arını kargaların gagaladığı, çarmıha gerilmiş

cesetlerin altından geçip bir kavşağa geldiler. Thais korkudan başını pelerinin altına gömmüş, hiçbir şeye bakmaya cesaret edemiyordu. Yerin altına doğru indiler. Gözlerini açtığı zaman kendini, çıralarla aydınlanmış bir mağarada buldu. Duvarlarda, çıra dumanları altında insana canlanıyormuş gibi gelen dik ve büyük resimler görölüyordu. Bu resimlerde, kuzular, güvercinler ve asma dal arının ortasında durmuş, sırtında uzun giysiler, el erinde hurma dal arı taşıyan insanlar vardı. Thais bir bakışta, ayaklarında hurma dal arı yeşeren Nasıralı İsa'yı tanıdı. Salonun ortasında, ağzına kadar su dolu taş bir teknenin yanında, başına basık bir başlık, üstüne altın işlemeli erguvan bir tören gömleği giyinmiş yaşlı bir adam duruyordu. Adamın

zayıf ve kuru yüzünden uzun bir sakal sarkıyordu. Süslü giysilerine rağmen alçakgönül ü ve tatlı bir hali vardı.

Piskopos Vivantius'tu bu adam. Cyrène kilisesinin sürgün piskoposu, şimdi dokumacılıkla geçiniyor, keçi kılından kaba bezler dokuyordu. Yanında iki yoksul çocuk ayakta duruyordu.

Hemen yakınındaki yaşlı bir zenci kadın, küçük, ak bir giysiyi açmış, bekliyordu. Ahmès, çocuğu yere bırakıp piskoposun önünde diz çöktü ve: "İşte baba, küçük ruh, ruhumun kızı, bu kız.

Kutsaman için getirdim onu sana," dedi.

Piskopos kol arını açtı. Adamın el erini görünce ürktü Thais. O yıkım günlerinde,"Hristiyanım,"

dediği için tırnakları sökülmüş, parmakları parçalanmıştı. Thais korkuyla Ahmès'in kol arına atıldı.

Ama, papaz okşayıcı sözlerle korkusunu dağıttı çocuğun:

"Korkma küçük sevgili. Burada, bizim kendisine Thèodore dediğimiz Ahmès Baba'nın, sana kendi el eriyle minik, beyaz bir giysi diken tatlı bir ananın yanındasın," dedi.

Sonra zenci kadını gösterip ekledi: "Adı Nitida'dır onun, bu dünyada köle, ama öteki dünyada İsa onu gökyüzündeki kendi haremine alacak."

Çocuğa sordu: "Tanrı'ya, güçlü babamıza, bizim esenliğimiz için ölen Tanrımın tek oğluna ve onun havarilerinin söylediği tüm sözlere inanıyor musun Thais?"

"Evet," dediler, Thais, Ahmès ve zenci kadın bir ağızdan.

Diz çökmüş olan Nitida, piskoposun buyruğu üzerine doğrulup çocuğu soydu. Şimdi çırılçıplaktı

çocuk, boynuna astığı tılsımı kalmıştı yalnızca. Üç kez sokup çıkardılar kutsama teknesine Thais'i. Vivantius bedenini yağla ovdu, ağzına bir tuz tanesi koydu. Artık ölümsüz yaşantıya adanan bedenini kuruladılar, Nitida, kendi el eriyle dokuduğu beyaz gömleği çocuğun sırtına geçirdi. Herkesle tek tek kucaklaşıp ruhlarına huzur sundu piskopos. Sonra üstündeki erguvan giysiyi çıkardı, tören bitmişti.

Yeraltından topluca çıktılar. Ahmès: "Tanrı'ya yeni bir ruh daha sunduk, gecenin kalan bölümünü

bu mutluluğu birlikte bölüşerek geçirelim rahip Vivantius," dedi.

"Çok doğru söylüyorsun Thèodore," diye yanıtladı Vivantius.

Rahip, topluluğu hemen yakında bulunan kendi evine götürdü. Tek odalı bir yerde oturuyordu. İki dokuma tezgâhı, büyük bir masa ve yıpranmış eski bir halı vardı içerde.

Nübyalı girer girmez:

"Nitida, şu tavayı ve zeytinyağını getir de şöyle güzel bir yemek yapalım," dedi.

Sonra pelerininin altından küçük balıklar çıkarıp büyükçe bir ateş yaktı ve balıkları kızarttı.

Piskopos, Thais, iki erkek çocuk ve iki köle, hepsi birden halının üstünde halka olup Efendilerine şükrederek yemeklerini yediler. Vivantius din kurbanlarından söz etti, Hıristiyanlığın coşku gününün yaklaştığını söyledi. Sert bir dil e konuşuyordu, ama söz oyunları, benzetmeler yaparak anlatımını sadeleştiriyor, güzel eştiriyordu. Doğru yolu



seçenlerin yaşamını erguvan bir kumaşa benzetiyor,  
kutsamanın anlamını şöyle açıklıyordu:

"Hıristiyanlar suyla kutsanıyorlar, çünkü kutsal ruh sular  
üstünde dalga dalga yansıdı. Ama öte yandan, iblisler de  
sularda, küçük ırmaklarda oturur. Cinlerin bulunduğu  
çeşmelerden sakınmak gerekir, insan ruhuna ve bedenine  
bazı hastalıklar işte bu sulardan geçer."

Duygu ve düşüncelerini, bazen, bilmeceler katarak anlatıyor,  
Thais, bilmeceleri dinlerken tatlı tatil piskoposun ağzına  
bakıyordu. Yemeğin sonunda Vivantius, biraz da şarap sundu  
konuklarına.

Üzümün verdiği hafif sarhoşluktan dil eri açıldı, ilahiler  
okumaya başladılar. Ahmès ve Nitida doğrulup, çocukların  
da kolayca öğrenebildikleri, şüphesiz dünyanın ilk  
çağlarından beri ilkel boylarda süregelen bir oyunu  
oynamaya başladılar. Bir aşk oyunuydu bu; el er, kol ar sal  
anıyor, beden yavaş yavaş salınıyordu. Oyuncular  
birbirlerinden kaçıyor, birbirlerini arıyorlardı. Köleler, iri  
gözlerinin aklarını sağa sola yuvarlıyor, gülümseyip parlak  
dişlerini gösteriyorlardı.

İşte böyle kutsandı Thais.

Eğlenceyi seviyordu, büyüdükçe yüreğinde garip arzular  
filizlenmeye başladı. Bütün gün, sokaklarda başıboş,  
çocuklarla dans ediyor, şarkılar söylüyordu. Eve geceleri  
hâlâ dudağında şarkılarla dönüyordu:

Çarpık Torti, neden her gün evdesin?

Yün eğiriyorum, ip eğiriyorum.

Çarpık Torti, oğlun nasıl öldü, söyle,

Ak atların üstünden denize düşüp öldü.

Şimdi can Ahmès'in dostluğundan çok, erkek ve kız arkadaşlarını arar olmuştu. Dostunun artık yanına eskisi kadar sık gelmediğinin farkında bile değildi.

Zulüm azalmış, Hristiyanlar daha düzenli toplanır olmuşlardı. Nübyalı toplantılara daha sık sık gidiyordu. Daha da artmıştı çabası. Bazen ağzından taşkın sözler çıktığı da oluyordu. Zenginlerin, bir gün mal arından mülklerinden olacağını söylüyordu. Hristiyanların buluştukları yerlere gidiyor, yıkık duvarların gölgesine uzanmış yoksul arı toplayıp kölelerin özgür olacakları kurtuluş gününün yaklaştığından söz ediyordu.

"Tanrı'nın kral ığında, köleler hoş şaraplar içecek, tatlı yemişler yiyecek, zenginlerse köpek gibi ayaklarının dibinde kıvrılıp masadan arta kalan kırıntıları yalayacaklar," diyordu.

Böyle korkusuzca konuşuyordu, ama yerin de kulağı vardı, mahal ede dilden dile dolanıyordu bu sözler. Efendiler, kölelerinin ayaklanmasından korkuyordu. Meyhaneci de, için için derin bir hınç

besliyordu. Bir gün meyhaneden tanrılar masasının gümüş tuzluğu kayboldu. Tuzluğu, efendisinden ve imparatorluk tanrılarından öç almak için Ahmes'in çaldığı ileri sürüldü. Ortada hiçbir kanıt yoktu oysa. Köle, şiddetle yalanladı bu sözleri. Bir hayli direttiyse de, alt tarafı köle olduğundan, işkenceyle öldürülmesine karar verdi yargıç.

Yargıyı sessiz soluksuz dinledi Ahmès. Yargıcı saygıyla selamlayıp cezaevine gitti. Üç gün kaldı

cezaevinde. Üç gün boyunca da tutuklulara İncil'den dizeler söyledi. Gardiyanından, en son tutukluya kadar, hepsini İsa'ya inandırıncaya kadar aynı dizeleri tekrarladı durdu.

İki yıl önce beyaz pelerininde Thais'ini, ruhunun kızını, sevgili çiçeğini kıvançla taşıırken geçtiği o yol kavşağına götürdüler. Avuçlarında kanlı çiviler çarmıha gerildiği zaman, yakınmadı, sızlanmadı, yalnız birkaç kez içini çekip,"Susadım!" dedi.

Üç gün üç gece sürdü işkence. Böylesine uzun bir işkenceye insan bedeninin katlanması akıl alacak şey değildi. Zaman zaman artık öldüğünü sandılar. Mor sinekler göz kapaklarındaki çapakları oburcasına yiyordu; Tam,"İşte öldü," derken gözlerini yeniden açıyordu. Dördüncü

günün sabahı, çocuk sesinden daha duru bir sesle şarkı söylediğini duydular: Söyle Meryem, kimi gördün orada, geldiğin yerde?

Sonra gülümsedi: "İşte Efendimizin melekleri! Bana şarap ve yemiş getiriyorlar. Nasıl da serinlik taşıyorlar kanat vuruşlarıyla," dedi.

Ve derin derin içini çekti.

Can çekişen yüzünde mutlu bir coşku vardı. Başındaki gözcü askerler bile hayran kaldılar ona.

Vivantius, Hristiyan kardeşleriyle birlikte gidip cesedi aldı. Vaftizci Yahya yeraltı kilisesindeki kutsal din kurbanlarının yanına bu ruhu da gömdü. Ve Hristiyanlık dünyası, Nübyalı kutsal Thèodore'un anısını sonuna kadar yad etti.

Bu olaydan üç yıl sonra Maxence Fatihi Constantin bir bildiri yayımladı: Bundan böyle Hristiyanlara dokunulmayacak, işkence yapılmayacaktı.

Dostu işkencelerle öldüğünde Thais on bir yaşını bitirmişti. Yüreğinde onmak bilmez bir hüznün, kapanmayan bir boşluk duyuyordu. Köle Ahmès'in, gerek yaşantısıyla, gerek

ölümüyle mutluluk taşıyan bir varlık olduğunu anlayacak kadar ruhu arınmamıştı henüz. Öyle ki, küçük ruhunda, bu dünyada ancak acılar pahasına iyi olunabilir gibi bir düşünce yeşermişti. Acıdan korkan narin bedeni, doğru yaşamak için gerekli olan o hayat kavgasını göze alamıyordu.

Kendini vaktinden önce liman delikanlılarının kol arına attı. Akşamları, mahal ede başıboş dolanan yaşlı erkeklerin koynuna girdi; verdikleri paralarla bal ı çörekler, süslü eşyalar satın aldı.

Anası, getirdiği paraları az bulup iyice hırpalıyordu kızı. Dayaktan kurtulmak için, çıplak ayaklarla kale bedenlerine kaçıyor, kertenkelelerin yuva yaptığı taş yarıklarında saklanıyordu. Taş

kovuğunda bütün bir gece, süslü giysiler giyinmiş, çevresinde kölelerle tahtirevanlarda gezen kadınları düşünüp duruyor, onlara özeniyordu.

Bir gün, eskisinden çok daha beter dayak yemiş, kapının önünde somurtup otururken yaşlı bir kadın yanaştı yanına, birkaç dakika sessiz soluksuz onu süzdükten sonra,"Ey, hoş kokulu çiçek, güzel çocuk, belinden indiğin babaya, seni doğuran anaya ne mutlu!" diye haykırdı.

Thais sessiz, başını önüne eğmiş yere bakıyordu. Kızaran gözkapaklarından ağlamış olduğu bel iydi. Devam etti kadın:

"Benim beyaz menekşem, anan senin gibi bir tanrıçayı emzirdiği için mutluluk duymuyor mu, sana baktıkça babanın yüreğinden mutluluk fışkırmıyor mu?"

Çocuk, kendi kendiyile konuşur gibi alçak bir sesle mırıldandı: "Babam şişko bir şarap tulumu, anamsa obur sülüğün teki."

Yaşlı kadın, sağına soluna bakınıp çevreyi şöyle bir yokladı. Sonra tatlı bir sesle: "Çiçekli Yemen taşı, gün sarhoşu güzelim, benimle birlikte gel, bundan böyle yalnızca dans eder, güler oynarsın.

Bal ı çöreklerle beslerim seni ve oğlum, öz oğlum, göz bebeklerini sever gibi sever seni. Oğlum güzel ve gençtir; çenesinde incecik bir sakalı var; teni de, hani ne derler, küçük bir Achamè

domuzunun eti kadar yumuşak ve tatlıdır," dedi.

Çocuk: "Seninle geliyorum," diye yanıtladı.

Ve doğrulup kentin dışına kadar izledi yaşlı kadını.

Moeroè adındaki bu kadın, körpe kızları, toy oğlanları kent kent dolaştırıp raks ettirir, sonra onları, şölenlerini süslemesi için, zenginlere kiralardı.

Thais'in, kadınların en güzeli olacağını sezinlemişti. Döve döve, müzik ve raksı öğretti ona.

Kitabının ezgilerine uyamadığı zaman, güzel bacaklarını pişirinceye kadar kırbaçlıyordu.

Erkeklikten yoksun, ecüş bücüş oğlu, kadın soyundan öcünü almak için kızcağıza etmediğini bırakmıyordu. Çekiciliklerine pek özendiği balerinlerle yarışa kalkan bu adam, Thais'e, sözsüz oyunların, duyguları yüz anlatımıyla ortaya koyma sanatını, tavır ve davranışları, tüm insansal duyguları, özelikle aşkın tutkularını bel etiyordu. İstemeye istemeye de olsa bütün bildiklerini öğretiyor, ama bu kızın insanları çıldırtmak için yaratıldığına dayanamayıp, kıskanç parmaklarla, yanaklarını tırmalamaktan, kolunu çimdiklemekten, kaba etlerine çuvaldız batırmaktan da kendini alamıyordu. Thais, kısa zamanda çalgı çalmayı, duyguları mimiklerle anlatmayı,

dans etmeyi öğrendi. Efendilerinin yaptığı kötülöklere şaşmıyor, kendisine bu şekilde davranılmasını doğalmış

gibi görüyor, hatta, çalgı çalmasını bilen, Yunan şarapları içen bu yaşlı kadına saygı duyduğu bile oluyordu.

Antakya'da tezgâh kuran Moeroè, öğrencisini, kentin şölenler veren zengin tüccarlarına dansöz ve flüt çalgıcısı olarak kiraladı. Dans etti, eğlendirdi Thais. Tüccarlar, şölen dağıldığında Oronte koruluğuna götürüyorlardı onu. Aşkın fiyatını bilmediğinden hepsinin de koynuna giriyordu. Ama bir gece, kentin en alımlı delikanlıları önünde oynarken valinin arzu dolu yakışıklı oğlu yaklaşıp aşktan sırılsıklam olmuş bir sesle: "Başına taktığın taç, tenini saran giysi, ayağındaki sandal ben olaydım! Sandal arının tozuna bırak da yüz süreyim. Okşayışlarım, tenine büründüğün giysi, başına taktığın taç olsun isterdim. Gel güzel çocuk, benim evime gel de dünyaya boş verelim,"

dedi.

Şöyle bir baktı Thais, güzel bir delikanlıydı. Birdenbire alnından aşağıya soğuk terler döküldüğünü

hissetti; ot gibi yemyeşil kesildi; sendeledi; göz kapaklarının üstüne yoğun bir bulut indi. Hâlâ

yalvarıyordu delikanlı. Kabul etmedi Thais. Genç adam boş yere ateşli gözlerle baktı, ateşli sözler söyledi, olmadı. Zorla götürmeyi denedi, kol arından tuttu, hırçınca itti Thais. Yalvarıp yakardı

oğlan, ağladı, döktüğü gözyaşlarını gösterdi. Yeni, bilinmeyen, görünmeyen bir gücün etkisiyle direniyordu.

"Bu nasıl çılgınlıktır. Soylu, güzel, zengin bir delikanlıdır Lol ius. Bir flüt çalgıcısı nasıl beğenmez, hor görür onu,"

diyorlardı.

O gece yalnız döndü evine Lol ius ve bütün bir geceyi sevda ateşleriyle kıvranarak geçirdi.

Sabahleyin, yüzü solgun, gözleri kıpkırmızı, çalgıcı kızın kapısına vardı, eşğine çiçekler serdi.

Thais, korku ve şaşkınlık içinde Lol ius'tan boyuna kaçıyordu, ama bu yakışıldı delikanlıya o da tutulmuştu. Her yerde, hatta kendinde bile hep onu görüyordu. Hüzün bırakmıyordu yakasını.

Hüznünün nereden geldiğini de bilmiyordu oysa. Neden böyle değişmişti, bu karamsarlığın nereden çıkageldiğini sorup duruyordu kendine. Bütün âşıklarını kapıdan çeviriyordu; artık tiksiniyordu onlardan. Gözleri gün ışığını görmek istemiyor, bütün günlerini başını hıçkırıklarla yastığa gömüp yatağında ağlayarak geçiriyordu. Sürekli geldi Thais'in kapısına Lol ius, yalvardı, yakardı, taş yürekli çocuğa lanetler okudu. Lol ius'un önünde bakire bir kızmış gibi kalakalıyor, "İstemiyorum! İstemiyorum!" diye bağırıp duruyordu.

On beşinci günün sonunda kendini Lol ius'a verdi ve bu delikanlıya âşık olduğunu anladı; evine kapandı genç adamın. Bir daha da çıkmadı. Tadına doyulmaz günler yaşıyorlardı. Bütün günlerini odaya kapanıp, göz göze, dudak dudağa, birbirlerine çocuksu tatlı sözler söyleyerek geçiliyorlardı. Akşamları Oronte'un ıssız köşelerinde geziniyor, defne dal arı arasında kayboluyorlardı. Bazen de tan yeri ağardığında kalkıp, Silpicus eteklerinde sümbül devşiriyorlardı.

Aynı kaptan yiyip, aynı bardaktan içiyorlardı. Thais üzüm tanesini ağızıyla uzatıyor, Lol ius dişleriyle alıyordu.

Moeroè, kapıya gelip: "Kızımı, kokulu çiçeğimi, sevgili yavrumu elimden aldılar!" diye sızlanıyordu.

Eline büyük bir altın külçesi sıkıştırıp savıyordu kadını Lol ius. Ama bir gün, kadın yine altın koparmak için geldiğinde Lol ius cezaevine attırdı onu. Daha başka suçlarını da ortaya çıkaran yargıçlar, aslanların pençesinde parçalanarak ölmesine karar verdiler.

Lol ius'u ölçüsüz derecede, bütün saflığıyla seviyordu Thais. Yüreğinden geleni olduğu gibi söylüyor,"Senden başka kimsenin olmadım," diyordu. Delikanlı da şöyle yanıtlıyordu onu: "Hiçbir kadına benzemiyorsun sen." Altı ay sürdü bu aşk, ama bir gün, ansızın şarkı bitti. Thais yoğun bir yalnızlık içinde hissetmeye başladı kendini. Düşünüyordu: "Beni bir anda böylesine değiştiren ne, nasıl oldu da benim için Lol ius'un bütün erkeklerden bir farkı kalmadı. Neden böyle yabancılaştı

birden, kendine bile benzer yanı kalmadı?"

Lol ius'u terk etti. Değil mi ki Lol ius'u Lol ius'ta bile bulamıyordu, başka yerde, bir başkasında da hiç aramadı. Hiç sevmediği bir insanla yaşamamanın, artık sevmediği bir insanla yaşamaktan daha az sıkıcı olduğunu düşünüyordu. Tapınaklarda raks eden bakire kızların, Orante Irmağı'nı yüzerek geçen kibar fahişelerin katıldığı dinsel törenlerde zenginlerle düşüp kalktı. Bu canavar, bu görkemli kentin tüm hazlarından payına düşeni aldı. Zamanını özelikle tiyatrolara giderek geçiriyordu. Aç bir seyirci yığınının çılgın alkışları arasında, dünyanın dört bucağından gelmiş

oyuncular vardı bu tiyatrolarda. Dansözleri, komedyenleri, özelikle tragedyalarda, delikanlıların yavuklusu genç tanrıçaları oynayan kadın oyuncularını ilgiyle izliyordu. Kitleyi nasıl böyle kendilerine hayran bıraktıklarına



şasıyor,"Onlardan daha güzel olduğuma göre ben bu oyunları

daha iyi oynarım," diyordu kendi kendine. Tiyatro yöneticisini bulup oyuncu olmak istediğini söyledi. Güzel iğinin ve yaşlı Moeroè'nin yanında aldığı derslerin büyük yararını gördü. Kabul edildi tiyatroya. İlk,"Dirke"yi oynadı.

Pek ilgi çekmedi başlangıçta, ortalama bir oyuncu olarak kaldı. Henüz sahne deneyimi yoktu çünkü.

Ama birkaç ay sonra güzel iği dil ere destan oldu, bütün kent coşkuyla kendinden geçti. Dolup taşıyordu tiyatro. Adından o kadar çok söz ediliyordu ki yargıçlar, soylular, kentin tüm ileri gelenleri onu görmek için tiyatroya koşuyorlardı. Hamalar, temizlik işçileri, kapıcılar bile kuru ekmeklerinden artırdıkları parayla Thais'i görmeye geliyorlardı. Ozanlar şiirler yazıp güzel iğini överken; hamamlarda, jimnastik salonlarında, sakal ı filozoflar verip veristiriyorlardı. Thais'in tahtirevanı geçerken Hristiyan papazlar onu görmemek için başlarını öteye çeviriyorlardı. Eşiği çiçeklerle donanmış, kanla sulanmıştı. Âşıklar sayıyla değil, tartıyla altın döküyordu önüne.

Tutumlu yaşlıların biriktirdiği tüm altınlar artık ırmaklar gibi Thais'in ayaklarının dibine akıyordu.

Ruhu huzur içindeydi. Halkın sevgisini, tanrıların sevgisini kazanmanın coşkun kıvancı vardı

yüreğinde. Kendi bile kendine hayran kalıyordu.

Antakyalıların sevgi ve hayranlık dolu gösterileri arasında uzun yıl ar bu kent tiyatrosunda oynadı.

Sonra gönlünde yeniden İskenderiye'ye gitmek, çocukluğunu tozlu yol ar ortasında aç ve bitkin, yoksul uk ve

utanç içinde geçirdiği bu kentte zaferini ve ününü göstermek arzusu uyandı. Altın kenti kıvançla bağrına bastı Thais'i, yeni zenginliklerle doldurdu kucağını. Sahnede görünmesi başlı başına bir olay oluyordu. Sayısız hayranlar ve âşıklar geldi kapısına. Hepsini de kayıtsız, ilgisiz karşılıyordu. Lol ius'a olan aşkı yeniden yaşayamayacağını biliyordu elbette.

Arzulardan uzak yaşamayı ilke edinmişti kendine. Yatağını, gönlünü kaptırmadan bölüşebileceği bir insan aradı ve niceleri içinden filozof Nicias'ı seçti. Zengin olmasına rağmen akıl ı ve sevimli bir insandı; ama ne zekâsının ne de duygularının inceliğine aldırdığı yoktu Thais'in. Sevmiyordu onu. İnce alaylarına bazen öfkeleniyordu bile. Sürekli şüpheciliğiyle kalbini kırıyordu Nicias. Hiçbir şeye inanmıyordu. Thais'e gelince, tersine, o da hemen her şeye inanıyordu. Tanrısal ihsana, tüm kötülüklerin kaynağının kötü ruhlar olduğuna, büyüye, fesata, kutsal adalete inanıyordu. Hem İsa'ya, hem de Suriyelilerin iyilik tanrıçasına inanıyordu; Hekate'nin gölgesi yol kavşaklarından geçerken köpeklerin havladığına, kanlı kuzu yünleriyle sarılı bir çömleğe iksir döküldüğünde, bu iksirin aşkı esinlediğine inanıyordu. Bilinmeyene susamıştı; adsız varlıkları çağırıyor, sürekli bir bekleyiş içinde yaşıyordu. Gelecekte hem korkuyor, hem de geleceği öğrenmek istiyordu. İsis kâhinleri, Kaide büyücüleri, otlardan iksirler yapan kocakarılar dört bir yanını çevirmiş, yakasını bir türlü bırakmıyor, çeşitli yalanlarla aldatıyorlardı onu. Ölümünden korkuyor, nereye baksa ölümü

görüyordu. Sevişirken bile, çıplak omzuna birden soğuk bir parmağın dokunduğunu sanıp sapsarı

kesiliyor, korkuyla bağıırıyordu. Nicias avutmaya çalışıyordu onu:

"Varsın alinyazımız, beyaz atlarımızın sırtında, çukur yanaklarımızla ölümsüz geceye inmemizi buyursun, varsın, Şimdi geniş gökyüzüne gülümseyen bu ışıklı gün bizim son günümüz olsun, ne çıkar ey, güzel Thais'im! Hayatı yudum yudum tatmaya bakalım biz. Ne kadar duygulanır coŐarsak, o kadar yaŐamıŐ oluruz bu ölümlü dünyayı. Duyuların aklından başka akıl yoktur.

Sevmek, akıl a anlamak demektir. Bilmediklerimiz de yoktan sayılır. Bir hiç uŐruna korkup işkence çekmek neye yarar?" diyordu.

Thais öfkeyle baŐırdı: "Senin gibi umutsuz ve ölümden korkmayanlara aldırdıŐım yok benim.

Bilmek istiyorum ben! ğrenmek istiyorum."

Hayatın sırlarını öğrenmek için bilgelerin kitaplarını okumaya koyuldu, ama hiçbir Şey anlamadı

onlardan. Çocukluk yıl arı geride kaldıkça eski anılarını daha bir düşünür oldu. Akşamları, o yoksul büyüdüğü dar sokaklarda sırtına sade giysiler geçirip dolanıyor, anasını, babasını

yitirdiğine, hele de onları sevemediğine üzülüyordu. Nerede bir Hristiyan rahibe rastlasa o kutsal günü hatırlayıp yüreğİ burkuluyordu. Bir gece, başına bir başlık takıp, sırtına uzun bir pelerin giyerek kentin mahal elerinde dolanıp dururken, nasıl olduğunu bilmeden, kendini Vaftizci Yahya kilisesinin önünde buldu. İçerden Şarkılar geliyor, kapı yarıklarından ince bir ışık sızıyordu.

Maxence fatihinin bildirisinden sonra, yirmi yıldır Hristiyanlar dinsel törenlerini açıkça yaptıklarından kilisede olup bitenler Thais'e yabancı sayılmazdı. Ama bu kilisedeki Őarkılarda insan ruhuna ateşli bir ağrı vardı. Törene

çağrılmış gibi kapıyı itip içeri girdi. Orada, duvarın hemen dibindeki bir mezarın önüne, kadını, erkeği, yaşlısı, genci, çoluğu çocuğu, diz çökmüş

insanlar gördü. Taş bir tümsekti mezar; asma dal arı ve üzüm salkımlarıyla kabaca süslenmişti; bütün bu sadeliğine rağmen büyük bir saygı görüyordu insanlardan. Yeşil hurma dal arı ve kızıl gül er bir taç gibi örtmüştü başını. Çevresindeki ışıklar, melek örtülerindeki kıvrımlara benzeyen akasya dumanının gölgelediği karanlığı yıldız yıldız aydınlatıyordu. Kutsal resimler çizilmişti duvarlara. Rahipler taş sandukanın eteğinde secdeye kapanmışlardı. Bir ağızdan söyledikleri ilahilerden tatlı bir hüznün yansıyor. Onca hüznün, onca kıvanç, görkemli bir yas içinde kucaklaşmıştı. Bu ezgileri dinlerken Thais, hayatın hazlarıyla ölümün bunaltan sıkıntılarının yeni bir yöne doğru aktığını hissetti.

Yas sarkılan bitince müritler mezarı öpmek için kuyruk oldular. Bunlar, el emeğiyle geçinen sıradan insanlardı. Gözleri bir noktaya dalmış, dudakları sarkık, temiz bir yürek ve ağır adımlarla ilerliyorlardı. Her biri teker teker sandukanın önünde diz çöküyor, dudaklarını taş duvara yapıştırıyordu. Kadınlar kucaklarındaki bebeklerini kaldırıp yanaklarını usulca mezarın taş

duvarına değdiriyorlardı.

Tüm bu olup bitenler karşısında şaşkına dönmüştü Thais. Rahiplerden birine, mezarı neden öptüklerini sordu. Rahip, "Bilmiyor musun kadın, bugün burada bizler, İmparator Dioclètien zamanında çarmıha gerilen Nübyalı Thèodore'un mutlu anısını kutlamak için toplandık. Sade yaşadı, Hz. İsa uğruna öldü, bunun içindir ki bizler böyle beyazlar giyinip kutsal mezarını gül erle donatmaya geldik," dedi.

Diz çöküp ağlamaya başladı Thais. Ahmès'in yarı ölgün anısı yeniden canlandı ruhunda.

Mumlardan gelen ışıık, gül ve tütsü kokuları, ilahilerin ezgisi, bu bel i belirsiz tatlı ve hüzünlü anıyı

daha bir yüceltiyordu. Kendinden geçmiş düşünüyordu Thais: "Kendi halinde, sade bir insandı, ama bak şimdi nasıl güzel, nasıl büyük! Nasıl yüceleşti böyle? Maldan mülkten, arzudan daha değerli olan bu bilinmeyen şey nedir?"

Yavaşça doğruldu, şimdi yaşları mum ışığında parıldayan ve Ahmès'in bir zamanlar o çok sevdiği menekşe rengi gözlerini mezara çevirdi. Ve çekingen, öne eğik, en sonuncu baş, nice arzuların asılı kaldığı susamış dudaklarla, kölenin mezar taşını usulca öptü.

Eve döndüğünde, erdem üzerine yazılmış bir kitabı okuyarak kendisini beklemekte olan Nicias'la karşılaştı. Saçlarına güzel kokular sürmüştü Nicias. Göğsü bağı açıktı, giysilerinin bağı da çözülmüştü. Thais'i görünce kol arını açıp yürüdü. Gülümseyen bir sesle: "Yaramaz Thais, dönüşünü beklerken okuduğum, Stoacıların en bilgelerinden birinin kaleme aldığı bu kitapta neler gördüm bilir misin? Erdem kural arını ve kendini beğenmiş bilgece sözleri mi? Ama hayır, inanma Thais'im. Papirüsün sayfalarında dans eden, binlerce, binlerce Thais gördüm. Her biri parmak kadardı, ama yine de çok sevimliydiler, hepsi de tek bir Thais'ti. Kimi erguvan rengi, altın pelerinler giyinmiş; kimi ak bir bulut kümesi gibi, yarı saydam yelkenlerin altında yel vurdukça dalgalanıyordu. Kimi durgun ve çıplak, arzuyu daha bir çoğaltmak için tüm düşünceleri sürgün etmişti. İçlerinde, el e tutulabilecek büyüklükte iki Thais daha vardı ki ikiz kardeş gibiydiler, birbirlerinden ayırt edilemiyorlardı. Her ikisi de gülümsüyordu. Biri,'Ben aşkım,' öteki 'Ben ölümüm'

diyordu."

Bir yandan konuşurken bir yandan da sıkıp duruyordu kol arında Thais'i, ama onun yere diktiği bakışlarındaki öfkeden habersizdi. Sözleri art arda ekleyip duruyordu: "'Evet, hiçbir şey seni (ruhunu) eğitmekten alıkoyamamalıdır,' satırını, Thais'in öpücükleri alevden yakıcı, baldan tatlı'

şeklinde okuyordum. Görüyor musun, bak yaramaz çocuk, senin yüzünden bugün, bir filozof, filozofların kitaplarını ne garip biçimde anlıyor. Gerçek şu ki, biz, biz olduğumuz sürece, bir başkasının fikrinde, yalnız ve yalnız kendi düşüncelerimizi buluyoruz ve bu yüzden kitapları, biraz da benim demin bu kitabı okuduğum şekilde okuyoruz..."

Thais'in dinlediği yoktu onu. Ruhu hâlâ Nübyalının mezarı önündeydi. Nicias, Thais'in iç

geçirdiğini görünce, ensesinden öpüp,"Üzülme yavrum, bu dünyada insan, ancak dünyayı

unuttuğu zaman mutlu olur. Bu bilmeceyi çözecek anahtar elimizde. Gel; hayatı aldatalım ki dünyayı versin bize. Gel; sevişelim," dedi.

Thais itti onu: "Sevişmek mi? Sen kimseyi sevmedin hayatında! Ben de seni sevmiyorum! Evet sevmiyorum seni! Tiksiniyorum senden, çek arabanı! Tiksiniyorum senden! Mutlulara, zenginlere aldırdığım bile yok! Defol! Yalnızca mutsuzlar iyi. Çocukluğumda, çarmıhta can veren kara bir köle tanıdım. İyi bir insandı o; tepeden tırnağa aşktı, hayatın gizli sırlarını biliyordu. Sen ayağının tozu olamazsın onun. Haydi defol git buradan! Yüzünü görmek istemiyorum artık!" diye bağırdı.

Halının üstüne yüzükoyun kapandı ve geceyi, bundan böyle, Th  odore gibi yoksul uk ve sadelik içinde yaşamayı

tasarlayarak, hıçkırıklar içinde geçirdi.

Ertesi gün, kapılıp kaldığı arzuların kucağına yeniden atıldı. Henüz tazeliğini yitirmeyen güzel iğinin daha uzun zaman sürmeyeceğini bildiğinden, ona hakkını vermek, bütün kıvançları, bütün başarıları tatmak için sabırsızlanıyordu. Sahneye her zamankinden daha da özenle çıkıyor, heykeltıraşların, ressamların ve ozanların yapıtlarına yeni bir can katıyordu. Thais'in biçiminde, davranışlarında, eylemlerinde, yürüyüşünde evreni düzenleyen ölümsüz uyumu bulan bilginler, filozoflar, erdemler dizisine alabildiğine yüce yeni bir erdem ekleyip; "Thais, geometrinin ta kendisidir!" diyorlardı. Okur yazar olmayanlar, yoksul ar, kendi halinde yaşayan sade yurttaşlar, çekingenler ne zaman Thais'i görseler tanrısal bir varlığa rastlamış gibi hayır duaları okuyorlardı.

Ama yine de o, bunca arzular arasında sıkılıyor, dil ere destan olan evi ve bahçesi bile, onu oyalayıp bir gün öleceği için duyduğu endişeden kurtaramıyordu.

Hindistan'dan, İran'dan oldukça pahalı fidanlar getirtip diktirmişti bu bahçeye. Gür bir su, ağaçları

şarkılarla suluyor; mimarların ustaca taklit ettikleri harabeler, sarp kayalıklar; durgun göl yüzeyinde ıslıl ıslıl yansıyor. Bahçenin ortasında, adını, özene bezene yapılmış üç kadın heykelinden alan Nymphes mağarası yükseliyordu. Eşikten adım atar atmaz ilk karşılaşılan şey, bu üç mermer kadın anıtıydı. Yıkanmak için giysilerini soyunuyordu kadınlar. Ürkek bir hal eri vardı. Bir gören var mı diye korkuyla bakmıyorlardı yörelerine. Canlı gibiydiler. Bu sessiz köşeye ışık, ince sular arasından titrek gölgelerle süzülüyordu. Mağaranın iç duvarlarında Thais'in güzel iğini öven dizeler, defne çelenkleri, adak bakire kızların tanrılara sunuluşunu yansıtan resimler vardı. Maskeli tragedya ve

güldürü oyuncularını, tiyatro sahneleri, masal hayvanları en canlı renklerle çizilmişti bu duvarlara. Ortada, bir dikili taşın üstünde fildişinden küçük bir Eros yükseliyordu. Usta el erden çıktığı bel iydi. Nicias'ın armağanıydı Eros. Bir oyuğun içine, akik rengi gözleri ışıltılı, mermerden kara bir keçi yerleştirilmişti. Kaymak taşından altı oğlak, memesine sokulmuştu keçinin. Çatal ayaklarını, ürkek başını kaldırmıştı, kayalıklara tırmanmak için sabırsızlanan bir hali vardı. Bizans haklarıyla, Cathay delikanlılarının işlediği yastıklarla ve aslan postlarıyla kaplıydı yer. Altın buhurdanlardan buğular yükseliyordu. Sağda solda, akik rengi büyük vazoların üstünden çiçekli dal ar sarkıyordu. Dipte, loş bir köşede Thais'in zaman zaman uzandığı, erguvan kumaşlarla kaplı dev bir kaplumbağa kabuğu vardı. Altın çiviler pırıl pırıl yanıyordu kabuğun üzerinde. Burada, suların şakıyan sesi ve çiçeklerin güzel kokuları arasında Thais, her gün, rahatça uzanıp ya dostlarıyla sohbet ederek ya da yalnız başına, tiyatroyla ilgili konuları, akıp giden günlerini düşünerek yemek saatini beklerdi.

O gün de, tiyatrodan çıkmış, Nymphes mağarasında dinleniyordu. Aynaya bakıp korkuyla, bir gün güzel iğinin uçup gideceğini, saçlarının ağaracağını, yüzünün kırışıklarla dolacağını düşünüyordu.

Bazı otlar, büyü sözlerle yakıldığında tenin tazeliğini koruyabileceğini sanarak boş yere kendi kendini aldatıyordu. Amansız bir ses durmadan, "Yaşlanacaksın Thais, yaşlanacaksın!" diye haykırıyordu. Ter döküyordu korkudan. Sonra sonsuz bir sevgiyle yeniden aynaya bakıp hâlâ

güzel, hâlâ sevmeye değer buluyordu kendini. Aynadaki görüntüsüne bakıp gülümseyerek mırıldanıyordu: "Bütün İskenderiye'de, ey aynam, böylesine ince bir boya, böylesine kıvrak hareketlere, aşkın gerçek zincirleri olan böylesine



güzel kol ara sahip benimle yarışabilecek tek bir kadın bulunamaz."

Tam böyle düşünüp dururken, karşısında birdenbire, şık giyimine rağmen saç sakalı birbirine karışmış, gözleri ateş saçan zayıf bir adam gördü. Korkudan aynayı düşürüp çığlık attı.

Paphnuce, bu güzel iğ kımıldamadan bakıp içinden dua ediyordu: "Bana yardım et de Tanrım, bu güzel yüz, kulunu rezil etmesin, sana götüren yolu ısıtsın."

Sonra, güçlükle konuşmaya başladı: "Uzak bir bölgede oturuyorum Thais. Güzel iğinin ünü getirdi beni sana. Tiyatro oyuncularının en ustası, kadınların en alımlısı olduğun söyleniyor.

Zenginliklerin ve aşkların, masal dünyalarının, öyküsünü ezbere bildiği eski Rhodopis'i hatırlatıyor. Ben de seni tanımak arzusuna kapıldım. Bakıyorum da, anlatılanlardan da üstün, söylenenlerden bin kez bilge, bin kez güzelsin. Ve şimdi sana baktıkça, 'Sarhoş bir adam gibi sendelemeden ona yanaşmak ne mümkün,' diyorum kendi kendime."

Bu sözler yapmacıktı aslında; ama keşiş dinsel bir aşkla, sözcükleri art arda sıralıyordu. Onu ürküten bu yabancıya anlamsız gözlerle bakıyordu Thais. Katı ve vahşi görünüşüyle, gözlerindeki karanlık ateşle Paphnuce şaşırtıyordu onu. Öbür erkeklere hiç de benzemeyen bu adamın neyin nesi olduğunu öğrenmek istiyordu. Alaylı bir sesle cevap verdi: "Biraz acele ediyorsun yabancı.

Kendini pek çabuk kaptırma bana. Bakışlarım içine işler sonra. Beni sevmeye kalkma!"

Keşiş: "Seni seviyorum ey Thais. Seni hayatımdan, kendimden bile daha çok seviyorum.

Pişmanlık ölümü senin için bırakıp geldim; sessizliğe adanmış dudaklarım senin için yasak sözler söyledi; görmemem gerekenleri senin yüzünden gördüm; duymamam gerekenleri senin yüzünden duydum; ruhuma senin yüzünden sıkıntı çöktü, yüreğimden güvercinlerin su içtiği kaynaklar gibi düşünceler senin yüzünden fışkırdı; kurtlarla, vampirlerle dolu çöl eri gece gündüz demeden yürüyüp senin için aştım; engerek yılanlarının, akreplerin üstüne senin için çıplak ayaklarla bastım! Evet seni seviyorum. Seni seviyorum, ama tenin arzusuyla yanıp tutuşan, yırtıcı

kurtlar, kızgın boğalar gibi üstüne gelen bu adamlardan tamamen başka bir aşkla seviyorum.

Onlar, aslanın ceylanı sevişi gibi seviyorlar seni. Etobur aşklarıyla ruhunun derinliklerine kadar parçalıyorlar seni. Ben ise sana ruhta ve gerçekte âşığım, seni Tanrı'nın varlığında, ağlar ağı

seviyorum; bağırımda tutuşan ateş gerçek ateş, ölümsüz iyilikseverliktir. Sana sarhoşluktan, kısa süren bir gecenin düşlerinden daha güzel şeyler getiriyorum. Kutsal şölenler, kutsal düğünler söz veriyorum. Sunduğum mutluluk tükenmeyen, duyulmamış, sözle anlatımı güç bir mutluluktur.

Sana söz verdiğim mutluluğu bu dünyanın mutluları şöyle kıyısından köşesinden bile görebilselerdi şaşkınlıktan düşüp bayılırlardı," dedi.

Kibirle gülümsedi Thais: "Böyle üstün bir aşk varsa göster de görelim dost. Haydi abuk ol! Uzun söylevlerinle güzel iğimi incittin, boşuna zaman yitirmeyelim. Söz verdiğin mutluluğun ne olduğunu öğrenmek için sabırsızlanıp duruyorum; ama doğruyu söylemek gerekirse, korkarım,

böyle bir mutluluğu hiçbir zaman bulamayacağım. Süslü sözler sıralayıp durma. Söz vermek kolay şeydir. Herkesin kendine göre usta olduğu bir yan var. Sanırım sen de süslü cümleler kurmakta ustasın. Bilinmeyen bir aşktan söz ediyorsun, insanlar çağlardan beri öpüşüyorlar, aşkın hâlâ bilinmeyen sırrı kaldı mı? Âşıklar, bu konuda büyücülerden bile bilgili."

"Alay etme Thais. Bilinmeyen aşkı getiriyorum sana."

"Geç kaldın dost. Bütün aşkları biliyorum."

"Benim getirdiğim aşk bambaşka, oysa senin bildiğin aşklar utanç verici aşklar."

Thais, kaşlarını çatıp baktı. Alnını kalınca bir çizgi ikiye bölüyordu.

"Ev sahibeni incitmekte hayli cesursun yabancı. Bana bir bak da söyle, yüz karasıyla çökmüş bir yaratığa benziyor muyum? Hayır! Utanç duymuyorum. Benim gibi yaşayan bütün kadınlar benden daha az güzel, benden daha az zengin oldukları halde hiç utanç duymuyorlar. Hazları ayaklarımın altına serptim ben ve bu sayede ünlü oldum. Kral ardan bile güçlüyüm. Ayaklarıma kapandıklarını

gördüm. Bu ayakları öpebilmek için binlerce insan seve seve canını verir. Etim ne budum ne?

Yeryüzünde fazla bir yer tuttuğum falan da yok. Serapeum'un tepesinden bakanlar beni bir pirinç

tanesi kadar küçücük görürler; ama bu pirinç tanesi yüzünden nice yaslar tutuldu, niceleri umutsuzluktan kahroldu, niceleri birbirine düşüp nice suçlar işledi. Çevremdeki her şey ünümü

haykırırken bana utançtan söz etmeye utanmıyor musun?"

"Sizin taptığınız şeyler Tanrı indinde alçaklıktır. Öyle ayrı bahçelerde yeşerdik ki, ey kadın, aynı dili konuşmamız, aynı düşünceyi bölüşmemiz elbette olanaksız. Tanrı tanığımdır ki, yine de, seninle uzlaşmak istiyorum. Apayrı duygulara sahip olsak bile seni terk etmek niyetinde değilim. Seni balmumu gibi soluğumda eriten, parmaklarımla sana dilediğı biçimi veren bu alevli söylevleri, ey kadın, kim esinler sonra bana? Ey gönöl erin sevgilisi, bana soluk veren, seni ikinci kez yaratanın, yeni bir güzel iğē dönüşmen,'Hayata bugün geldim!' diye haykırman için seni benim el erime bırakması acaba nasıl mümkün olurdu? Suyunda yıkanıp arınarak ilk paklığına kavuşacağıın Siloē çeşmesini kim fıskırtırdı yüreğimden? Sana ölümsüz yaşamı sunacak o Ürdün ırmağına kim dönüştürdü beni?" diye yanıtladı Paphnuce.

Öfkesi dinmişti Thais'in. "Ölümsüz bir yaşamdan söz ediyor bu adam. Tılsımlarda yazılı şeylere ne kadar benziyor söyledikleri," diye düşündü.

Ve Thais adamla yatmaya karar verdi. Bunun için ondan korkmuş gibi görünerek birkaç adım uzaklaştı, mağaranın dibine gidip yatağın kıyısına oturdu, giysisini ustalıkla göğüslerine kadar çekti, sonra kıpırdamadan, sessizce, gözleri kapalı bekledi. Uzun kirpiklerinin gölgesi usulca yanaklarına düşmüştü. Tüm davranışlarında utanan bir kadının hali vardı; çıplak ayakları yavaş

yavaş sal anıyordu ve bu haliyle Thais, bir ırmağın kıyısına oturup düş kuran bir çocuğa benziyordu.

Ama Paphnuce yalnızca ona bakıyor, yerinden kıpırdamıyordu. Titreyen dizleri onu taşıyamıyordu artık. Dili damağı kurumuştu; başı dönmeye başladı. Birdenbire gözlerinin önüne kara bir perde çöktü, yoğun bir buluttan

başka bir şey göremiyordu artık. Kendisini bu kadından saklamak için İsa'nın, göz kapakları üstüne elini koyduğunu düşündü. Tanrısı'ndan gelen bu yardımla kendine güveni arttı, güçlendi ve çölün eskilerine yaraşır bir ciddilikle: "Kendini bana teslim etmekle Tanrı'dan gizleneceğini mi sanıyorsun?" dedi.

Hırçın bir şekilde başını silkti Thais. "Tanrı mı? Nymphes mağarasını gözetlesin diye onu zorlayan mı var? Onu incitiyorsam çekip gitsin! Hem niye incitecekmişiz? Madem O yarattı bizi. O halde yarattığı biçim ve yapıda görünce ne kızmaya ne de şaşırmaya hakkı var. O'na mal edilerek söylenmedik söz bırakılmaz, önüne gelen O'ndan söz eder. Sen bile yabancı, onun gerçek niteliğini bilebiliyor musun? Benimle böylesine O'nun adına konuşan sen de kimsin?"

Bu soru üstüne keşiş, ödünç alıp giydiği giysinin önünü açıp kıl abasını gösterdi ve yanıtladı: "Ben Antinoè keşişi Paphnuce'üm ve buraya kutsal çölden geliyorum. İbrahim'i Kalde'den, Loth'u Sodom'dan çekip alan el, beni de dünyevi yaşantıdan çekip aldı. İnsanlar içinde uzun zamandır zaten yok sayılıyordum. Ama çöldeki kendi Kudüs'ümde birdenbire senin görüntün belirdi ve anladım ki ahlak bozukluklarıyla doluydun, ölüm sende saltanat sürüyordu ve işte ben, eski bir mezarın önünde durur gibi senin karşıdayım kadın ve haykırıyorum sana: "Thais, kalk!"

Thais, 'Paphnuce, keşiş, rahip' adlarını duyunca korkudan sapsarı kesildi. Dağınık saçları, kenetlenen el eriyle ağlayıp sızlayarak keşişin ayaklarına kapandı: "Kötülük etme bana. Buraya niçin geldin? Benden ne istiyorsun? Kötülük etme bana ne olur? Çöldeki kadınlardan tiksindiklerini biliyorum. Lanetlemenden, bana zararının dokunmasından korkuyorum. Git, gücünden şüphem yok benim. Ama şunu bil ki Paphnuce, ne benden tiksirmeli, ne de beni hor görmeli. Başkaları gibi asla, gönül rızasıyla katlandığın

yoksul uğunla alay etmedim. Sen de benim zenginliğimi suç görme. Güzelim, iyi bir oyuncuyum. Yaradılış özel iklerimi kendim seçmedim. Yaptığımı yapmak için yaratıldım. İnsanların hoşuna gitmek için doğdum. Sen bile, biraz önce beni sevdiğini söyledin. Bilgini bana karşı kul anma, güzel iğimi yok edecek, beni tuzdan bir anıta döndürecek büyüü sözler söyleme. Korkutma beni, korktuğum zaten bana yeter.

Öldürme beni ne olur, ölümden çok korkuyorum."

Ayağa kalkması için işaret etti Paphnuce ve "Korkma çocuk. Utanç ve kötölük kuyularına atacak değilim seni. Beni Efendimiz gönderdi sana, kuyunun kıyısında oturup Samariyeli bir kadının uzattığı çömlekten su içip, Simon'un evinde yemek yerken Meryem'in güzel kokular sürdüğü

Efendimiz gönderdi beni sana. Sana ilk taşı atacak kadar günahsız değilim ben, Tanrı'nın bol bol bağışladığı lütufları çoğu zaman ben de kötü kul andım. Beni elimden tutup buralara kadar getiren öfke değil, acımadır. Sana yalan söylemeden, aşk sözleriyle yanaşabildim. Çünkü beni sana getiren, yüreğin çabasıydı. İyilik yapma isteğiyle yanıp tutuşuyorum ve eğer senin kaba görüntülere alışkın gözlerin nesnelerin gizemli özünü görebilseydi, sana, Efendimizin ardında kömürler, kül er bırakmaksızın dokunduğu her şeyi sonsuza kadar güzel kokulara bürüyen ve bizleri eritmeden alev alev kuşatan gerçek aşk ateşini tanıtmak için dağda Musa'ya gösterdiğı o kızgın çalılıktan kopma bir dal gibi görünürdüm."

"Sana inanıyorum keşiş ve artık ne senden, ne bana bir oyun oynanacağından, kötölük yapılacağından korkmuyorum. Teb'in çilekeşlerinden sık sık söz edildiğini duydum. Antoine'ın, Paul'ün yaşantısı üstüne bana anlatılanlar çok güzel şeyler, adın yabancı değildi bana zaten.

Genç yaşına rağmen erdemde çölün en yaşlılarına denk olduğunu duydum. Daha görür görmez de, sıradan bir insan olmadığını anladım. Bana, ne İsis, ne Hermes, ne Junon Cèleste din ulularının, ne Kalde kâhinlerinin, ne de Babil büyücülerinin yapamadığını yapabilecek misin? Beni seviyorsun, ölmemi önleyebilir misin?"

"Kadın, kim ki yaşamak ister, yaşayacak. İçine düştüğün iğrenç arzulardan kurtar kendini.

Tanrı'nın tükürüğüyle yoğurup soluğuyla can verdiği bedenini iblislerin eline bırakma.

Yorgunluktan bitkinsin, yalnızlığın kutlu sularında serinlemeye gel, çölün, suları gökyüzüne fışkıran gizli çeşmelerinden su iç. Sen ey hüznünlü ruh, arzuladığın ölümsüzlüğe ancak böyle kavuşabilirsin, gel. Kıvanca susamış yürek, gel de gerçek kıvançları tat: Dünya nimetlerinden elini eteğini çek, yoksul uğa, Tanrı'nın bağrına sığın, yeryüzü hazlarından uzaklaş, gel yüce yemişleri tat, İsa'nın dünkü düşmanı, yarınki sevgilisi, İsa'nın kol arına gel. Dün aranıp duran, ama yarın

'Aşk buldum,' diyecek olan, gel."

Thais'in gözleri uzak dünyalara dalmış gibiydi. "Eğer tüm zevkleri bırakır, pişmanlık getirirsem, bedenim hiç bozulmadan, başka bir dünyada bütün güzel iğimle yeniden doğacağım gerçek mi?"

diye sordu.

"Sana ölümsüzlüğü getiriyorum Thais, inan bana söylediklerim gerçek."

"Kim doğrulayacak gerçekliğini?"

"Davut ve peygamberler, İncil ve senin de tanık olacağın nice mucizeler."

"Sana inanmak isterdim keşif, gerçeği söylemek gerekirse bu dünyada mutluluğu bulamadım. Bir kraliçeden daha da talihliydim, ama yine de hayat yalnızca hüznün ve acı taşıdı bana ve işte şimdi alabildiğine yorgunum. Bütün kadınlar benim yerimde olmayı isterler. Oysa ben de çoğu zaman, çocukluğumda tanıdığım, kentin bir kapısı altında bal ı çörekler satan, dişleri dökülmüş yaşlı

kadının yerinde olmayı isterim. Yalnız yoksul arın iyi, yalnız yoksul arın mutlu olduklarını, kendi halinde sade bir insan gibi yaşamamanın çok daha güzel olduğunu sık sık düşünmüşümdür.

Ruhumdaki dalgaları kabartan, yüreğimin derinliklerinde uyuyan özlemi su yüzüne çıkarttın keşif.

Kime inanmalı, yazık, ne olmalı, hayat neyin nesidir?"

O böyle konuşurken Paphnuce'ün yüzü değişiyor, yüzünü kutsal bir kıvanç kaplıyordu: "Dinle, evine yalnız girmedim. Bana eşlik eden bir diğeri vardı, burada, yanımda ayakta duran bir diğeri var. Onu göremiyorsun, çünkü gözlerin henüz ona bakmaya layık değil; ama bir gün bütün saltanatıyla onu göreceksin ve 'Sevilmeye değen yalnız O,' diyeceksin. Biraz önce, ey Thais, yumuşacık elini O, gözlerimin üstüne koymasaydı belki seninle birlikte ben de günahın kucağına düşecektim, çünkü ben de henüz zayıflıklarımı, içimdeki karanlığı aşamadım. Ama ikimizi de kurtardı. Güçlü olduğu kadar da iyidir O, bir adı da Kurtarıcı değil mi? Dünyaya geleceğini Davut ve Sbylla müjdeledi, rahipler daha beşiğindeyken ona taptılar, Farisiler çarmıha gerdi, kutsal kadınlar kefenledi, havarileriyle dünyaya yeniden geldi, din kurbanları gerçekliğinin tanığı oldu. Ve



işte şimdi ey kadın, ölümden korktuğunu öğrenip,  
ölümsüzlük sunmak için evine geldi. Değil mi ey İsa'm,  
gökyüzünden seninle birlikte inen yıldızların, kutsal  
çocukların, Bethlèem evlerinin önündeki taş ve çamurdan  
yapılan setlerde annelerinin kol arıyla oynarken, uzanıp  
tutacakları

kadar toprağa yakın oldukları o güzelim günlerde Celilelilere  
göründüğün gibi şu anda bana da görünüyorsun? Değil mi  
ey İsa'm, bizleri güdüyorsun, yüzün orada, değil mi?  
Yanaklarından akan bu gözyaşı gerçek gözyaşı, değil mi?  
Evet ölümsüz adaletin meleği gözyaşlarını devşirecek ve bu  
gözyaşları, Thais'in ruhunun kurtuluş haçı olacak. İşte o sen  
değil misin İsa'm? Tapılası

dudakların aralanıyor İsa'm. Konuşabilirsin; konuş,  
dinliyorum seni ve sen Thais, mutlu Thais, Kurtarıcı'nın  
sesini dinle. Konuşan O, ben değilim. Bak ne diyor; 'Nicedir  
aradım seni, ey benim yolunu şaşırmış kuzum, sonunda  
buldum seni. Artık kaçma, bırak zaval ı küçüğüm, el erinden  
tutayım, ağıla kadar omuzlarımda taşıyayım seni. Gel  
Thais'im, gel benim gözde kulum, gel de birlikte ağlayalım.'"

Ve Paphnuce, gözleri coşkuyla dolu, dizüstü yere düştü.  
Thais, keşişin yüzünde canlı bir İsa'nın yansıdığını gördü.

Thais, hıçkırıklar içinde,"Ey çocukluğumun akıp giden  
günleri ve sen ey tatlı Ahmès, kutsama sularıyla ıslak  
bedenimi, beyaz pelerininin içinde, sabahın ilk ışıklarıyla  
taşıyan kutsal baba!" diye haykırmaya başladı.

Paphnuce sendeledi: "Ne, kutsandın da üstelik. Ey ölümsüz  
bilgelik! Ey kutsal köken! Ey Ulu Tanrı! Beni sana çeken  
gücü şimdi anlıyorum. Seni gözlerimde öylesine sevimli,  
öylesine güzel kılan şeyi şimdi öğreniyorum. Beni, içinde  
yaşadığım Tanrı barınağını terk ettirip, çağın zehirli

havasında yaşıyan sana getiren kutsal suların erdemi. Şüphesiz bedenini yıkayan sulardan bir damla da benim alnıma sıçramış. Gel benim kız kardeşim. Kardeşin huzur öpücükleri sunuyor sana."

Ve keşiş Thais'in alnına usulca bir öpücük kondurdu.

Sonra Tanrı'nın sesini duymak için sustu. Nymphes mağarasında, Thais'in suların şırıltısına karışan hıçkırıklarından başka bir ses duyulmuyordu artık. İki kara köle kadın, el erinde giysiler, kokular, çiçekli kordonlarla geldiklerinde Thais'i hıçkırıklar içinde ağlar buldular.

Thais, gülümsemeye çalışarak, "Ağlamaya hiç niyetim yoktu," dedi. Gözleri kan çanağına dönmüş, gözyaşları teninin rengini soldurmuştu. "Bugün dostlarla yemek yiyeceğim. Güzel görünmem gerekli. Oradaki kadınların yüzümdeki yorgun ifadeye bakıp da bayram yapmalarını istemem.

Köleler giydirsin beni, çekil baba, bırak görsünler işlerini. Beceriklidirler, ustasıdırlar işlerinin. Çok para verdim onları satın almak için. Bak buna, parmaklarında iri altın yüzükler olana, bembeyaz dişlerini gülümseyerek gösterene. Valinin karısından güç bela aldım onu."

Paphnuce önce bütün gücünü kul anıp Thais'in yemeğe gitmesine engel olmayı düşündü. Ama ölçülü davranmaya karar vererek, yemekte başka kimlerin olacağını sordu. Thais, şöleni donanma komutanı yaşlı Cotta'nın verdiğini, ayrıca, Nicias'ın, gevezeliğe susamış diğer başka filozofların, şair Cal icrate'ın, büyük Sèrapis kâhininin, özel ikle at eğiticiliğiyle uğraşan zengin adamların da bu yemekte bulunacaklarını söyledi. Keşiş doğaüstü bir gücün verdiği esinle: "Var git, aralarına katıl. Git, ama seni bırakmıyorum.

Şölene ben de geleceğim ve ses soluk çıkarmadan yanında duracağım," dedi.

Bir kahkaha koyverdi Thais, köleler, onu süslemek için çevresinde fır dönüp dururken haykırdı:

"Bir Teb keşişinin sevgilim olduğunu görünce kim bilir ne diyecekler!"

Şölen

Thais, ardında Paphnuce'le şölen salonuna girdiğinde, konuklar, masanın önündeki yataklara dirseklerini dayayıp uzanmışlardı. Masa göz alıcı yemek takımlarıyla süslüydü. Ortasında, gümüş

bir fıskiye'nin üstündeki dört yarı tanrı anıtı, tulumlardan aşağı doğru eğilmişti. Tulumlardan akan salamuranın içi balık doluydu. Thais salona girdiğinde bir alkış tufanıdır koptu.

"Selam Charite'lerin kız kardeşine!"

"Selam, bakışları konuşan, sessiz Melpomène'e!"

"Tanrı'nın ve insanların sevgilisine selam!"

"Selam nice arzulananına."

"Selam hem derdi hem dermanını verene!"

"Selam Racotis incisine!"

"Selam İskenderiye gülüne!"

Övgüler bittikten sonra, Thais ev sahibi Cotta'ya:

"Lucius, sana bir çöl keşişi getirdim. Paphnuce bir Antinoè rahibi ve sözleri kızgın demir gibi alev alev," dedi.

Donanma komutanı Lucius Aurelies Cotta ayağı kalktı.

"Hoş geldin Hıristiyan Paphnuce. Bundan böyle imparatorluğumuzca yasal tanınan bir inanca benim de saygım vardır. Kutsal Constantin, dindaşlarını, imparatorluğunun dostları arasında ilk sıraya yerleştirdi. Latin bilgeliğı sonunda, İsa'nı da Panthèonumuz içine almak zorunda kaldı. Bir ünlü sözü vardır atalarımızın: 'Her tanrıda kutsal olan bazı yanlar vardır.' Ama şimdi bir yana bırakalım bunları. İçelim, neşelenelim, eğlenme zamanı geldi."

Yaşlı Cotta pek neşeliydi. Yeni bir kadırğa modelini incelemiş, Kartaca tarihiyle ilgili altıncı kitabını

tamamlamıştı. Günü değerlendirmenin mutluluğı içinde, hem kendinden, hem de tanrılardan memnundu.

Ekledi: "Paphnuce, dost edinmeye değer birçok insan var burada: Hermodore, büyük Sèrapis kâhini, Filozof Dorion, Nicias ve Zènothemis, Şair Cal icrate, genç Chèrèas ve genç Aristobule, çok sevdiğim eski bir dostumun iki oğı; yanlarındakiler Philina ve Drosè, güzel iklerini ne kadar övsek yeridir."

Nicias, Paphnuce'le kucaklaşmaya gelip, kulağına şöyle fısıldadı:

"Venüs güçlüdür dememiş iniydim sana? Ne kadar istemesen de, o tatlı öfkesiyle, seni buralara kadar sürükleyen Venüs'tür. Sofu bir adamsın, ama onun, tüm tanrıların anası olduğunu kabul etmiyorsan, tepetaklak yıkılırsın yakında. Yaşlı matematikçi Melanthe'in bir sözü vardır: "Venüs'ün yardımı olmadan üçgenin özel iklerini kanıtlayamam."

Yeni gelene bakıp bakıp düşünüp duran Dorion, birdenbire el erini çırparak hayran hayran haykırmaya başladı:

"Bu o, dostlarım, bakışı, sakalı, elbisesi; ta kendisi, Thais'imiz, güzelim kol arını gözlerimize sererken o da tiyatroydaydı. Kuduruyor, lanetler yağdırıyordu. Dürüst bir adamdır. Hepimizi haşlamaya geldi anlaşılan. Son derece güzel konuşuyor. Marcus Hristiyanların Platon'uysa, Paphnuce de Dèmosthène'i sayılır. Epikuros bile küçük bahçesinde böylesi güçlü sözler işitmemiştir."

Bu sırada Philina ve Drosè, Thais'i gözleriyle yiyorlardı. Thais'in sarı saçlarında dağ eriklerine benzer çiçekler ve solgun menekşelerden örülmüş bir taç vardı. Tacın üstündeki çiçekler, silik bakışları, çakmak çakmak yanan gözleri andırıyordu. Tüm güzel ikler ondan alıyordu kaynağını.

Onun üstünde her şey yeni bir ruh, yeni bir uyum kazanıyordu. Mor renkli, gümüş sırmalı giysisi uzun kıvrımlarında hüznü bir inceliği sürüklüyordu. Ne gerdanlıklar, ne de bilezikler bu ince hüznü saklayamıyordu. Ama çıplak kol arı pırlantalar gibiydi. Philina ve Drosè, Thais'in giyim kuşamına hayran olmaktan kendilerini alamadılar.

Philina: "Ne kadar güzelsin, İskenderiye'ye geldiğinde de bu kadar güzel miydin? Annem söylerdi, evet o zamanlar da böyle güzelmişsin," dedi.

Sözü Drosè aldı: "Getirdiğin bu yeni âşık da kim? Garip ve vahşi bir hali var. Fil erin çobanı

olsaydı, mutlaka bu adama benzerdi. Böyle vahşi bir dostu nereden buldun. Yeraltında yaşayan, Hadès'in, çamurlarına bulanmış mağara adamlarından biri olmasın?"

Philina eliyle Drosè'nin ağzını kapadı.

"Sus, aşkın sırları gizli kalmalı, onları öğrenmeye gelmez. Ben kendi payıma bu adamın ağzını

öpmektense Etna Yanardağı'nın ağzını öpmeyi yeğ tutarım. Ama tanrıçalar kadar güzel ve tatlı

Thais'imiz, bizlere benzemez, sevimli, sevimsiz herkesin gönlünü yapıp hayır duasını almak zorunda."

Alçak bir sesle: "Her ikiniz de ondan kendinizi sakının. Bu adam bir büyücüdür. Hafif sesle söylenen sözleri bile duyuyor. Hatta insanın aklından geçenleri bile okuyor. Uyurken yüreğinizi söküp yerine bir sünger kor, ertesi gün su içerken soluğunuz kesilir, ölürsünüz," dedi Thais.

Korkudan sapsarı kesildi kadınlar. Thais sırtını onlara dönüp Paphnuce'ün yanındaki yatağa oturdu.

Cotta'nın sesi konukların mırıltılarını bastırdı:

"Dostlar yerlerinizi alın! Köleler, bal ı şarapları doldurun!"

Sonra kadehini kaldırdı.

"Önce ölümsüz Constance'ın ve İmparatorluğun dehası onuruna içelim. Yurt, her şeyden, tanrılardan bile üstündür, tek kalıcı olan odur, çünkü," dedi.

Tüm konuklar kadehlerini diktiler, yalnızca Paphnuce içmedi, çünkü Constance Nikaia'ya tapıyordu, Hristiyanların yurdu Nikaia'ya tapılan bir yurt olamazdı elbette.

Dorion şarabını yudumlarken mırıldandı. "Yurt dediğin de nedir? Akan bir ırmak, kıyıları durmadan değişen, dalgaları durmadan yenilenen bir ırmak."

"Yurt sorunlarına karşı kayıtsızdır, bilgenin yönetsel işlerden uzak kalmasını istersin Dorion, bilirim. Ben ise, aksine, dürüst bir insanın yurt yönetiminden başka hiçbir şey düşünmemesi gerektiği kanısındayım. Devlet kadar güzel şey var mı?" diye yanıtladı donanma komutanı Cotta.

Sözü, büyük Sèrapis kâhini Hermodore aldı: "Dorion, yurt nedir?" diye sordu. "Ben yanıtlayacağım sorunu: Tanrıların sunakları ve atalarımızın mezarlarıdır yurt. Aynı anılar ve aynı

umutları bölüşen bir topluluktan olmak demektir yurttaşlık."

Genç Aristobule, Hermodore'un sözünü kesti. "Castor aşkına, bugün güzel bir at gördüm.

Dèmophon'un atı. Düzgün bir başı, iri ayakları var. Boynu çalımlı bir horoz gibi yükseklerde."

Ama genç Chèrèas bu yargıya katılmadı: "Övdüğün kadar da güzel bir at değil, Aristobule.

Tırnakları ince. Bukağları yere kadar taşıyor, çok geçmez bozulur hayvan."

Tartışma kızışırken Drosè'nin çığlığı duyuldu:

"Ay, ay! Az daha şışten uzun ve keskin bir kılçığı yutacaktım. Çok şükür, zamanında çıkarabildim gırtlığımdan. Tanrılar sever beni."

Nicias gülümseyerek söze katıldı.

"Tanrıların seni sevdiğini söylemez misin Nicias'ım! Eh, demek ki tanrılar insanların kusurlarını da bölüşüyor. Aşk, onu yapanlarda bir mutsuzluk da yaratır. Varlıkların güçsüz yanları aşkla ortaya çıkar. Drosè'ye karşı duydukları aşk, tanrıların toyluklarının büyük bir kanıtıdır."

Bu sözler üstüne Drosè büyük bir öfkeye kapıldı:

"Söylediklerin anlamsız, budalaca şeyler. Senin yapın bu zaten, ne söylenenlerden bir şey anlarsın ne de söylediklerin bir şeye benzer."

Nicias hâlâ gülümsüyordu: "Konuş durma Drosè'm. Ne söylersen söyle dinlemeye hazırım, yeter ki ağzını aç sen. Dişlerin o kadar güzel ki!"



Bu sırada, üstü başı pek de düzgün olmayan, iriyarı, yaşlı bir adam ağır adımlarla, başı yukarda salona girdi ve konukları sessizce gözden geçirdi. Cotta kendi yatağında, kendi yanında yer gösterdi ona.

"Hoş geldin Eucrite," dedi."Bu ay yeni bir felsefe yapıtı yazdın mı? Eğer yanılmıyorsam Attikalı

parmakların tuttuğu Nil kamışından çıkan doksan ikinci yapıt olacak."

Eucrite, gümüş rengi sakalını sıvazlayarak yanıtladı:  
"Bülbülün işi şakımak, benim isimse ölümsüz tanrıları övmektir."

Dorion: Eucrite'in kişiliğinde Stoacıların en saygı değerini selamlayalım. İri gövdesi, ak saçlarıyla çevremizde atalarımızın anıtı gibi yükseliyor. İnsanlar içinde yalnız, şimdiye kadar duyulmamış

sözler söylüyor bize.

Eucrite: Yanılıyorsun Dorion. Erdemin felsefesi henüz ölmedi dünyamızda. İskenderiye'de, Roma'da, İstanbul'da nice öğrencilerim var. Köleler ve Sezar'ın yeğenleri arasında yaşayan niceleri, kendi kendilerini yönetmeyi, özgür yaşamayı ve nesnelerin çözümünde sınırsız bir mutluluğu tatmayı biliyorlar. Onları kendi kişiliklerinde Epictète ve Marc Aurèle'i yaşatacaklardır.

Erdem ışıklarının dünyamızda karardığı gerçek olsa bile, erdemin varlığı ya da yokluğuna bağlı

olmadığına göre yi- tip gitmesi mutluluğumu neden ilgilendirsin? Yalnız çılgınlardır istemeseler de mutlu olanlar. Tanrıların istemediği hiçbir şeyi istemem, onların istediği her şeyi ben de isterim.

Tanrılara böylece benzerim ve onların şaşmaz hoşnutluklarını bölüşürüm. Erdem yok olup gidiyorsa ilişmem ve bu bana, aklımın ve cesaretimin yüce çabası olarak sonsuz bir kıvanç verir.

Bilgeliğim tüm nesnelerde ölümsüz bilgeliğin bir eşdeğerini yaratacak, öyle ki bu eşdeğer, aslından daha da değerli olacak, daha çok özen, daha büyük çabalar isteyecek.

Nicias: Atılıyorum, sen Tanrı'nın inayetine katılıyorsun. Çabayla erdemli olabiliyorsun Eucrite, bu parlak fikirleriyle tanrılara benzediklerim sanan Zènon'un öğrencilerinin sözüne bakacak olsak, öküze benzemek için şişip duran kurbağanın Stoacılığın en büyük örneğini verdiğini kabul etmemiz gerekir.

Eucrite: Huyundur senin, hep alay edersin, alayda da üstüne yoktur hani. Ama sözünü ettiğin öküz, Apis öküzü gibi, baş kâhini aramızda bulunan bu yeraltı öküzü gibi gerçekten bir Tanrıysa, esinini bilgelikten alan kurbağa, şişip öküz kadar büyüyebilmiş ise, gerçekte öküzden daha erdemli sayılmaz mı ve böylesine gönlü yüce bir hayvancağıza hayranlığa hayran olmamak elde mi?

Dört hizmetçi masaya, kıl arı henüz üzerinde bir yaban domuzu koydular. Domuzun çevresine pişmiş hamurdan yapılmış dört domuz yavrusu konmuştu. Bununla sofradaki domuzun dişi olduğu belirtilmek isteniyordu. Zènothemis keşişe doğru döndü:

"Aramıza, bize kendiliğinden gelen, yeni bir konuk katıldı. Yalnızlığı içinde sofuca bir yaşamı

sürdüren ünlü Paphnuce beklenmedik konuğumuzdur bizim."

Cotta: Çok doğru söylüyorsun Zènothemis. Değil mi ki davetsiz geldi, soframızın baş köşesinde yeri var.

Zènothemis: Onu daha özenle ağırlamamız, en çok neden hoşlandığını araştırmamız gerekmez mi? Şüphesiz böyle bir insan et kokusuna değil, güzel düşüncelere karşı duyarlıdır. İnandığı

öğretiden, İsa'nın çarmıha gerilişinden söz edersek şüphesiz memnun kalır. Ben kendi hesabıma, benzetme sanatının nitelik ve nicelik yönünden bol bol yer aldığı böyle bir öğreti üstüne yapılacak söyleşiye canı gönülden hazırım. Eğer harfin altındaki zekâ sezinlenebiliyorsa, bu harf gerçeklerle dolu demektir ve sanırım Hristiyanlıkla ilgili pek çok kitap var. Ama bilmem, Paphnuce, Yahudilerin kitaplarına da aynı değeri verir mi? Bu kitaplar öyle söylendiği gibi Tanrı'nın değil, kötü

bir dehanın eseriymiş. Bu kitapları yazdıran laveh, ıstırabın, çektiğimiz kötülüklerin çoğunun kaynağı olan bu zekâlardan biriydi: Ama bilgisizlikte ve vahşilikte bütün diğer zekâları geride bırakıyordu. Bilim ağacının çevresine gök rengi spiralini dolayan altın kanatlı yılan ise, tam tersine, ışık ve aşkla yoğrulmuştu. Biri parlak, diğeri karanlık bu iki güç arasında savaş da kaçınılmaz olmuştu. Dünyanın ilk günlerinde patlak verdi savaş. Henüz dinlenmeye başlamıştı

Tanrı. İlk erkekle ilk kadın; Adem ile Havva, cennetin bahçesinde mutlu ve çıplak yaşıyorlardı, oysa öte yandan laveh, bu ilk iki insanı mutsuz kılmak için, onları, Havva'nın yüce karnında henüz taşımaya başladığı tüm insan soyunu kendi buyruğu altına almaya karar verdi. Ama ne bir matematikçi ne de ozandı. Bu yüzden de yönetme sanatından, inandırma sanatından yoksundu.

Biçimsiz görüntüler, tehditler, yıldırımlarla bu iki zaval ı çocuğu korkutup duruyordu. Adem ile Havva, üstlerinde laveh'in gölgesi, birbirlerine korkuyla sokuluyor, ağız tadıyla sevişemiyorlardı.

Yılan acıdı onlara ve laveh'e karşı korunmaları için onları eğitmeye karar verdi.

Bu işi ölçülü yapması gerekiyordu, ama Adem ile Havva'nın acemiliği işini bir hayli zorlaştırıyordu.

Yılan, her şeyi görebildiğini sanan, ama gerçekte görüşü pek de keskin olmayan laveh'in haberi olmadan iki yaratığa yanaştı, gerek kalın kabuğunun ve görkemli kanatlarının parlaklığıyla, gerekse önlerinde, bizim şekil erini ancak Yunanlılardan sonra tanıyabildiğimiz çember, elips ve spiral biçimlerine bürünerek dikkatlerini kendi üstüne çekti. Havva, Adem'den daha akıl ıydı, bu biçimler üstünde düşünmeye koyuldu. Yılan konuşmaya, bilmedikleri yüce gerçekleri öğretmeye başladı. Kırmızı topraktan yoğrulmuş Adem'in bu ince bilgilerin derinliğine inanamayacak bir yapıya sahip olduğunu, incelikten uzak olduğunu görünce Havva'ya yöneldi. Havva'ysa tersine, gerçekleri kolayca sezebiliyordu. Daha yumuşak, daha duyarlıydı. Yılan, Adem orada yokken Havva'yla konuşuyor, kocasını uyarmasını söylüyordu.

Dorion: Sözüünü keseceğim Zènothemis. Yazdığın destandan bir bölüm hatırlıyorum. Pal as Athenes'in devlere karşı savaşı, bu destanda Typhon'a çok benziyor. Pal as'ın da yanında bir yılan var.

Anlattıklarını dinleyince sözünü ettiğin yılanın zekâsından ve iyi niyetinden şüphelendim. Bu yılan gerçekten bilge olsaydı, bilgeliği küçük, dişi bir kafanın eline bırakır mıydı? Sanırım yılan da laveh gibi bilgisizin ve yalancının tekiydi:

Havva'yı kolayca kandırabileceği için seçti, yılanı göre daha akıl ı olan, kafası daha çok işleyen Havva değil, Adem'di.

Zènothemis: Şunu bil ki Dorion, en yüce ve en saf gerçeklere düşünce ve akıl a değil, duyguyla erişilir. Kadınlar, erkeklerden daha az düşünürler ama daha duyarlıdırılar.

Ölümsüz şeyleri kolayca sezinlerler. Peygamberlik armağanı kadınlara bağışlanmıştı. Apol on Citharede'in, Nasıralı İsa'nın, bazen, kadınlar gibi, dalga dalga giysilerle temsil edilmesi nedensiz değildir. Sen ne dersin de Dorian, öğrenci yılan aydınlatma görevinde süttten ve yıldızlardan daha beyaz Havva'yı kaba Adem'e yeğ tutmakla akıl ıca davrandı. Havva onu uysalca dinledikten sonra, dal arı gökyüzüne kadar uzanan ve ölümsüz aklın çiy taneleri gibi suladığı bilim ağacına doğru yöneldi. Bu ağaç, gelecekteki tüm insanların dil erini konuşabilen yapraklarla kaplıydı ve çıkardığı sesler yüce bir uyum yaratıyordu. Uğultularını dinleyenlere; madenleri, taşları, bitkileri, fiziksel ve erdemsel yasaları öğretilyordu. Ama alev yüklüydü bu dal ar, ölümden ve ıstıraptan korkanlar bu yaprakları dudaklarına götürmeye cesaret edemiyordu. Yılanın öğrettiklerini uysalca dinleyen Havva, boş korkuların üstüne çıktı ve Tanrı'yı tanımlayan yemişleri tatmak istedi.

Sevgilisi Adem'i elinden tutup o yüce ağaca götürdü, elmayı kendisi ısırıdıktan sonra arkadaşına uzattı. Ne yazık ki, bir rastlantı eseri, o sırada bahçede gezinmekte olan laveh, onları el erinde elmayla gördü. Bilge olmalarından korkup dehşete kapıldı. Delice kiskandı. Bütün gücünü

toplayıp havada öyle bir fırtına estirdi ki iki güçsüz yaratık yerlere kapandılar. Erkeğin elindeki elma düştü. O zaman kadıncağız da mutsuz adamın boynuna sarılıp, 'Her şeye yabancı kalmak, seninle ıstırap çekmek istiyorum!' diye haykırdı, laveh, yüreklerine korku ve şaşkınlık tohumu ektiği

Adem ve Havva'ya karşı zafer kazanmış, onları dilediği düzeyde tutmuştu. Sanatı

göktaşlarının biçimini değiştirmek iken, müzisyen ve geometri bilgini olan yılanı üstün geldi.

İnsanlara adaletsizliği, bilgisizliği ve zalimliği öğretti, yeryüzünde kötülüğü egemen kıldı. Kabil ve çocuklarının ardına düştü, çünkü bilge ve becerikliydiler onlar. Filistinlilerin ocağını batırdı, çünkü

onlar Orfe gibi tatlı şiirler, Ezop gibi güzel masal ar yazıyorlardı. Bilimin ve güzel için amansız düşmanıydı. İnsan soyu, çağlar boyunca kan ve gözyaşları döküp kanatlı yılanın uğradığı

bozgunun hesabını ödedi. Çok şükür ki Yunanlılar arasından Pitagora ve Platon gibi ince insanlar çıktı da Iaveh'in düşmanı yılanın, ilk kadına öğretmek için çırpındığı biçim ve düşünceleri dehalarının gücüyle yeniden buldular. Yılanın zekâsı vardı onlarda. Bunun içindir ki yılan, Dorion'un dediği gibi, 'onuruna Atinalılarla' kavuştu. Toprağa kök salan, tepesi gökyüzünün doruğuna uzanan bu bilim ağacının görkemli yemişleri en son, dünyamıza insan biçiminde inen Celileli İsa'ya, Basilide'e ve Valentin'e nasip oldu. Yahudilerin hataları da, çoğu zaman, Hristiyanların omzuna yüklendi.

Dorion: Yanlış anlamıyorsam Zènothemis, Pitagora'nın Platon'un, tüm Yunan düşünürlerinin, boş

korkuları aşan olumsuz Epiküros'un bile bilmediği sırlara üç üstün kişi; İsa, Basilide ve Valentin erdi diyorsun. Bilgelere saklı kalan bilgileri, bu üç ölümlü insan, kimin aracılığıyla edinebildi o halde?

Zènothemis: Bilim ve düşüncenin, bilginin ilk aşamaları olduğunu ve ölümsüz gerçeklere yalnızca coşkuyla

varılabileceğini bir kez daha tekrarlamak mı gerekir Dorion?

Hermodore: Çok doğru Zènothemis, nasıl ağustosböcekleri çiy taneleriyle besleniyorsa, ruh da besinini coşkudan alıyor. Ama insan coşkuya ancak akıl yoluyla varır. Çünkü üçlü bir yapıya sahiptir insan: Et ve kemikten oluşan beden; ondan daha duyarlı, ama yine de et, kemik olan ruh ve doğruluktan ayrılmayan zekâ. Sessiz ve yalnızlık içindeki bir saraydan çıkar gibi bedenden çıkan, ruhun bahçelerinde kanat çırparak uçuşan zekâ, Tanrı katına varır, önce ölümü, daha doğrusu gelecekteki yaşamı tadar. Çünkü ölmek yaşamaktır ve böylece ilahi saflıktan hakkına düşeni alarak hem sonsuz mutluluğu hem de mutlak bilimi elde eder. Bu, tek varlık olmaktır, en yüce andır, mükemmele ulaşmak, yüceleşmek demektir.

Nicias: Çok iyi, çok iyi, ama Hermodore, gerçeği söylemek gerekirse, ben, her şey ile hiçbir şey arasında büyük bir ayrım göremiyorum. Bu ayrımı belirtebilecek sözcükler bile yok gibi gelir bana.

Sonsuzluk hiçliğe benzer: Her ikisi de kavranılamayan şeyler. Fikrimce, yüceleşme pek pahalıya mal oluyor: İnsan tüm varlığıyla ödüyor bedelini. Yüceleşmek için, var olmaktan bile vazgeçmek gerekir.

Filozofların yüceleşmeyi kafalarına koyması Tanrı'nın bile önleyemediği bir talihsizlik. Dahası var, var olmamanın ne olduğunu bilemezsek, var olmanın da ne olduğunu bilemeyiz. Hiçbir şey bilmiyoruz henüz. İnsanların kendi aralarında anlaşmaları olanaksızdır diyor. Ama bunca gürültülü tartışmalardan sonra sanırım, Pelion'un Ossa'da yükselttiği yığınaklara benzeyen bu çelişki yığınları altında, kefenlere sarıh ölümler gibi yan yana dizilmiş bizler de mümkünü yok mutlaka uzlaşacağız.

Cotta: Felsefeyi çok seviyor, boş saatlerimde felsefe okuyorum. Ama yalnızca Cicero'nun kitaplarında buluyorum aradığımı. Köleler, kadehime bal ı şarap doldurun!

Cal icrate: İşte, ilginç bir sorun. Yemek yemediğim zamanlar, iyi hükümdarların şölenlerine oturan ozanların yaşadığı o çağları düşünür, ağızma gak deyince su, guk deyince et verilmesini isterim.

Ama cömert Lucius, kadehime art arda doldurduğum şaraplardan sonra yalnızca iç savaşların, yiğit kavgaların düşünüyorum. Zafer kazanılmayan çağlarda yaşamaktan utanıyor, özgürlüğe çağırıyor ve kanımı, son Romalılarla birlikte, Philippes'in savaş alanlarına döküyorum.

Cotta: Atalarım cumhuriyet uğruna Brütüs'le birlikte özgürlük için öldü. Ama onların, Roma halkının özgürlüğü dedikleri şeyin, aslında halkı kendilerinin yönetme arzusu olup olmadığına dair şüpheye düşüyor insan. Özgürlüğün bir ulus için her şeyin başında geldiğini yadsımıyorum. Ama yıl ar geçtikçe, özgürlüğü yalnızca güçlü bir hükümetin gerçekleştirebileceğine inancım artıyor.

Kırk yılım en yüksek devlet görevlerinde geçti, uzun deneyler sonunda, bir iktidarın güçsüz olduğu zamanlarda halkın baskı altında kaldığını gördüm. Hükümetin gücünü zayıflatmaya çalışan hatipler ve onlar gibi düşünenler, aslında korkunç bir suç işliyorlar. Tek bir kişinin iradesi bazen uğursuz sonuçlar doğuruyor, anladık, ama her şeyi halkın eline bıraktığımızda da bir karara varılması imkânsız oluyor. Efendimizin barışçı yönetiminden önce, dünya halkları ancak akıl ı

despotların yönetimiyle mutluluğa erebiliyorlardı.

Hermodore: Bana sorarsan Lucius, henüz iyi bir yönetim biçimi bulunmuş değil, onca mutlu biçimler deneyip duran



becerikli Yunanlılar bile kafalarını boş yere yorup durdular, bundan böyle de iyi bir yönetim biçiminin bulunacağını sanmıyorum. Bu konuda boşuna umutlanmayalım.

Dünyanın bilgisizlik ve vahşet içinde yok olup gideceğine dair kesin işaretler var. Uygarlığın bu korkunç çöküşüne tanık olmak da varmış kaderde. Akıldan, bilimden, erdemden bizlere artık kala kala, çöküşümüzü kendi gözlerimizle izlemenin mutluluğu kaldı.

Cotta: Halkın açlığı, barbarların küstahlığı son derece korkunç, ürkütücü şeyler, gerçektir. Ama elinde iyi bir donanma, iyi bir ordu ve para olursa...

Hermodore: Düşlerle oyalanıp övünmek neye yarar? Can çekişen imparatorluk, barbarlara yem oluyor. Yunan kafasıyla Latin sabrının kurduğu kentleri ilerde ayyaş vahşiler yerle bir edecekler.

Yeryüzünde ne sanat kalacak, ne de felsefe.

Tanrıların tapınaklardaki ve ruhlardaki anıtları yakılıp yıkılacak. Aklın karanlığı ve dünyanın sonu olacak bu. Sarmade'lerin aklın hizmetine gireceğine, Cermen'lerin müzik ve felsefeyle uğraşacaklarına, Quade'ların ve Marcoman'ların ölümsüz tanrılara tapacaklarına nasıl inanılabilir? Hayır, hayır! Dünyanın sonu geldi. Dünyanın beşiği bu kocamış Mısır, dünyaya mezar olacak; ölüm tanrısı Sèrapis'e son dualarını edecek ölümlüler ve ben son tanrının son kâhini olacağım.

Tam bu anda kapının üstündeki örtü kalktı ve konukların karşısına saçları dökük, sivri kafalı, küçük, kambur bir adam çıktı. Asyalılar gibi giyinmişti, sırtında yakut renginde bir aba, bacaklarında altın yaldızlarla işlenmiş, barbarların giydiklerine benzeyen kırmızı potur vardı.

Paphnuce bakar bakmaz Aryanlardan Marcus'u tanıdı, başına yıldırım düşecek sanıp el erini tepesine götürdü, korkudan sapsarı kesildi. Bu iblisler şöleninde, dinsizlerin sövgülerinin, filozofların iğrenç sözlerinin bozguna uğratamadığı ruhu, bu son zındığın gelişiyle korkuya kapılmış, cesareti kırılmıştı. Hemen oradan kaçmak istedi, ama Thais ile göz göze gelince rahatladı. Tanrı'nın kol arına atılacak olan bu kutsal ruhun daha şimdiden onu tüm ayartıcılara karşı koruduğunu anlamıştı. Thais'in eteğine yapışıp Kurtarıcı İsa'ya yalvardı. Hristiyanların Platon'u sayılan bu yeni konuğun girişiyle salonda övgülü mırıltılar dolaşmaya başladı. İlk seslenen Hermodore oldu: "Ünlü Marcus, hepimiz seni aramızda görmekten kıvanç duyuyoruz, tam zamanında geldin. Bizler, Hristiyanlık öğretisini ancak genel çizgileriyle, herkesin bildiği kadarıyla biliyoruz. Şüphesiz senin gibi bir filozof sıradan insanların kafasıyla düşünmez, bizler, inandığın bu din konusundaki düşüncelerini öğrenmek isteriz. Senin de bildiğin gibi, simgelerle düşünmeye alışmış sevgili Zènothemis'imiz, az önce, ünlü Paphnuce'e Yahudilerin kitapları

hakkındaki düşüncelerini soruyordu. Ama Paphnuce hiçbir karşılık vermedi. Diline çölde damga vurulduğuna göre dostumuzun susmasına şaşmamak gerek. Ama ölümsüz Constantin'in meclislerinden tut da tüm Hristiyan meclislerinde söz alan Marcus dostumuz, Hristiyan masal arında kapalı kalan felsefî gerçekleri önümüze sererek bizlerin bu merakını sen giderebilirsin. Bu gerçeklerin en başında, kendi payıma benim de inandığım, Tanrı'nın tekliği gelmez mi?"

Marcus: Evet, saygıdeğer kardeşlerim, tek bir Tanrı'nın varlığına inanıyorum. Tek başına var olan, her şeyin özü, tek ölümsüz olan Tanrı'ya inanıyorum.

Nicias: Dünyayı senin Tanrı'nın yarattığını biliyoruz Marcus. Şüphesiz en büyük hatası da bu oldu.

Dünyayı yaratmadan önce de vardı. Güzel, ama doğruyu söylemek gerekirse, hiç de imrenilecek bir durumda değildi. Her şeyin üstünde olmak istiyorsa hiçbir şeye karışmamalıydı, ama öte yandan varlığını kabul ettirmek, bir şeyler yapmak zorundaydı. Yaptı da diyorsun. Tanrı'nın böyle bir hataya düşmesi pek garip, ama yine de inanmak isterim sana. Peki söyle o halde, nasıl oldu da dünyayı yaratmaya kalktı?

Marcus: Hristiyan olmadıkları halde, Hermodore ve Zènothemis gibi, bilginin ilkelerine sahip olanlar Tanrı'nın dünyayı tek başına ve dolaysız yaratmadığını elbette bilirler. O, evrene kendi çocuğunu gönderdi ve her şey bu tek çocuğu aracılığıyla yaratıldı.

Hermodore: Doğru söylüyorsun Marcus, bu çocuğa bazen Hermès, bazen Mithra, bazen Adonis, bazen Apol on, bazen de İsa adıyla tapıyor insanlar.

Marcus: Benim için o yalnız İsa, Kurtarıcı olarak vardır, onu başka bir adla tanısaydım Hristiyan sayılmazdım. O, Tanrı'nın gerçek oğludur. Ama onu yaratan bir başlangıç olduğuna göre ölümsüz de değildir. Tanrı'nın tek oğlunun doğmadan önce var olduğu gibi safsatalara, bırakın İskenderiye kilisesini o lanetli Athanas adıyla uzun zaman yöneten inatçı eşek ile Nicias katırları inansın.

Bu sözler üzerine, sapsarı kesilip, kan ter içine batan Paphnuce, haç çıkardı ve yeniden yüce sessizliğine gömüldü.

Marcus sözüne devam etti:

"Tanrı'nın tüm nitelikleri kendi ürünü olan, her şeyi yaratan aracıda birleşti. Tanrı'yı bu niteliklerini bölüştürmeye zorlamakla, Nicias'ın budala simgesinin, Tanrı'nın oğluna saldırdığı gün gibi açıktır.

Hıristiyanların gerçek Tanrısı'yla alay etmek huyundan vazgeç Nicias ve şunu bil ki, kurlardaki zambaklar ne kadar çalışırsa o da o kadar çalışır. Çalışan Tanrı değil, tek oğludur, önce evreni yaratıp sonra da onarmaya gelen İsa'dır. Sonra onarmaya geldi, çünkü yaratılan mükemmel olmamıştı, kötülüğün iyiliğe karışması kaçınılmazdı."

Nicias: Peki, iyilik nedir, kötülük nedir?

Bir an sessizlik oldu, kol arı sofranın üstünde oturan Hermodore, Korent madeninden yapılmış, sırtındaki sepetlerin birinde ak zeytin, diğerinde kara zeytin taşıyan küçük bir eşiği gösterdi:

"Şu zeytinlere bir bakın. Renklerindeki çelişki nasıl da okşuyor bakışlarımızı. Bunların açık renk, şunların ise koyu renk olmasıyla yetiniyoruz. Ama zeytinlerin akıldan ve bilgiden nasibi olsaydı

aklar, zeytinin ak olması iyi, siyah olması kötü diyecek; aklar karalara, siyahlar beyazlara düşman olacaklardı. onların beyazlığı, siyahlığı üstüne yargıya varan biziz, çünkü nasıl tanrılar bizim üstümüzdeyse biz de zeytinlerin üstündeyiz. Nesnelerin ancak bir kısmını görebilen insan için kötü, kötüdür. Ama her şeyi bilen, gören Tanrı için kötü, iyidir. Çirkinlik şüphesiz, güzel değildir; ama her şey güzel olsaydı, güzel olmazdı."

Eucrite: Daha erdemli konuşalım. Kötülük, sapasağlam uyumunu sarsamadığı dünyamız için değil, kötülük yapmayı da yapmamayı da becerebilen kötü kimseler için kötüdür.

Kotta: Jüpiler aşkına: İşte iyi bir yargı.

Eucrite: Dünya, yüce bir ozanın yarattığı bir tragedyadır. Bu tragedyayı besteleyen Tanrı, oynayacağımız oyunu da gösterdi. Dilenci olmanı, prens olmanı, topal olmanı istiyorsa sana verilen görevi yerine getirmek için elinden geleni yap.

Nicias: Elbette, topalın Hefestos gibi topal aması iyi olur: Çılgının kendini Ajax'ın öfkesine kapıp koyvermesi, âşığının koynuna giren kadının Phèdre'in işlediği suçu bir kez daha işlemesi, hainin ihanet etmesi, kal eşin yalan söylemesi, katilin öldürmesi elbette iyi olur ve oyun oynanırken bütün oyuncular, kral arı, kutsal arı, can alıcı hükümdarları, sofu kızları, iffetsiz karıları, soylu yurttaşları

ve alçak canileri ozanın tek tek kutlaması elbette yerinde olur.

Eucrite: Sözlerimi saptınıyorsun Nicias, güzel bir genç kızı korkunç bir hayvana döndürmeye çabalıyorsun. Tanrıların ne olduğunu, adaleti ve ebedi kanunları bilmediğiniz için sana acıyorum.

Zènothemis: Bana sorarsanız dostlarım, iyilik ve kötülük gerçeğine inanıyorum. Ama kötülüğün tek bir insansal eylem olmadığına, kötülüğün tek başına var olmadığına eminim, özünde İsa'yı

kurtarmalık olarak ele vermeyi taşıyan Judas'nın öpücüğü de böyle bir eylemdi işte. İnsanların son esenliği içindir kötülük, bu esenlik gerçekleşsin diyer ki, iyiliğin bağrından çıkıp iyiliğe bağlı

olan değerler arasına katılır. Efendisine ihanet etmek için huzur öpücüğü sunan ve bu hareketiyle insanların esenliğini sağlayan kırmızı kıl ı adam efsanesiyle Hristiyanların anlatmak istediği de budur. Kanımca, döşemeci Paul'ün bazı

öğrencileri, Iscariote'un bizzat İsa'ca da öngörülen  
öpücüğünün tanrısal dileğin yerine getirilmesi, İsa'nın  
kurtulmalık olarak adanması için gerekli olduğunu, Judas  
para kesesini almasaydı ölümsüz bilgeliğin yanılgıya  
düşeceğini, Tanrı'nın hikmetinin al ak bul ak olacağını,  
dünyanın kötülük, bilgisizlik ve ölümün eline teslim edilmiş

olacağını düşünmeksizin, İsa'nın havarilerinin bu en  
mutsuzuna kin duymakla, kanımca, haksızlık ediyorlar.

Marcus: Judas, ihanete hazır bir insan değildi, ulusal bilgelik  
istedi diye ihanet etti. İsa'ya ihanet öpücüğünü sundu.  
Böylece, Iscariote'un işlediği suçla ölümsüz bilgelik  
kurtarışın o yüce yapısını

yüceltebildi.

Zènothemis: Marcus, ben biraz önce sana insanlığın İsa'nın  
çarmıha gerilişiyle kurtuluşuna inanıyormuş gibi göründüm,  
çünkü Hristiyanların bu inançta olduğunu biliyorum.  
Judas'nın ölümsüz kurtuluş için gerekli olduğuna inananların  
yanlışını daha iyi yakalamak için onların düşüncelerine  
ancak böyle girebildim. Ama bana göre, İsa gerçekte Basilide  
ve Valentin'in müjdecisinden başka bir şey değildir.  
Kurtulma sorununa gelince sevgili dostlar, meraktan  
kurtulmalısınız diye onun da özünü anlatayım.

Konuklar anlat anlamına gelen işaretler yaptılar. Kutsal Cèrès  
sepetli Atinalı bakire kızlara benzeyen on iki kız, başlarında  
nar ve elma sepetleriyle, bir flütün ezgileri eşliğinde ağır  
adımlarla salona girdiler, sepetleri masaya koydular, flüt  
sustu, Zènothemis konuşmaya başladı:

"Tanrı'nın düşüncesi Eunola, evreni yarattığı zaman  
yönetimini meleklerine bıraktı. Ama onlar, efendilerinin  
istediği sessizliği korumasını bilemediler. Dünya kızlarının  
güzel iğini görüp dayanamadılar ve çeşme başlarında kızlara

baskın yapıp çiftleştiller. Bu birleşmelerden, yeryüzünü haksızlık ve vahşetle kaplayan zalim bir soy doğdu ve tozlu yol ar masum kanıyla sulandı. Bunu gören Eunola sonsuz bir hüzne kapıldı:

'İç çekip, dünya işlerine karışarak yediğim şu haltı gördün mü? Benim hatam yüzünden çocuklarım bozuk bir yaşama gömüldü. Benim yüzümden ıstırap çekiyorlar, hatamın cezasını

çekmeliyim. Ben Tanrı düşüncesiyim ve bunu yaptım, artık Tanrı bile onlara ilk arınmışlıklarını geri veremez. Ok yaydan fırladı, bu böyle sürer gider artık. Hiç değil yaratıklarımı yalnız bırakmayayım, onları kendim gibi mutlu kılmasam da, kendimi onlar gibi mutsuz etmek elimde.

Onları aşağılatan bedenleri madem benim eserim, bundan böyle ben de onların bedenine bürünüp aralarında yaşayacağım,' dedi.

Eunola bunları söyleyip yeryüzüne indi. Küçük ve narindi. Helene adını aldı. Kendini dünya işlerine verdi, gittikçe daha bir güzel eřti, daha bir tatlılaştı, kadınların en alımlısı oldu, zaten istediğı de o ölümlü bedeninde günah çiçeklerinin açmasıydı. şehvet düşkünü ve zalim insanların kurbanı Eunola, tüm yasak sevgilerin, tüm zulümlerin, tüm haksızlıkların günahını ödemek için kendini insanların ve yasak aşkların kol arına attı ve Tanrı, evrenin suçlarını bağışlasın diye, tüm halkları yıkımdan yıkıma sürükledi güzel iğıyle. Tanrısal düşünce ve Eunola, Hèlène'in; yiğitlerin, çobanların koynuna girdiğı o günlerde doyumun doruğına ulaştı. Güzel iğini öylesine yumuşak, öylesine yüce ve öylesine vurucu bir dil e inceden inceye işleyen ozanlar, ölümsüzlüğüne

biliyorlardı onun ve bu yüzden ki ona, 'Denizler gibi durgun temiz ruh,' diyorlardı.

Eunola, insanlara acıdığı için kötülüğün ve hüznün kol arına böyle attı kendini. Öldü, mezarı bile var. Lacédémonien'ler mezarının yerini bile söylüyorlar. Yalnızca arzuları değil, ölümü de tatması

gerekiyordu, yeryüzünde yeşerttiği tüm buruk yemişleri tatması gerekiyordu, ama Hèlèn'in dağılan teninden sıyrılıp başka bir kadın biçiminde geldi, tüm hüznülere, aşağılamalara yeniden sundu tenini. İşte böyle tenden tene bürünüp, aramızda acılı günler geçirerek insanlığın günahını kendi omuzlarına alıyor. Kendini adaması hiç de boşuna değil. Bize tensel bağlarla bağlanıp bizlerle ağlıyor, bizlerle gülüyor. Hem kendi hatasının, hem bizlerin günahını ödüyor. Böylece onun beyaz göğsüne tutunan bizleri yeniden cennete götürecektir."

Hermodore: Bu efsane hiç de yabancı değil bana. Thais'in, yine böyle bir kadın kılığına girip, İmparator Tiberius zamanında büyücü Simon'la yaşadığı söylenir. İstemedi bu durumlara düştüğünü ve onu meleklerin bu hal ere soktuğunu sanıyordum.

Zènothemis: Dinin sırlarını iyi bilmeyen insanlar, zavalı Eunola'nın hüznün ve sevginin kol arına kendini bile bile attığını bilmezler Hermodore. Onların sandığı gibi olsaydı, Eunola günah işleyen bir yosma, kanlara bulanmış bir kurban, utanç şaraplarımızı emmiş ekmek, verimli bir armağan, değerli bir adak, dumanları Tanrı'ya yükselen yanık bir kurban olmazdı. Kendini hüzne bile bile sunmasaydı günahları erdeme dönüşmezdi.

Cal icrate: Durmadan yeniden dünyamıza gelen bu Hèlèn'in şimdi hangi ülkede, hangi adla ve hangi güzel bedenle



yaşadığını benden öğrenmek ister miydin Zènothemis?

Zènothemis: Böyle bir bilinmeyi çözmek için çok bilge olmak gerekir. Ama bil ki Cal icrate, bilgelik, biçimlerin kaba dünyasında yaşayan ve çocuklar gibi boş ezgiler ve benzetmelerle kendini eğlendiren ozanlara özgü değildir. Cal icrate: Tanrıların hışmından kork dinsiz Zènothemis. Ozanlar, tanrıların sevgili yaratıklarıdır. İlk yasaları bile ölümsüzler koşuk biçiminde yazdırdılar, tanrılar şiir diliyle konuştular. İlahilerin ezgisini tanrısal kulaklar seviyor. Ozanların kâhinler olduğunu, onlardan hiçbir şeyin gizlenemeyeceğini bilmeyen kaldı mı? Ve bir ozan olan Apol on'un defne dalını alnına kuşanan ben, Eunola'nın en son dünyamıza hangi kadın şeklinde geldiğini sizlere söyleyeceğim. Ölümsüz Hèlène burnumuzun dibinde: o bize bakıyor, biz ona bakıyoruz. Yastığa dirseklerini dayayıp uzanan şu güzel, şu dalgın kadına, gözlerinde gözyaşları, dudaklarında öpücükler taşıyan şu kadına bir bakın. Priam çağlarında çiçekli Asya'ya gelen kadın, bugün Thais adıyla aramızda.

Philina: Ne diyorsun Cal icrate? Sevgili Thais'imiz İlion önlerinde dövüşen Paris'i, Mènèlas'ı, güzel dizlikli Achèen'leri tanıdı mı? Truva atı gerçekten çok büyük müydü Thais?

Aristobule: Attan bahseden kim?

Chèrèas 'Bir Trakyalı gibi amma da içtim ha!' deyip masanın altına yuvarlandı.

Kadehini kaldırdı Cal icrate: 'Uğursuz gecenin kanat vurup karartamayacağı bir bel eği bana sunan perilerin şerefine içiyorum.'

Yaşlı Cotta uyuyor, saçsız başı geniş omuzları üstünde yavaş yavaş sal anıyordu.

Filozof pelerininin içinde bir süreden beri kıpırdanıp duran Dorion, sal ana sal ana Thais'in yanına yaklaştı: "Bir kadına tutulmak bana yakışmaz, ama seni seviyorum," dedi.

Thais: Aklın şimdi mi başına geldi, az önce niye sevmiyordun?

Dorion: Karnım açtı da ondan.

Thais: Ama ben, zaval ı dostum, ağzına sudan başka bir şey sürmeyen ben, yazık ki seni sevmiyorum.

Dorion bu sözleri duymazlıktan gelip, Thais'in yanından hemen, yiyecekmiş gibi kendisine bakan, Drosè'nin yanına kaydı. Zènothemis boş kalan yeri doldurup Thais'i dudaklarından öptü.

Thais: Seni daha akli başında sanıyordum.

Zènothemis: Ben üstün bir insanım, üstün insanlar hiçbir yasaya bağlı değildir.

Thais: İyi, ama kadının kol arına atılıp ruhunu kirletmekten korkmuyor musun?

Zènothemis: Ruhunu karıştırmadan da beden kendini şehvete verebilir.

Thais: Defol, ben, beni hem bedenle hem de ruhla sevsinler isterim. Bütün filozoflar birer keçi zaten.

Lambalar birer birer sönüyordu. Duvar kaplamalarının aralıklarından süzülen solgun bir gün konukların kurşuni mor yüzlerine, şişmiş gözlerine vuruyordu. Aristobule, el eri yumuk, Chèrèas'ın yanına yuvarlanmış, düşünde at uşaklarının değirmen taşı gibi döndüğünü görüyordu.

Z nothemis Philina'yı kol arına almış sıkıyordu. Dorion, Dros 'nin çıplak boynuna şarap döküyor, damlalar, kadının g ld k e inip kalkan ak g  s nde yakut taneleri gibi yuvarlanıyordu ve filozof, tenden akan şarabı dudaklarıyla izliyordu.

Eucrite kalktı, elini Nicias'ın omzuna koyup salonun dibine sürükledi.

"H    düşünecek durumdaysan, söyle ne düşünüyorsun dost," dedi.

"Kadınların aşkının Adonis'in bahçelerine benzediğini düşünüyorum."

"Ne demek istiyorsun bununla?"

"Kadınların her yıl çatılarda, toprak vazolar içinde, Venüs' n yavuklusu adına küçük bahçeler yeşerttiğini bilmez misin Eucrite? Dal ar kısa zamanda yeşerir ve solar."

"Ne bu aşklar, ne de bahçeler bizlere tasa olmasın, gelip geçici şeylere tutulmak çılgınlıktır."

"Güzel ik gelip geçen bir g lgeyse, arzu bir yıldırımdır. Güzel iği arzulamak neden çılgınlık olsun?"

Gelip geçici şeylerin kalıcı olmadığını, ama yıldırımın karanlıkta şimşek şimşek yandığını

düşünmek akla daha uygun değil mi?"

"Aşık oynayan bir çocuğa benziyorsun Nicias. S z me inan: Özgür ol. İnsan ancak  zg r olunca insandır."

"Beden taşıyan bir kişi nasıl  zg r olur Eucrite?"

"Az sonra görürsün oğlum. Az sonra görür ve 'Eucrite özgürdü' dersin."

İhtiyar, alnında tanyerinin ilk ışıkları, kızıl, somaki bir dikili taşa yaslanıp konuşuyordu. Hermodore ve Marcus de yaklaşıp Nicias'ın yanında, Eucrite'in karşısında durdular. Şimdi dördü, sarhoşların kahkahalarına ve çığlıklarına aldırmayıp ölümsüz şeylerden söz ediyorlardı. Düşüncelerini Eucrite öylesine bilgece ortaya koyuyordu ki Marcus dayanamayıp: "Gerçek Tanrı'yı tanımak senin hakkındır," dedi.

Eucrite yanıtladı: "Gerçek Tanrı, bilgenin yüreğindedir."

Sonra ölümden söz ettiler.

"Ölümün beni, kendi hatalarımı kendim düzeltirken tüm görevlerimi yapmaya hazır olduğum bir anda bulmasını isterim. Ölümün karşısında günahsız el erimi gökyüzüne kaldırıp tanrılara: Tanrılar, yürek tapınağımdaki yerinize kirli el er sürdürmedim, yapraklar ve çiçeklerle bezenmiş

kordonlar, şeritler, taşlar gibi düşüncelerimi astım oraya. Buyruklarınıza uygun yaşadım. Yeter derecede de yaşadım,' diyeceğim."

Sonra kol arını gökyüzüne uzattı. Yüzü adeta nurlu bir aydınlıkla kaplanmıştı.

Bir an dalgın, düşünceli durdu. Ve sonra derin bir hazla, yeniden konuşmaya başladı: "Onu taşıyan ağaca şükranla bakıp, toprağı etiyle beslemek için dalından düşen olgun bir zeytin tanesi gibi hayat dalından düş Eucrite!"

Bunları söyledikten sonra çıplak bir hançer çıkarıp göğsüne sapladı.

Üçü de kolunu tuttular, ama bıçağın sivri ucu bilgenin yüreğini bulmuş, Eucrite ebedi istirahate kavuşmuştu. Kadınların keskin çığlıkları, tatlı uykuları bölünen konukların homurtuları ve halıların kıvrımlarına sinmiş arzulu soluklar arasında, Hermodore ve Nicias, Eucrite'in solgun ve kanlı

bedenini şölen yataklarından birinin üstüne uzattılar. Yaşlı Cotta tavşan uykusundan uyanıp bilgenin ölü bedeninin yanına gelmiş, yarayı inceleyerek, "Doktorum Aristée'yi çağırın!" diye bağılıyordu.

Nicias başını sal adı."Artık Eucrite yok. O da öteki bilgiler gibi ölmek istedi, o da bizler gibi, o kaçınılmaz arzuya boyun eğdi. Ve işte şimdi, arzuları doymuş, tanrıların yanında," dedi.

Cotta elini alnına vurup haykırıyordu: "Ölmek mi? İnsanın devlete hizmet etmesi dururken ölmek istemesi ne saçma şey."

Paphnuce ve Thais, ruhları tiksinti, korku ve umut dolu, durgun ve sessiz kalakalmışlardı.

Keşış, Thais'i birden kolundan yakaladı, sarmaş dolaş yatan çiftlerin yanında sızıp kalmış

ayyaşlar, şaraba bulanmış ayaklar ve kanlar üstünden atlayıp dışarı çıktılar.

Güneş, kenti pembe bir ışıkla büyüyordu. Issız yolun İskender'in, tepesi uzaktan uzağa ışıldayan mezarına bakan kıyılarında, dizi dizi dikili taşlar uzanıyordu. Yaprakları kopuk taşlar ve sönmüş

meşaleler sağa sola sürüklenip duruyordu döşeme taşlarında. Havada, denizden gelen serin bir yelin kokusu

vardı. Paphnuce görkemli giysisini iğrenerek çıkartıp ayaklarının altında ezdi.

"Duydun değil mi Thais'im bütün çılgınlıklarını, bütün iğrençliklerini kustular. Evrenin ölümsüz yaratıcısını cehennem iblisleriyle bir tuttular, kötülük ve iyiliğin varlığını saygısızca yadsıdılar, İsa'ya sövüp Judas'yı göklere çıkardılar ve hepsinden daha alçak, karanlıklar çakalı, pis kokulu, bedeni leş ve ölümlle kaplı Aryan Markus, ağzını mezar kapağı gibi açtı. Bu iğrenç

sümüklüböceklerin nasıl sana doğru kaydıklarını, yapışkan salgılarıyla seni nasıl kirlettiklerini gördün değil mi Thais'im; kölelerin topukları altında uyuyan; kustumuklarıyla kirlenen halılar üstünde çiftleşen bu hayvanları gördün değil mi? Bu hayâsızlık yuvasına şaraptan daha aşağılık kanını saçan, içki şöleninden sonra İsa'nın yüzüne atılan o ahmak yaşlıyı gördün değil mi?

Tanrı'ya şükür! Tüm bu çılgınlıkları gördün ve ne denli korkunç olduğunu anladın. Thais, bu filozofların çılgınlıklarını düşün ve söyle, hâlâ onlarla birlikte kalıp saçma sapan şeyler sayıklamak ister misin? Kendilerine benzeyen orospularının, şehvete düşkün, maymun yüzlü o rezil iki kadının bakışlarını, tavırlarını, kahkahalarını bir düşün, onlar gibi olmak ister misin?"

Thais, yüreği gecenin tiksintisiyle bulanmış, erkeklerin kayıtsızlığı, kabalığı, kadınların kötü

yürekliliği, onlarla birlikte geçirdiği saatlerin ağırlığı altında ezilmiş, yalvarıyordu: "Yorgunluktan bitkin bir haldeyim sayın rahip! Dinlenecek bir yer yok mu, nerede bulmalı huzuru? Alnım ateşler içinde yanıyor, başım bomboş, kol arım o kadar yorgun ki mutluluk parmak uçlarıma kadar gelse uzanıp tutacak gücüm yok."

Paphnuce iyilik dolu gözlerle bakıyordu ona. "Cesaret kız kardeşim. Dinlenme saatin geldi, şu gördüğün, bahçelerden ve sulardan yükselen buğular gibi, huzur vakti bembeyaz ve arı, doğruluyor önünde."

Thais'in evine doğru yaklaşıyorlardı.

Nymphes mağarasının çevresindeki çınar ve sakız ağaçlarının duvarı aşan tepeleri, sabah yeli vurdukça çiyrler içinde titreşiyordu. Sin ve sunak taşlarıyla çevrili, her iki ucunda yarım ay biçimi mermer sıralar bulunan geniş bir alana geldiler. Thais sıralardan birine çöktü. Sonra keşişe hüzünle bakıp: "Ne yapmam gerekiyor?" diye sordu.

"Seni aramaya gelenin ardına düşmen gerek. Bağcı nasıl çürümemesi için üzümü asmadan koparıp kokulu şaraplar yapmak için sıkmaçlara doldurursa, o da öyle, seni koparıp alıyor. Dinle: Batıda, İskenderiye'ye on saat uzaklıkta denize yakın bir kadınlar manastırı var. Bilgeliğin en yüce örneklerinden olan bu manastırda en akıcı dizelere, utların ve tamburların ezgilerine esin kaynağı

olacak örnek bir yaşam vardır. Orada toprağa ayak basan kadınlar, alınları gökyüzünde yaşar. Bu manastır dünyasında meleklerin yaşamını sürdürürler. İsa onları sevsin diye yoksul olmak isterler.

İsa onlara baksın diye sade kalmak isterler. İsa, yalınayak, el eri açık, mezarının yolu üstünde Meryem'e görüldüğü gibi, bahçıvan kılığında her gün görmeye gelir onları. Hemen bugün götüreceğim seni bu manastıra Thais'im, bu kutsal kızların arasına katılıp kutsal dostluklarını

bölüşeceksin. Bir kardeş gibi bekliyorlar seni. Anneleri rahibe Albine seni manastırın eşiğinde karşılayıp huzur öpücükleri sunacak, 'Hoş geldin kızım,' diyecek."

Thais hayran hayran bağırdı."Albine, Sezar soyundan gelme, İmparator Carus'un küçük yeğeni!"

"Ta kendisi. Erguvan kumaşlar içindeki rahibe Albine, sırtına aba giyindi, yeryüzü efendilerinin kızı, İsa'nın cariyeleri dizisine yükseldi. Annen, Albine olacak."

Thais doğrulup,"Beni Albine'in evine götür," dedi.

Paphnuce kazanmıştı, zaferini perçinledi.

"Elbette oraya götüreceğim seni ve bir hücreye kapatacağım, orada günahlarına ağlayacaksın.

Tüm günahlardan arınmadan Albine'in kızlarına katılman uygun olmaz. Kapını kapatıp damgalayacağım, sen Tanrı'nın mutlu tutsağı, İsa gelip, artık seni bağışladığını göstermek için benim vurduğum damgayı bozuncaya kadar gözyaşları içinde bekleyeceksin. Şüphen olmasın Thais, gelecek; gözyaşlarını silmek için gözlerine parmaklarından konan ışığı duyduğun an, ruhun tatlı tatlı ürperecek, yüreğin hazla vuracak."

Thais, ikinci kez: "Beni Albine'in evine götür baba," dedi.

Paphnuce, kıvançla dolup taşarak, gözlerini çevresinde gezdirdi, yaratılmış nesnelere bakma zevkini hemen hemen korkusuz bir yürekle tattı. Tanrı'nın ışığını hazla içiyordu gözleri ve alnından bilinmeyen soluklar geçiyordu. Alanın bir köşesinde Thais'in evine açılan küçük kapıyı

tanıyınca, böylesi sakın ve temiz bir günde bile havayı kirlettiğini düşünerek ruhu birden öylesine karardı ki, buruk bir damla yaş fışkırdı gözlerinden.

"Ardımıza bakmadan kaçacağız buralardan Thais, ama bu kalın kaplamaları, bu yatakları, bu halıları, bu gülyağı



kaplarını, yüz karanı haykıran bu lambaları, geçmiş günlerine tanıklık etsin diye geride mi bırakacağız? Bu suç ortağın döşemeler, iblislerin eliyle canlanıp özlerinde taşıdıkları lanetlenmiş ruhla çölde ardından koşsunlar mı istersin? İblislerin emeline hizmet edip kımıldayan, konuşan, toprağı döven, uğuldayan rezil masalar, alçak iskemleler çok görülmüştür.

Utanç günlerini bölüşen ne varsa yok et. Çabuk ol Thais, hazır kent uykudayken kölelerine buyur da bu alanın ortasında büyük bir ateş yaksınlar, tüm utanç verici varlığını yaksınlar," dedi.

Onayladı Thais: "Ne istersen yap baba, cansız nesnelerin bazen ruhlara hizmet ettiğini bilirim.

Geceleri bazı nesnelerin, kimi zaman düzenli aralıklarla ses çıkarıp, kimi zaman işaretlere benzeyen ışıklar saçarak konuştuğunu bilirim. Dahası da var: Nymphes mağarasına girerken sağdaki yüzmeye hazır çıplak kadın heykelini bilmem gördün mü baba? Bir gün bu heykelin canlı

bir insan gibi başını çevirip baktığını gözlerimle gördüm. Korkudan taş kesildim. Nicias'a bundan söz ettiğim zaman benimle alay etti; bu heykelde mutlak büyü bir yan var. Güzel iğimin önünde kılı kıpırdamayan Daimate denen bir adamı bile yola getirip arzudan kıvrandırdı. Şüphesiz büyü

nesneler arasında yaşadım, büyük tehlikelerle karşılaştım, tunç bir heykelin kucaklanmasıyla bile kendinden geçen insanlar gördüm. Ama usta el erden çıkmış böylesi değerli, ender rastlanan yapıtları yok edersek yazık olmaz mı? Halılarımı, kaplamaları yakmak büyük bir kayıp olmaz mı?

Öyle halılarım var ki renklerinin güzel iğine insan hayran kalır. Bana armağan edenler büyük paralar ödedi onlara. Paha biçilmez kupalarım, heykel erim, tablolarım var. İl e de

yakıp yıkılmalarının gerektiğini sanmıyorum. Ama yine de sen bilirsin, dilediğini yap."

Böyle söyleye söyleye, çiçek ve yapraklarla bezenmiş, nice çelenk ve taşların asıldığı küçük kapıya kadar izledi keşişi ve kapıyı açıp, kapıcıya evdeki tüm köleleri çağırmasını buyurdu.

Mutfakta çalışan dört Hintli geldi önce. Dördünün de tenleri sarı ve tek gözleri kördü. Aynı soydan ve aynı şekilde kör, bu dört köleyi bir araya getirmek bir hayli zahmetli ve eğlenceli olmuştu Thais için. Sofra kurarlarken konukların ilgisini çekiyorlar ve Thais onlara yaşam öykülerini anlattırıyordu. Dört köle sessiz soluksuz, verilecek buyruğu beklemeye başladılar. Arkadan mutfakta çalışan diğer yardımcılar da geldi. onları, seyisler, köpek bakıcıları, tahtırevancılar, bronz dizlikli ulaklar, Priape'lar kadar kıl ı iki bahçıvan, yaban görünümlü altı Afrikalı, biri söz dizimi uzmanı, biri ozan, biri şarkıcı üç Yunanlı köle izledi. Hepsi alanda dizilip verilecek buyruğu beklediler. İri gözleri fır fır dönen, ağzı kulaklarında üç zenci kadın da peşlerinden merakla koşturdu. Derken, örtülerini düzelte düzelte, küçük altın zincirlerle bağlı ayaklarını sürükleye sürükleye gelen asık yüzlü altı güzel beyaz köle daha göründü. Hepsi toplanınca, Thais, Paphnuce'ü gösterip:

"Bu adam sizlere ne söylerse onu yapacaksınız. Tanrı'nın ruhunu taşıyor, dinlemezseniz hemen düşüp ölürsünüz," dedi.

Söylediklerine kendisi de gerçekten inanıyordu, çölde yaşayan bu kutsal din adamlarının, dinsizlere değnekleriyle vurup dumanlı ağzını açıp yarılan toprağa gömdüğünü çok duymuştu.

Paphnuce, kadınları ve kadınlarla birlikte onlara çok benzeyen Yunanlı köleleri geri gönderdi, sonra kalanlara: "Alanın ortasına odun yığın, büyük bir ateş yakarak evde ne varsa ateşin içine atın," dedi.

Köleler şaşırmış, ne yapacaklarını bilmeden efendilerinin gözüne bakıyorlardı. Efendileri hiç ses çıkarmayınca bunun bir şaka olduğunu sandılar. Yerlerinden kıpırdamadan itişip kakışmaya başladılar.

Keşiş, "Ne diyorsam onu yapın," diye tekrarladı.

Kölelerin çoğu Hristiyan'dı. Verilen buyruğun şaka olmadığını anlamışlardı. Eve koşup odun ve çıra getirmeye gittiler. Ötekiler de seve seve onları izlediler; yoksul olduklarından zenginlerin varlığına dış biliyor, yakıp yıkmaktan hoşlanıyorlardı. Odunlar yığılmış, ateş yakılmıştı. Paphnuce, Thais'e:

"Bir an için İskenderiye kiliselerinden birinin (Karyalı hayvanların kirletmediği kilise kaldıysa eğer) saymanını çağırıp, malını mülkünü dul kadınlara dağıtsınlar da hak yerini bulsun, diye düşündüm.

Ama anladım ki bu düşünce Tanrı'nın esini değildi. Hemen vazgeçtim, İsa'nın sevgili kul arını

incitmiş olurdum. Dokunduğun ne varsa ateşe atılmalı Thais. Denizdeki dalgalardan daha çok öpücüklerle tanık olan bu giysileri, bu örtüleri, artık yalnız ve yalnız alevlerin dudakları öpmeli, alevlerin dili yalamalı. Çabuk olun köleler! Durmayın, odun atın ateşe, iyice tutuşturun, çıra atın, durmayın. Sen de kadın, şimdi hemen eve gir, üstündeki bu aşağılık giysileri, takıları kaldır at, kölelerinin en alçakgönül üsünden, yerleri silerken giydiği elbiselerinden birini hayrına sana vermesini iste," dedi.

"Peki," dedi Thais. Ateş tutuşmamıştı henüz. Hintliler diz çöküp yapağları üflerken zenciler fildişinden, abanozdan, sedir ağacından sandıkları açıp içindeki taşlar, yakutlar, gerdanlıklarla birlikte ateşe atıyorlardı. Sanki eski zamanlarda olduğu gibi kurbanlar yakılıyordu. Karanlık direkler gibi yükseliyordu dumanlar. Ateş birden alev aldı, alevlerin canavar homurtusuna benzeyen sesi yükseldi ve ateş, değerli yiyeceklerini oburca yutmaya başladı. Köleler bu görevlerini daha bir sevmişlerdi, değerli halıları, gümüş işlemeli örtüleri, çiçekli kaplamaları

koştura koştura getiriyorlar, masaların, koltukların, kalın yastıkların ve altın ayaklı yatakların ağırlığı altında sıçrayıp duruyorlardı. İri yarı üç Habeş, Nymphes mağarasındaki kadın heykel erini kucaklayıp getirmişlerdi. Bu heykel erden özelikle bir tanesi canlıymış gibi sevimliydi. İri yarı

Habeşler kucaklarında bu heykel erle kadın kaçıran kıl ı maymunları andırıyorlardı. Kıl ı

maymunların kaldırıp attığı bu güzel çıplak şekil er taşlar üzerinde parçalanırken, üzgün bir iç

çekiş duyuldu.

Bu sırada Thais göründü, dalga dalga akan uzun saçları darmadağınık, ayakları çıplaktı, üstüne, kaba bir entari giymişti. Bu eski bez, Thais'in tenine dokunmaktan memnundu. Ardından, yüzü

dalga dalga sakal arı içinde kaybolmuş, kucağında fildişinden Eros anıtı taşıyan bir bahçıvan geliyordu.

Adama durmasını işaret etti, sonra Paphnuce'e yaklaşıp küçük tanrı anıtını göstererek,"Bunu da ateşe atmalı mı baba? Çok eski ve değerli bir yapıt, kendi altın ağırlığından

yüz kez daha değerlidir. Yazık olacak sonra, dünyada böylesine güzel bir anıt yapabilecek sanatçı kalmadı

artık. Düşün bir kez baba, bu küçük çocuk aşk tanrısı, ona karşı insafsızca davranamayız. İnan bana. Aşk, erdemdir ve eğer günah işlediysem bunu aşk adına değil, aşka karşı yaptım. Aşk için yaptıklarım adına asla pişmanlık duymuyorum. Ben asıl aşka sırt dönüp yaptıklarım ağlıyorum.

Kadınların, aşk adına gelmeyen erkeklere kol arını açmasına izin vermez o, bu yüzden ününü

yüceltmek gerekir onun. Bak Paphnuce, bu küçük Eros ne kadar güzel! Bahçıvanın sakalının altına nasıl da tatlı tatlı gizlenmiş. Bir gün Nicias getirdi bunu bana, o zamanlar beni severdi, heykeli verip 'Sana beni anlatacak,' dedi. Ama bu afacan çocuk bana Nicias'dan değil Antakya'da tanıdığım bir genç adamdan söz etti. Bu alevler yeteri kadar doydu baba. Bu Eros'a dokunma, manastırın birine ver onu. O'nu görenler kol arını Tanrı'ya uzatacak. Çünkü tanrısal düşünceler katına ancak aşk ile çıkılabilir."

Küçük Eros'un ateşten kurtulduğunu sanan bahçıvan, küçük bir çocuğa gülümser gibi gülümsüyordu ona. Ama Paphnuce, tanrıyı kol arından çekip aldı ve "Nicias'ın elinin değmesi bile yeter," deyip alevlerin içine attı.

Sonra pırıl pırıl giysileri, erguvan pelerinleri, altın sandal arı, tarakları, aynaları, lambaları, utları, lirleri kucaklayıp Sardanaple alevlerinden daha korkunç korların içine kendi el eriyle attı. Köleler yakıp yıkma zevkiyle kendilerinden geçmiş, kül ve kıvılcım yağmurunun altında çığlıklar atarak oynuyorlardı.

Gürültüden uyanan komşular birer birer pencereleri açıp, dumandan yaşayan gözlerini ovuşturarak, bu dumanın

nereden geldiğini araştırıyorlar, sonra yarı giyinik alana inip, ateş

yığınınına yaklaşıarak, "Bu da neyin nesi?" diyorlardı.

Thais'in alışveriş yaptığı tüccarlar da gelmiş, sarı, çıplak kafalarını uzatıp endişeyle olup biteni anlamaya çalışıyorlardı. Yemekten dönen genç hovardalar, başlarında çiçekli dal ar, üstlerinde dokumlu giysiler, geçerken ateşi ve kalabalığı görünce durdular, naralar atmaya başladılar.

Durmadan çoğalan meraklı kalabalık sonunda, olup biteni; Thais'in Antinoè rahibinin sözüne uyarak manastıra kapanmaya karar verdiğini, malını mülkünü bu yüzden yaktığını öğrendi.

Tüccarlar kara kara düşünmeye başladılar: "Thais gidiyor; artık hiçbir şey satamayacağız ona.

Bunu düşünmek bile korkunç, onsuz ne yaparız? Bu keşiş aptala çevirdi onu. Ekmeğimizle oynuyor adam. Hemen engel olmalı buna, yasalar ne güne duruyor? İskenderiye'de yargıç yok mu? Bu Thais olacak kadın ne bizi ne de çoluk çocuğumuzu düşünüyor. Yaptığı tamamen rezil ik.

Ne yapıp etmeli, kentte kalmasını sağlamalı."

Gençleri de telaş almıştı: "Thais aşka ve oyuna veda ederse kim eğlendirecek bizleri?

Tiyatromuzun göz bebeği idi o, koynuna giremeyenleri bile mutlu edebiliyordu. Kadınlarımızı, karşımızda Thais varmış gibi düş kurarak seviyorduk. Thais'i düşünmeden öpüşler tat vermiyordu, güzel er güzeliydi o, aramızda olduğunu bile düşünmek haz duymamıza yetiyordu."

Delikanlılar böyle düşünüp duruyorlardı. Bir zamanlar Thais'i kol arına alma mutluluğuna ermiş

olan Cèrons adlı bir delikanlı göğsünü yumrukluyor, İsa'ya sövüp sayıyordu. Toplulukta kim var kim yok, hepsi de Thais'i suçluyordu.

"Rezil ik bu yaptığı."

"Böyle alçakça bırakıp gidilmez."

"Elimizden ekmeğimizi alıyor."

"Şimdi kızlarımızın çeyizini nasıl düzeriz."

"Hiç olmazsa sattığım taçların parasını ödesin."

"Bana altmış giysi ısmarlamıştı." "Herkes borcu var."

"O giderse Iphigeneya, Elektra ve Polyxène'in rol erini kim oynayacak? Güzel Polybe bile onun kadar başarılı olamaz."

"Thais'in kapısı kapanırsa yaşamının da bir tadı kalmaz."

"Işıklı bir yıldızdı o, İskenderiye göğünde parlayan tatlı bir aydı."

Kentin en ünlü, inmeli kör dilencileri şimdi alana toplanmış, zenginlerin gölgesinde ah vah edip göğüs geçiliyorlardı.

"Thais giderse bizleri kim besleyecek, sofrasının artıklarıyla her gün iki yüz mutsuz karnını

doyuruyordu, evden çıkan âşıkları, muratlarına ermenin mutluluğu içinde, avuç dolusu gümüş

paralar atıyordu kucağımıza."

Hırsızlar kargaşayı daha bir artırmak, birkaç değerli eşyayı yürütebilmek için çılgınlık atıyor, yanındakileri itip kakıyorlardı.

Bu kalabalık içinde sessiz soluksuz duran yalnız Milet yünü ve Tarente keteni tüccarı yaşlı

Taddè'ydi. Thais bir hayli borçluydu bu adama. Kulaklarını dikmiş kötü kötü bakıyor, keçi sakalını

düşünceli düşünceli sıvazlıyordu. Sonra genç Cèrons'a yaklaşıp onu kolundan çekti ve kulağına fısıldadı: "Thais'in beğendiği güzel efendimiz, kendini göster, bu keşişin kadını alıp götürmesine izin verme."

"Pol uks ve kız kardeşi adına yemin ederim ki bunu yapamayacak, Thais'le konuşacağım, sanırım sözüm bu kara sakal ı Lapith'den çok, Thais'e geçer. Hey, yer açın çekilin be it herifler!" diye bağırdı.

Ve erkekleri ite kaka, kadınları devire devire, çocukların ayağına basa basa Thais'in yanına gelebildi, onu bir yana çekip, "Bana bak güzel kız, iyi düşün, gerçekten vaz mı geçiyorsun aşktan, söyle," dedi.

Ama Paphnuce hemen Thaisle Cèrons'un arasına atılıp: "Dokunma ona dinsiz, ona dokunduğun an kendini ölmüş bil. Kutsaldır o, Tanrı'nın sevgilisidir artık," dedi Cèrons'a.

"Defol maymun yüzlü adam; bırak dostumla konuşayım, yoksa o rezil sakalından tuttuğum gibi seni ateşin içine atar, domuz sucuğu gibi kızartırım!" deyip elini Thais'e uzattı. Ama keşiş öyle beklenmedik bir sertlikle itti ki, delikanlı dört adım ötedeki yapağınların üstüne sırtüstü düştü.

Öte yandan yaşlı Taddè de, ondan ona koşuyor, kölelerin kulağını çekip, efendilerinin el erini öperek herkesi



Paphnuce'e karşı kışkırtıyordu. Şimdiden küçük bir topluluğu kandırmıştı. Kararlı

adımlarla Paphnuce'ün üstüne yürüyorlardı. Cèrons da ayağa kalktı. Yüzü kararmış, saçları

yanmıştı. Bir yandan duman, bir yandan öfke Cèrons'u çileden çıkarıyordu. Dilencilerin koltuk değneklerine dayana dayana peşlerine takıldığı saldırganlar arasına katıldı. Paphnuce bir anda kendini sıkılmış yumruklar, havaya kalkmış değnekler ve ölüm çığlıkları içinde buldu.

"Çarmıha gerelim, çarmıha, çarmıha!" "Hayır, hayır, ateşe atın diri diri kızarsın!" Paphnuce, güzel avını bağrına basıp haykırdı: "Efendimizin kartalının pençesinden güvercini kurtarmaya kalkmayın dinsizler! Onu kurtaracağınıza siz de onun yaptığı gibi yapın, çirkeflikten arınıp ak pak olun! Kul köle olduğunuz yalancı nimetlerden vazgeçin. Durmayın, çabuk olun beklenen gün yaklaştı, o ölümsüz sabrın da sabrı tükenmeye başladı artık. Pişmanlık getirin, günah çıkarın, ağlayın, yalvarıp yakarın! Siz de Thais'in ardından gelin, siz de en az onun kadar suçlusunuz. Yoksul, zengin, tüccar, asker, köle, yurttaş, Tanrı'nın önünde içinizden hanginiz satılık kadından daha namuslu olduğunu söyleyebilir. Hepiniz canlı çirkef yığınınından başka bir şey değilsiniz! Tanrı'nın eli üstünüzde olmasa çoktan çamur bataklıklara saplanırdınız!"

Konuşurken alevler saçılıyordu göz bebeklerinden, dudaklarından kızgın korlar boşanıyordu sanki, çevresindekiler ister istemez dinlemek zorunda kalmışlardı onu.

Ama yaşlı Taddè'nin de boş durduğu yoktu. Yerden taş ve istiridye kabukları toplayıp, kendisi atmaya cesaret edemediğinden, başkalarının eline sıkıştırıyordu. Kabuklar

havada uçmaya başladı ve nişancı bir elden çıkan bir kabuk Paphnuce'ün alnını yardı. Kanlar bu karanlık kurban yüzden, yeniden kutsamak istercesine damla damla akıyordu Thais'in başına. Ve keşişin bağrına bastırıldığı Thais, narin teni kıl abaya sürtündükçe etinin arzu ve korkuyla ürperdiğini duyuyordu.

Bu sırada, alnında su kerevizinden bir çelenk, iyi giyimli bir adam, kızgın kalabalığın ortasından kendine yol açarak ilerledi ve "Durun, durun! Bu keşiş benim dostumdur!" diye bağırdı.

Nicias'tı bu. Ölümsüz uykuya dalan filozof Eucrite'in başında bir süre daha kaldıktan sonra eve dönerken ateş yığınını görmüş, şöyle bir bakmakla yetinmişti, (şaşmamıştı her şeyi doğal bulurdu çünkü), ama Paphnuce'ün, kol arında Thaisla, taşlandığını görünce yaklaşmıştı.

Tekrarladı: "Durun, diyorum size, benim eski dostuma dokunmayın; Paphnuce'e karşı saygılı

olun!"

Ama halk, bilgelerin süslü cümlelerine alışkın olduğundan, Nicias'ın sözlerine aldırmadı bile.

Keşişin başına yeniden taş ve kabuk yağmuru yağmaya başladı. Paphnuce, Thais'i bağrına basmış, yaraları ılık okşayışlara dönüştüren İsa'ya şükürler ediyordu. Nicias zor kul ansa da, dil dökse de sözünü dinletemeyeceğini, dostunu kurtaramayacağını anladı, neredeyse olacağa boyun eğecek, bu işi, pek de güvenmediği tanrılara havale edecekti. Ama insanları daima hafife alması birden işine yaradı, kurnazca bir fikir geldi aklına: Kuşağından altın ve gümüş dolu şişkin kesesini çıkarttı; sonra taş atanlara koşup kulaklarının dibinde altın ve gümüşleri şingirdatmaya başladı. Adamlar öyle öfkeliydiler ki şingirtı başlangıçta

dikkatlerini çekmedi, ama çok geçmeden gözlerini keseye çevirdiler, kol arı da zaten taş atmaktan bir hayli yorulmuştu. Adamların aç

gözleri ve ruhlarının altınlara döndüğünü gören Nicias, kesenin ağzını açtı ve kalabalığın üstüne birkaç parça altın ve gümüş attı. Önce en açgözlüler fırladı. Filozof, bu ilk başarısından memnun, dinarları ve drahmileri gelişi güzel sağa sola saçmaya başladı. Madenler döşeme taşlarında çın çın öttükçe, az önce Paphnuce'e saldıran zalimler sürüsü, keşişi unutmuş, toprağa saldırıyordu.

Dilenciler, köleler, tüccarlar yerlerde zevkle yuvarlanıyorlardı. Cèrons'un çevresinde toplanan yurttaşlar ise bu güzel görüntüye bakıp gülmekten kınılıyorlardı. Cèrons'un bile öfkesi dinmişti.

Dostları, yerlerde yuvarlanan bu insanlara alkış tutuyor, bahse giriyor, birinciler, ikinciler seçiyor, birbirlerine düşüp çekişenleri köpekleri dalaştırır gibi kızıştırıyorlardı. İnmeli dilencilerden biri de bir drahmi kapmayı başarinca bir alkış tufanıdır koptu. Bu kez delikanlılar da havaya para atmaya başladı. Ve bu tunç yağmuru altında, çalkantılı bir denizin dalgaları gibi birbirine çarpıp duran insan sırtlarından başka bir şey görünmez oldu. Paphnuce çoktan unutulup gitmişti.

Nicias koşa koşa yanlarına gitti. Paphnuce'ü pelerininin altına gizledi. Üçü birden, kalabalığın artık göremeyeceği dar sokaklara daldılar. Bir süre daha sessizce koştular, kalabalıktan iyice uzaklaşınca yavaşladılar. Nicias yarı alaylı, yarı üzgün bir sesle:

"Oldu dostlar! Pluton, Proserpina'yı kaçırdı ve artık Thais, bizlerden uzaklaşıp vahşi dostumun ardından gidebilir," dedi.

Cevap verdi Thais: "Evet Nicias, senin gibi güler yüzlü, hoş kokulu, kibar, bencil insanlarla yaşamaktan yoruldum. Bilip öğrendiklerimden bıktım, bilinmeyeni aramaya gideceğim. Duyduğum kıvançların gerçek kıvanç olmadıklarını gördüm, gerçek kıvancın hüznünde var olduğunu bu adamdan öğrendim. Ona inanıyorum, gerçeğin anahtarı onun elinde."

"Ya ben, sevgili ruh, Paphnuce bir gerçeğe sahipse ben tüm gerçeklere sahibim. Ondan daha zenginim bu konuda, ama doğruyu söylemek gerekirse, bütün bu gerçekleri bildiğim için ne ondan daha kurumlu, ne de ondan daha mutluyum."

Keşişin alevli gözlerle kendisine baktığını görünce, "Seni son derece gülünç, tümüyle akıldan yoksun bulduğumu sanma sevgili Paphnuce. Yaşantımı senin yaşantınla karşılaştıracak olsam hangisinin daha iyi olduğunu söyleyemem. Birazdan eve gidip Crobyle ve Myrtale'in hazırladığı

hamamda yıkanacağım. Phase sülünü yiyeceğim. Sen ise belki yüzüncü kez eski masal arı ya da Mètrodore'un evcil bir deve gibi diz çökerek bilmem hangi büyümlü sözcüklerle yüzyıl ardır ağızlarda gevelenmiş sözleri geviş getirip duracaksın, akşamları yağsız bayır turpuyla karnını

doyuracaksın. İşte böyle sevgili dost, görünüşte birbirine hiç de benzemeyen bu işleri yaparak her ikimiz de aslında, tüm insansal eylemlerin tek anası olan aynı duygunun peşinde koşacağız; her ikimiz de tutkularımızı doyurmaya uğraşacak, her ikimiz de aynı şeyi; mutluluğu, olanaksız mutluluğu arayacağız. Demek ki, kendime hak verip de seni haksız bulursam haksızlık etmiş

olurum.

"Sana gelince Thais'im, git, aradığın mutluluğa koş. Aradığın huzuru dünya malında, arzuda bulamadın. Dünyadan el etek çekip, ağırbaşlı bir yaşantı içinde, olunabiliyorsa eğer, daha

da mutlu ol. Dilerim erersin muradına. Paphnuce olsun ben olayım, yapımızın gereği bizler, ömrümüz boyunca hep aynı türden bir doyumun ardından koştuk. Ama sen sevgili Thais, aynı insana kolay kolay nasip olmayacak çelişik nazları tatmak zevkine de ereceksin. Gerçekte bir saatlik Paphnuce'ün yerinde olmayı, sevgili Paphnuce'ümüz gibi bir ermiş olmayı isterdim. Ama yapamam, hoşça kal sevgili Thais. Alinyazının ve kendi doğanın gizli güçlerinin seni götürdüğü

yere git. Git, Nicias'ın dileklerini de seninle uzaklara götür. Neye yarar diyeceksin biliyorum. Bir zamanlar kol arında geçirdiğim, şimdi bana yalnızca anıları kalan o tatlı günler için, kuru pişmanlıklardan, boş dileklerden başka ne verebilirim sana. Elveda temiz yürekli kuşum, elveda kadrini bilmediğimiz iyilik, elveda gizemli erdem, erkeklerin şehvet tanrıçası, doğanın bu yalan dünyamıza kim bilir hangi bilinmez nedenle, attığı yüzlerin en güzeli elveda!"

Nicias konuşurken yüzü renkten renge giriyordu. Keşişin yüzü birden parladı: "Defol, aşağılık herif! Nefret ediyorum senden, defol cehennem uşağı! Bana sövüp sayarak taşlar atan o şaşkın yoksul ardan bin kez daha kötüsün sen! Onlar ne yaptıklarını bilemiyorlardı, bir gün, onlara da yardımcı elini uzatır Tanrı. Oysa sen iğrenç Nicias, ortalığa ağı saçan kal eşin, baldıran otunun tekisin! Soluğun umutsuzluk ve ölüm saçıyor. Tek bir gülümseme bile şeytanın alevli dudaklarından bir yüzyılda boşalan sövgüleri aşıyor! Geri dön cehennemlik adam!" Nicias şefkatle bakıyordu ona.

"Hoşça kal kardeşim, inancının, kininin, aşkının hazineleri, evrenin son gününe kadar dilerim seninle birlik olsun, hoşça kalın ve sen Thais, değil mi ki anıların yüreğimde yaşıyor, hatıran daima bende kalacak," dedi.

Ve ayrılıp düşünceli düşünceli İskenderiye mezarlığının yanından geçen cenaze çömlekçilerinin oturduğu kumlu, dolambaçlı yol ara daldı. Dükkânlar, açık renklerle boyanmış, topraktan yapılma tanrı, tanrıça, oyuncu kadın, kanatlı peri heykel eriyle doluydu. Ölüler bunlarla birlikte gömüyorlardı. Bugün gördüğü bu heykelciklerin, ölümsüz uykusunda belki kendisine de arkadaşlık edeceklerini düşündü. Küçük Eros, bakışlarıyla alay ediyordu sanki. İnsanın kendi ölümünü düşünmesi korkunç bir şeydi, kurtuluşu felsefede buldu, şöyle bir yargı yürüttü:

"Şüphesiz, zaman dediğimiz şeyin gerçekte hiçbir ilintisi yoktur, zaman, insan düşüncesinin ürünü. O halde gerçekte var olmayan şey de benim ölümümü getiremez. Bu, sonsuza kadar yaşayacağım demek midir? Elbette hayır, ama bundan şu sonucu çıkarabilirim: Ölüm dün vardı, bugün var, yarın da var olacak. Henüz varlığını hissetmiyorum ama, ölüm bir olgu, ondan korkmamalıyım, gelenin gelişinden korkmak çılgınlık olur, bunlar, okuduğum ve henüz bitirmediğim kitabın son sayfası kadar gerçek."

Bu yargı, hüznünü tümünden dağıtmadıysa da bütün bir yol boyu onu oyaladı. Evinin kapısına vardığında yüreği hâlâ hüznünlüydü. Top oynayarak efendilerini bekleyen Crobyle ve Myrtale'in kıvançlı kahkahalarıyla karşılaştı.

Paphnuce ve Thais, kentin Ay Kapısı'ndan çıkıp kıyı boyunca yürümeye başladılar.

"Bütün bu mavi denizin suyuyla yıkansan yine de kirlerinden arınamazsın kadın," diyordu keşiş.

Sesinde öfkeli ve hor gören bir ton vardı: "Köpeklerden, domuzlardan daha mundarsın sen.

Tanrı'nın yarattığı tenini dinsizlere sundun, günahların o kadar çok ki gerçeği şimdi tanıyan sen, kendi kendinden

tiksinmeden dudaklarını birleştiremez, el erini kavuşturamazsın," diyordu.

Thais sessiz soluksuz izliyordu onu, sert yol arda, kızgın güneş altında dizleri yorgunluktan titriyor, susuzluktan soluğu alev alev yanıyordu. Paphnuce üzölmüş görünmek bir yana, günah işleyen bu tenin ıstırap çektiğini görünce daha bir seviniyordu. Aslında böyle bir kutsal yolculukta, rezil iklerinin tanığıymış gibi hâlâ güzel iğini koruyan bu bedeni sopa ile delik deşik etmek isterdi.

Yaptıklarını düşöndükçe öfkeden deliye dönüyordu. Thais'in Nicias'ı koynuna aldığıını düşöndükçe kan beynine sıçırıyor, yüreğı göğsünden fırlayacak gibi oluyordu. Dişlerini hırsla gıcırdatmaya başladı. Sıçrayıp Thais'in önüne dikildi, solgun, korkunç bir yüzle, Tanrı'yla dolup taşan bir yürekle, kadına, ruhunu delercesine bakıp yüzüne tükürdü.

Thais, hiç ses çıkarmadan usulca yüzünü silip yoluna devam etti. Şimdi Paphnuce arkadan geliyordu. Uçuruma bakarmış gibi bakıyordu ona. Dinsel duyguları gazaba gelmiş, yürüyordu. İsa öç almaya karşı olduğı halde, kadından İsa'nın öcünü almak istiyordu. Tam o sırada Thais'in topuğundan kumlara bir damla kan aktığını gördü. Yüreğinde bilinmeyen bir soluğun serinliğini duydu. Hıçkırıklar dudağına yükseldi, ağladı, koşup "Kardeşim," diye ayaklarına kapandı, kanayan ayakları öptü. Belki yüz kez: "Kardeşim, kardeşim, anam benim, ey kutsal kadın," diye mırıldandı.

Yalvardı: "Gökyüzünün melekleri, özenle toplayın bu kan damlasını ve onu alıp Efendimizin katına götürün, Thais'in kanı ile sulanan kumsalda büyüü bir lale yeşeriyor. Bir çiçek ki onu bütün görenlerin yüreğı arınacak, güzel kokularla dolacak."

Böyle yakarıp kutsal sözler söylerken, eşeğine binmiş bir çocuk gördü. Çocuğu eşekten indirip Thais'i bindirdi ve yularından tutup yeniden yola koyuldu. Akşama doğru kıyısını yemyeşil ağaçların gölgelediği bir kanala vardılar. Keşiş, eşeği bir hurma kütüğüne bağladı. Sonra bir taşa oturup soğan ekmeklerini tuza bandılar. Avuçlarıyla su içtiler, ölümsüz şeylerden söz ettiler.

"İlk kez böyle serin bir su içiyor, böyle güzel bir hava soluyorum. Ve dalga dalga Tanrı'nın soluğunu duyuyorum," diyordu Thais.

Paphnuce cevap veriyordu: "Bak akşam oldu kardeşim. Tepeleri gecenin mavi gölgeleri kaplıyor.

Ama, tanyeri ağardığında kutsal hayat çadırlarının ışıldadığını, ölümsüz sabah gül erinin kıpkırmızı yandığını göreceksin."

Bütün bir gece yürüdüler, gökyüzünde ay, dalgalan gümüş renge boyarken onlar, mezmurlar, ilahiler söylüyorlardı. Gün doğduğunda çöl, sonsuz bir aslan postu gibi karşılarına çıktı. Kumsalın kıyısında palmiyelerin yanında beyaz kulübeler yükseliyordu.

"Baba, kutsal hayat çadırları orası mı?" diye sordu Thais.

"İyi bildin kızım, seni kendi el erimle kapatacağım esenlik evi burası."

Her yan kadınlarla doluydu, kovanın çevresindeki arılar gibi barınakların yanında öbek öbek toplanmışlardı. Kimi ekmek yapıyor, kimi sebze hazırlıyordu, çoğu da Tanrı'nın gülümseyen yüzü

gibi üzerlerine inen ışıktaki yün eğiriyordu. Bir kısmı da ılıgın ağaçlarının gölgesinde derin düşüncelere dalmış, ak el eri



yanlarına sarkmıştı. Bunlar, yürekleri Tanrı aşkıyla dolu, Magdalena'nın yolunu seçmişlerdi. Yalnızca dua ediyor, Tanrı'nın yarattığı evrende tanrısal soluğu soluyup coşkunca kendilerinden geçiyorlardı. Bu yüzden "Meryemler" deniyordu onlara ve hepsi de beyaz giysiler giyyordu. Çalışanlara ise "Martalar" deniyordu, giysileri maviydi. Hepsinin de yüzleri peçeliydi. En gençlerinin alınlarına düşmüş kâkül eri görülebiliyordu. Ama kendi arzularıyla olması gerekti, kural ar başka türlüüne izin vermezdi. İriyarı, beyaz, bir hayli yaşlıca bir kadın, değneğine dayana dayana hücreden hücreye dolaşıyordu. Paphnuce saygıyla yanaşıp, eteğini öptükten sonra: "Tanrı'nın esenliğı seninle olsun. Kraliçesi olduğun bu kovana, çiçeksiz bir yolda kaybolmuş bir arı getirdim. Onu avuçlarıma aldım, soluğumla ısıttım. Şimdi sana emanet ediyorum," dedi. Parmağıyla, Sezar kızının önünde diz çöken oyuncuyu gösterdi.

Albine bir süre dikkatle baktı Thais'e, sonra kalkmasını buyurup alnından öptü ve keşiş'e: "Onu Meryemlerin arasına koyacağım" dedi. Bunun üzerine Paphnuce, Thais'in yaşantısını, bu kurtuluş

evine nelerden sonra geldiğini anlatıp önce bir hücreye kapatılmasını istedi. Rahibe, Thais'i, bakire Laeta'nın ölümünden beri boş kalan kamıştan kulübeye götürdü. Bu dar odada, bir yatak, bir masa, bir testi vardı. Thais eşiğine basar basmaz sonsuz bir mutluluk duydu.

"Kapıyı kendi el erimle kapayıp mühürlemek isterim. İsa gelip mührü bozuncaya kadar örtülü

kalsın kapısı," dedi Paphnuce.

Çeşmeye gidip kıyısından bir parça nemli kil aldı, saçından kopardığı bir teli tükürükle kilin üstüne tutturduktan sonra

çamuru kapının aralığına sıvadı.

Kulübenin penceresinden Thais'in memnun ve huzurlu yüzü görünüyordu. Paphnuce pencereye yaklaşıp diz çöktü. Efendisine üç kez şükrettikten sonra: "Hayatın dikenli yol arında yürüyen kadına ne mutlu. Ayakları ne güzel, yüzü ne ışıklı," dedi.

Ayağa kalktı, kukuletasını gözlerine kadar indirdi ve ağır ağır oradan uzaklaştı.

Albine, kızlardan birini çağırdı.

"Kızım git Thais'e ekmek, su ve üç delikli bir flüt getir," dedi.

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### SÜTLEĞEN

Paphnuce, yeniden kutsal çöle döndü. Nil Nehri'nde, rahip Sèrapion'un manastırına yiyecek götüreren bir gemiye bindi. Gemiden indiğinde karşısında müritlerini buldu, hepsi de kıvanç

içindeydiler. Kimi el erini göğse kaldırıyor, kimi yerlere kapanıp sandal arına yüz sürüyordu.

İskenderiye'deki başarısı o gelmeden duyulmuştu. Bilinmez hangi yol ardan, Kilisenin başarısıyla ilgili şeyleri çok çabuk öğreniyordu keşişler. Haberler samyeli gibi hızla ulaşıyordu çöle. Paphnuce önde, İsa'ya şükürler eden müritleri ardında yürüyorlardı. Müritlerin en eskisi Flavien, kendinden geçmiş, aşkın verdiği esinle hemen yaktığı bir ilahiyi söylemeye başlamıştı:

"Kutsal gün, işte babamız döndü!

Bizleri onurlandıran yeni zaferlerle geliyor!

Babanın erdemi, çocuklarının zenginlikleri demektir, rahibimizin kutsal ığı tüm çile evlerimizi güzel kokulara bürüyor.

Paphnuce, babamız İsa'ya yeni bir sevgili sundu.

Mucizesiyle, karakoyunu ak koyun yaptı.

İşte yeni zaferlerle dönüyor. Çiçeklerin balını özümleyen Arsinoitide arısına benzer o.

Uzun ağır yünlü Nübya koçuna benzer o.

Yiyeceğimize yağ katıp bu güzel günü kutlayalım!"

Paphnuce'ün hücresinin önüne geldiklerinde hepsi birden diz çöküp,"Babamız kutsasın bizi, her birimize bir ölçü yağ versin de kutlayalım dönüşünü," dediler.

Yalnızca saf yürekli Paul diz çökmemiş, "Bu adam da kim?" diye soruyordu. Ona, sofı olmasına karşın, akıldan yoksun gözüyle baktıklarından sözüne kimse aldırılmazdı.

Antinoè rahibi hücreesine kapanıp düşünmeye başladı: "İşte artık hücreme, kutsal barınağıma döndüm. Dileğim yerine geldi, memnunum. Ama nasıl oluyor da bu sevgili kamış çatı dostça gülmüyor yüzüme, duvarlar neden yabancı, neden hoş geldin demiyor bana? Oysa ben gideli beri değişen hiçbir şey yok burada. Masa aynı masa, yatak aynı yatak. Kaç kez bana esenlik dolu düşünceler sunan tahta baş yine odamda, işte kaç kez Tanrı'nın yüzünü aradığım kitabım. Ama yine de burası bıraktığım gibi değil. Nesneler, alıştığım o sevimli, o tatlı havasından kopmuş

geliyor bana. Sanki ilk kez bugün görüyorum onları. Bu masaya, bu yatağa, bir zamanlar kendi el erimle yonttuğum bu kara kuru başa, bu papirüs demetlere baktıkça bir ölünün eşyalarını görür gibi oluyorum. Nice yıl haşır neşir olduğum şeylerin şimdi yabancı gelmesi ne hazin. Yazık! Oysa gerçekte çevremde değişen bir şey yok, değişen benim. Ben, artık o eski ben değilim. Başka bir insan oldum. Ölü olan benim! Ne oldu böyle Tanrım? Neyin nesidir bu? İçimden kopup giden ne?

Ben kimim?"

En çok da, istemediği halde hücrelerini küçük bulmasından ürküyordu, oysa Tanrı'nın sonsuzluğunun başladığı bu küçük yer, inanan bir insanın gözlerinde sonsuz büyük olmalıydı.

Alnını yere koyup duaya başlayınca hüznü biraz, olsun dindi. Bir saat kadar dua etmişti ki birdenbire gözlerinin önünden Thais'in görüntüsü geçti. Şükürler etti Tanrıya:

"Sen gönderdin onu bana ulu Tanrım. Bu görüntüde senin o sonsuz iyiliğin yansıyor; sana sunduğum kadını görüp de memnun olayım, güven bulayım, tasam dağılsın istiyorsun. Şimdi artık içten Thais'in o gülüşünü, dikenini söktüğüm masum güzel iğini sen getiriyorsun gözlerimin önüne. Bir dostun, gülümseyerek, bir dostuna verdiği armağanı hatırlaması gibi, onu günahlarından arınmış biçimde getiriyorsun gözlerimin önüne. Görüntünün senden geldiğinden emin, zevkle bakabiliyorum. Onu sana benim sunduğumu hiç unutmamak istiyorsun ulu Tanrım.

Madem hoşuna gidiyor, haremine al, sakla onu ve tasalanma artık, çünkü şimdi yalnızca senindir o."

Bütün bir gece uyuyamadı ve sürekli Thais'i gördü, hem de Nymphes mağarasında gördüğünden daha da açık seçik.

"Ne yaptıysam Tanrı aşkına yaptım," diye kendini avutmaya çalışıyordu. Ama yüreğinin bir türlü

huzur bulamamasına şaşırıp kalıyor, derin derin iç geçiriyordu.

"Neden üzgünsün ruhum, neden üzüyorsun beni?" diyordu kendi kendine.

Ama ruhundaki tasa bir türlü dinmek bilmiyordu. Otuz günü böyle sıkıntıyla geçti. Yalnız yüreğini rahatlatamadı. Gece gündüz durmadan Thais'i görüyordu. Bu görüntünün Tanrı'dan geldiğini, kutsal bir kadının görüntüsü olduğunu düşünüp avunuyordu. Ama bir sabah düşünce, saçları

menekşelerle süslü, öyle garip bir biçimde girdi ki, keşiş korkuyla bağırıp, soğuk terler dökerek uyandı. Henüz uykulu gözlerle, yüzünden ıslak ve sıcak bir soluğun geçtiğini duydu. Küçük bir çakal iki ayağını yatağının başına koymuş pis kokulu soluğunu burnuna üflüyor ve gırtlaktan gelen bir homurtuyla gülüyordu.

Son derece şaşırdı Paphnuce. Dünya başına yıkılıyor sandı. Gerçekte de yıkılan bir şey vardı, kendine olan güveni gümbür gümbür çöküyordu. Bir süre, hiçbir şey düşünemedi şaşkın kalakaldı, sonra aklını başına topladı, ama düşündükçe endişesi artıyordu:

"İkisinden biri; ya bu görüntü de öncekiler gibi Tanrı'dan gelen iyi bir görüntü ve temiz olmayan bir fincanda şarabın ekşimesi gibi ben doğal olarak erdem bozukluğum yüzünden yanlış

yorumluyorum, iyiyi kötü sanıp bu çakal iblisinin ekmeğine yağ sürüyorum; ya da görüntü

Tanrı'dan değil şeytandan gelen kirli bir görüntü. Bu durumda şimdi ben, öncekilerin de Tanrı'dan gelip gelmediğini bilemiyorum. Bir çilekeş için çok gerekli olan bu ayrımı yapamayacak durumdayım demek. Her iki halde de, nedenini bilmiyorum ama, Tanrı'nın benden uzaklaştığını görüyorum," diyordu kendi kendine.

Böyle söylenip duruyor, Tanrı'dan yardım diliyordu: "Ulu Tanrım, kendini sana adayan kutsal kadınları düşte görmek kul arın için tehlikeliyse bunu hangi deneylerle öğretirsin kul arına? Hangi görüntü senden gelir, hangisi şeytandan, açık bir belirtiyse ısıt beni!"

Ne düşündüğü bel i olmayan Tanrı, kulunu aydınlatmaya yanaşmıyordu bir türlü. Şüphe içinde kıvranan Paphnuce artık Thais'i düşünmemeye karar verdi, ama bu kararı hiçbir işe yaramadı.

Kurtulamıyordu Thais'ten. Okurken o, düşünürken o, dua ederken o, bakınırken o. Bir kadının yürürken giysilerinden çıkan hışırtı gibi hafif bir gürültüyle giriyordu odaya görüntü. Gerçekten daha gerçek, daha kesindi. Gerçek daha bir kıpırdak, daha bir değişikendir. Oysa yalnızlıktan gelen görüntüler yoğun bir nitelik taşır, güçlü bir değişmezliği vardır. Kamış kulübesini her an dolduruyordu Thais. Bazen alnında o son çiçekli çelenkle dalgın, İskenderiye'deki şölende giydiği, gümüş çiçeklerle işlenmiş mor elbiseyle, bazen dalga dalga salınan örtüler altında, arzu dolu, Nymphes mağarasının ılık boşluğunda yıkanmış, bazen kıl abanın altında, kendini kıvançla Tanrı'ya vermiş, bazen ölüm korkusu içinde yüzen gözlerle, yarılmış yüreğinden akan kanlarla kaplı çıplak göğsünü gösterirken... Bu görüntüler içinde onu en çok endişelendiren kendi el eriyle ateşe attığı çelenkler, giysiler, örtülerdi. Bu eşyaların şüphesiz ölmeyen bir ruhu vardı, bu yüzden de keşiş, "Thais'in günahlarının

sayısız ruhları işte şimdi de benim üzerime geliyor!" diye haykırıyordu.

Başını çevirse, bu kez Thais ardında duruyor sanıp endişesi bir kat daha artıyordu. İstirabı

korkunçtu, ama bunca kışkırtmalar arasında ruhu ve bedeni temiz kaldığından Tanrı'dan umut kesmiyor, yardımcı elini uzatmasını bekliyordu.

"Tanrım ta uzaklara gidip dinsizler arasında Thais'i aradıysam bunu senin için yaptım, kendim için değil. Senin uğruna yapılan bir şey için acı çekmem doğru mu? Korum beni canım Tanrım!

Kurtarıcı, kurtar beni! Bedenin yapmadığı şeyi görüntülerin yapmasına izin verme. Vücudunun yapamadığını hayalinin yapmasına izin verme. Nice tehlikeler geçirdim, ama en büyük tehlikeyle şimdi karşı karşıya kaldığımı biliyorum. Düşlerin gerçekten çok daha güçlü olduğunu biliyorum.

Düşün kendisi en üstün bir gerçekse elden ne gelir? Düş, nesnelerin ruhudur. Platon bile, puta tapan bir insan olduğu halde fikirlerin kendine özgü bir varlığı bulunduğunu kabul eder. Bana eşlik ettiğin o iblisler şöleninde günah çamurunda yüzen, ama şüphesiz akıldan yoksun olmayan insanların bile gerçeğe yalnızlık, düşünce ve coşku yoluyla varıldığında uzlaştıklarını gördüm. Ve senin kitabın da Tanrım, gerek senin şekil endirdiğin düşlerin erdemine, gerek şeytandan gelen görüntülerin gücüne bin kez tanıklık etmez mi?"

Yeni bir insan olmuştu şimdi. Oturmuş, Tanrı'ya karşı düşünceler yürütüyordu ama Tanrı'nın acelesi yoktu, keşişi hâlâ aydınlatmıyordu. Geceler gecelikten çıkmış, düşler yığını olmuştu, gündüzlerinin ise geceden ayrımı kalmamıştı. Bir sabah suçlular ay ışığı vurdukça nasıl ah

ederse mezarlarında, Paphnuce de öyle acı iç çekişleriyle uyandı, Thais kanayan ayaklarını

göstererek gelmiş, ağlaya ağlaya koynuna girmişti. Şüphesi kalmamıştı artık keşişin: Thais'in görüntüsü Tanrı'dan gelmiyordu. Tiksintiyle doldu yüreği, kirli yatağından hemen fırladı, artık gün ışığını görmemek için, yüzünü avuçlarında gizledi. Saatler akıp gidiyor, ama utancını alıp götürmüyordu. Hücrede her şey susmuştu. Yıl ardan sonra Paphnuce, hücresinde ilk kez yalnızdı.

Görüntü nihayet yakasını bırakmıştı. O kadar yalnızdı ki görüntüyü bile arar olmuştu. Gördüğü o düşü ne yapsa, ne etse unutamıyordu, korkuyla, dehşetle düşünüyordu: "Nasıl oldu da uzaklaştıramadım onu? Nasıl oldu da buz gibi kol arından, ateşli bacaklarından sıyıramadım kendimi?"

Bu iğrenç yatağın yanında artık Tanrı'nın adını ağzına almaya cesaret edemiyor, kirlenen hücresinde iblislerin her saat serbestçe dolaşmasından korkuyordu. Korkuları yersiz değildi.

Eşikte yedi çakal belirdi, yavaşça içeri süzülüp yatağın altına büzüldüler. Akşam, dua saatinde son derece iğrenç kokan bir çakal daha geldi. Ertesi gün bir dokuzuncu çakal ötekilere katıldı.

Derken otuz, altmış, seksen çakal oldular. Sayıları arttıkça boyları küçülüyordu. Boyları fare kadar kalan bu çakal ar, havayı, yatağı, iskemleyi, her yanı kapladılar. Bir tanesi yatağın başucundaki tahta rafa sıçradı, dört ayağını da tahtadan başa koymuş, keşişe kızgın gözlerle bakıyordu. Her gün yeni yeni çakal ar eskilere katılıyordu. Hem gördüğü o iğrenç düştten, hem kirli düşüncelerden kurtulmak için hücresinin terk edip kendini birtakım özel çalışmalara, yepyeni eserlere vererek, çölün derinliklerinde daha zorlu bir



yaşam sürdürmeye karar verdi. Ama, düşüncesini gerçekleştirmeden önce yaşlı Palèmon'a danışmalıydı. Palèmon, bahçede marul arı suluyordu.

Gün bitmek üzereydi. Mavi sularıyla Nil, menekşe tepeler eteğinde akıyordu. Palèmon omzuna konan dişi bir güvercini ürkütmemek için yavaş yavaş yürüyordu.

"Tanrı'nın rahmeti üstünde olsun Paphnuce kardeş! Şükürler olsun: yarattığı yüce şeylerden söz edeyim, onlara bakıp da yüceliğini öveyim diye kuşlar gönderiyor bana. Şu güvercine bir bak, boynundaki çeşit çeşit renklere bak, Tanrı'nın eseri değil de ne bu, söyle. Mutlak, sen de onun yüceliğini övmeye geldin kardeşim. Kovayı bir yana koyayım da dinleyeyim."

Paphnuce, yaşlı adama yolculuğunu, dönüşünü, gündüz gördüğü görüntüleri, gece gördüğü

düşleri, iğrenç rüyayı, çakal arı, ne varsa hepsini bir bir anlattı.

"Bu durumda çölün kuytu bir köşesine kapanıp olağanüstü bir çaba göstermem, zorlu bir yaşam sürerek şeytanları şaşırtmam gerekmez mi baba?" diye sordu.

"Ben zaval ı bir günahkârım, hayatımın çoğunu ceylanlar, tavşanlar ve güvercinlerle bu bahçede geçirdim, bu yüzden insanları pek az tanırım, ama bana öyle geliyor ki kardeşim, bana öyle geliyor ki sen dünyevi yaşamdan çölün yalnızlığına iyice hazırlanmadan geçmişsin. Bu ansızın geçişler ruhun sağlığını bozar. Bu, bir insanın aynı anda hem çok sıcak, hem çok soğukta durmasına benzer. Öksürük tüm bedenini sarsar, ateş başını döndürür. Senin yerinde olsam Paphnuce kardeş, hemen çölün kuytu bir köşesine çekilmektense, bir keşişe, bir rahibe uygun biçimde, başka şeylerle oyalardım kendimi. Örneğin komşu manastırlara

gezmeye giderdim. Çok güzel manastırlar var. Rahip Serapion'un manastırında 1432 hücre bulunduğunu duydum.

Keşişler bu manastırda, Yunan alfabesindeki harf sayısı kadar çeşitli bölümlere ayrılmışlar. Hatta, keşişlerin nitelikleriyle harfler arasında ilintiler bile kurulduğu, örneğin Z bölümündeki keşişlerin pek açık yürekli olmadıkları, oysa I bölümündeki keşişlerin sap gibi doğru dürüst insanlar olduğu söylenir. Senin yerinde olsaydım kardeşim, bunları kendi gözlerimle görmeye giderdim. Bundan daha dinlendirici bir şey olamaz. Nil kıyısına yayılmış çeşitli toplumların yapılarını inceler, karşılaştırmalar yapardım. Senin gibi bir dindara yakışan çalışmalar, bunlar. Rahip Ephrem dinsel kural arı bir kitap halinde toplamış. Sen ki usta bir yazıcısın. Ephrem'in iznini alıp yazdığı bu yapıtı

çoğaltabilirsin. El eri ancak kazma kürek tutmaya alışkın benim gibi bir adam elbette papirüs üstünde ince kamış kalemi yürütemez. Ama sen okuma yazma bildiğin için Tanrı'ya şükret.

Okuma yazma insanı kötü düşüncelerden koruyan iyi bir uğraşıdır. Paul ve Antoine babalarımızın öğrettiklerini yazılı olarak bir kitapta toplayamaz mısın? Bu dinsel çalışmayla yavaş yavaş, ruhun ve duyguların aradığı sessizliğe kavuşur, yalnızlık yeniden yüreğine sevimli gelir. Sonra ara verdiğin çilekeş yaşantına yeniden dönersin. Ama aşırı bir pişmanlık orucu uygulamanın büyük bir yararı yoktur. Babamız Antoine bizimle beraberken sık sık şunları söylerdi: 'Aşın oruç insanı

zayıflatır, zayıflık da miskinlik doğurur. Uzun süreli oruçlarla boşu boşuna kendi bedenlerini yıpratın keşişler var. Bu davranışlarıyla kendi mezarlarını kazıyor, şeytana teslim oluyorlar.' Böyle söylerdi Antoine babamız. Cahil bir insanım

ben. Tanrı'nın sayesinde Antoine babamızın sözlerini aklımda tutabildim."

Paphnuce, Palèmon'a, "Tanrı senden razı olsun, öğütlerini düşünüyüm," dedi. Küçük bahçeyi çevreleyen kamış çiti atladi, bir kez daha ardına dönüp, salatalıklarını sulayan bu iyi yürekli bahçıvana ve sırtına tünemiş dişi güvercine baktı, ağlamak geldi içinden. Hücrelerine döndüğünde garip bir kaynaşmayla karşılaştı. Şiddetli bir rüzgâr odayı kumla doldurdu sandı önce. Oysa binlerce, on binlerce küçük çakal ardı bunlar. Aynı gece, düşünde yüksek bir dikili taş ve taşın üstünde oturan bir adam gördü. Sonra bir ses geldi kulağına:

"Bu dikili taşa çık!"

Uyandığında düşün Tanrı'dan geldiğini sanıp, müritlerini topladı, onlara: "Sevgili çocuklarım, Tanrı'nın gönderdiği yere gitmem gerekiyor, bu yüzden sizlerden ayrılıyorum. Ben yokken Flavien yönetecek sizi. Tıpkı benim buyruklarımmış gibi sözlerini yerine getirin. Kardeşiniz Paul'a iyi bakın. Tanrı yardımcınız olsun, hoşça kalın," dedi.

Bunları söyleyip ayrıldı Paphnuce. Müritleri yerlere kapandılar. Başlarını kaldırdıklarında rahiplerinin, kumda büyük, kara bir gölge gibi uzaklaştığını gördüler.

Gece gündüz durmadan yürüyüp, İskenderiye yolculuğu sırasında akrepler, çıyanlar arasında uyuduğu yere, puta tapanların bir zamanlar yaptığı tapınağın örenlerine geldi. Büyülü işaretlerle kaplı duvarlar hâlâ ayakta idi. İnsan başı ya da lotüs çiçekleri biçimindeki otuz kadar dikili taş

gövdesi, öteki tüm taş kasnaklara da dayanaklık ediyordu. Yalnızca toprağın en uç kısmındaki bir dikili taş, kendi yükünü kendi taşıyıp özgürce uzanıyordu. Başlığı uzun gözlü, yuvarlak yüzlü, gülümseyen bir kadın başı biçimindeydi. Kadının alnında iki inek boynuzu vardı.

Paphnuce düşünde gördüğü dikili taşı buldu. Uzunluğu otuz iki dirsek boyu kadardı. Komşu köye gidip aynı yükseklikte bir merdiven yaptırdı, merdiveni dayayıp dikili taşa çıktı, üstüne bağdaş

kurup Tanrı'ya: "İşte bana uygun gördüğün yerdeyim Tanrım, ölünceye kadar burada kalabilirim,"

dedi.

Yanına yiyecek almamıştı. Tanrı'ya ve yardımsever köylülere güveniyordu. Gerçekten de ertesi gün ikindi vakti, kadınlar çocuklarıyla geldiler. Ekmek, hurma ve su getirdiler. Çocuklar dikili taşa çıkıp yiyeceği, içeceği keşişin önüne koydular.

Dikilitaşın başı çok dardı, ancak oturacak kadar yer vardı, bu yüzden uzanamıyor, oturarak geceleri başı göğsünde uyuyordu, uyku, uyanıklıktan çok daha yorucuydu. Geceleri şahin kuşlarının kanat vuruşlarıyla korku ve sıkıntıyla uyanıyordu.

Merdiveni yapan marangoz Tanrı'dan korkmaya başladı. Kutsal adamın güneş altında, yağmurda kalmasına üzülüyor, gece uyuklarken düşmesinden korkuyordu. Sofu bir insandı. Keşişin üstüne bir çatı, dikili taşın çevresine de parmaklık yaptı. Olay hemen köyden köye yayılmaya başladı.

İşçiler çocuklarını, karılarını alıp, bu sütun üstünde yaşayan adamı görmeye geliyorlardı. Müritleri, rahiplerinin yaşadığı yeri duyup hayranlıkla koşup gelmişlerdi. Yanında bulunmalarına, kulübelerini dikili taşın dibinde kurmalarına izin vermesini istediler. Her sabah efendilerinin yöresinde halka oluyor, öğütlerini dinliyorlardı:

"İnsanın sevdiği bu küçük çocuklar gibi olun yavrularım. Esenlik onlardadır. Bütün günahların kaynağı, bütün

günahların özünde tenin işlediği günah yatar. Tüm günahlar tenden doğar. Gurur, cimrilik, tembel ik, öfke ve arzu, ten günahının sevgili torunlarıdır. İskenderiye'de, çirkefin kara sakal ı bir ırmak gibi korkunç anafolarla sürüklediği zenginler gördüm," diyordu. Paphnuce'ün bu garip yaşantısını Ephrem ve Serapeum da duymuştu. Bir kez de kendi gözleriyle görmeye geldiler. Keşiş, ırmağın üstündeki üçgen biçimi yelkeni görür görmez, Tanrı'nın bu dikili taş üstüne onu, tüm diğer çilekeşlere örnek olarak çıkarttığını düşünmekten kendini alamadı. Rahipler Paphnuce'ün halini görünce şaşırıp kaldılar. Bir süre aralarında konuştuktan sonra, her ikisi de, bu tür olağanüstü bir davranışın çilekeşlik kural arına uymadığı sonucuna varıp Paphnuce'den inmesini istediler:

"Bu tür yaşayış, geleneklerimize aykırıdır; görülmemiş, kural dışı bir şey bu yaptığın," dediler.

Yanıtladı Paphnuce: "Keşiş yaşantısı zaten olağanüstü bir yaşantı değil midir? O halde yaptığı da yaşantısı gibi kendine özgü, görülmemiş bir şey olmalıdır. Ben, Tanrı'nın isteği üzerine buraya çıktım ve yalnız Tanrı'nın arzusuyla inerim."

Her gün küme küme yeni sofular gelip Paphnuce'ün müritlerine katılıyor, dikili taşın çevresinde barınaklar kuruyorlardı. Pek çoğu keşişe özenip yıkıntıların tepesine çıkıyor, bir süre sonra ya kardeşleri kınadığından, ya da yorgunluktan vazgeçiyorlardı.

Yıkıntılar ziyaretçilerle dolmuştu. Çok uzaklardan gelenler vardı, aç susuzdular. Yoksul bir dul kadın su ve karpuz satmaya başladı. Dikili taşlardan birinin altında kırmızı tenteli bir sergi açmış, karpuz ve su koymuş,"Su isteyen yok mu?" diye bağıırıyordu. Daha sonra bir fırıncı tuğla taşıyıp serginin hemen yanında bir fırın açıp ekmek ve çörek

satmaya başladı. Dikili taşın çevresi gün geçtikçe kalabalıklaşıyor, Mısır'ın büyük kentlerinden de akın akın ziyaretçi geliyordu. Gözünü

para hırsı bürümüş bir adam, karıları, köleleri ve develeriyle gelen Mısırlı zenginlerin konaklaması

için bir kervansaray kurdu. Derken bir de pazar yeri açıldı. Balıkçılar balıklarını, bahçeciler sebzelerini satıyorlardı. Hoşsohbet bir berber hem tıraş ediyor, hem gülünç şeyler anlatıp müşterilerini eğlendiriyordu. Çağlarca sessizliğe gömülen bu eski tapınak birdenbire canlanmıştı.

Meyhaneciler yeraltı odalarını onarıp meyhaneye çevirdiler, eski direklere, üstünde Paphnuce'ün bir resmi, altında "Nar ve incir şarabı, gerçek Klikeya birası satılır" yazılı tabelalar asmışlardı. Eski resimlerle süslü duvarlardan şimdi soğan demetleri, isli balıklar, tavşan ve koyun etleri sarkıyordu.

Akşamları, örenin eski konuğu fareler gizli gizli ırmağa kaçarken ürkek karaleylekler, mutfak dumanları, sarhoş naraları ve köle çığlıkları yükselen kornişlerden boyunlarını uzatıp şaşkın şaşkın bakıyorlardı. Çevrede yer ölçücüler yol an ölçüyor, duvarcılar manastırlar, büyüklü küçüklü

kiliseler yapıyorlardı. Altı ay içinde, kol uk kuvvetleri, mahkemesi, cezaeviyle, yaşlı kör bir yazıcının açtığı okuluyla yepyeni bir kent kurulmuştu. Konuklar konukları izliyordu. Piskoposlar dört bir yandan koşuyorlardı. O sıralar Mısır'da bulunan Antakya patriğinden sonra Bilya kilisesinin uluları geldi. Bunu duyan Ephrem ve Sèrapion da keşişten özür dilediler. Paphnuce şunları söyledi: "Pişmanlıklarım kadar da sayısız günahlarım var. İnsan dıştan bakılınca küçüktür.

Tanrı'nın beni yerleştirdiği bu dikili taş üstünden insanlar karıncalar kadar küçük görünüyor. Oysa insan kendi

dünyasında sonsuzdur; evren kadar büyüktür, evreni kendi içinde taşır çünkü.

Önümde uzanan bütün bu manastırlar, hanlar, kayıklar, köyler, kırların, kanal arın, çöl erin ötesinde gördüğüm bu şeyler bende yaşayanın yanında hiç kalır. Sayısız kentler, uçsuz bucaksız çöl er taşıyorum yüreğimde. Kötülük ve ölüm, yeryüzünü kaplayan kara bir gece gibi örtüyor yüreğimi, ben başlı başına bir kötülük evreniyim."

Böyle konuşuyordu, çünkü kadın arzusunu hâlâ atamamıştı içinden.

Yedinci aydı, İskenderiye'den, Bubast'tan, Sais'ten kadınlar gelmeye başladı. Bu kısır kadınlar, keşişten, dikili taştan yardım umup çocuk sahibi olmak istiyorlar, kısır karınlarını dikili taşla sürtüyorlardı. Giderek, dikili taşın altında arabalar, tahtirevanlar, sedyeler dolup taşı. Tanrı

adamının altında itiş kakış toplanıp dertlerine derman diliyorlardı. Korkunç derecede hastalar vardı gelenler arasında: Analar, kolu bacağı yamuk, gözlerine kan çökmüş, ağızları köpük köpük, sesleri boğuk sakat çocuklarını keşişin önüne getiriyorlardı. Körler kol arını uzatıp, iki kanlı et oyuğu gözlerini yukarı kaldırıyorlar, inmeliler, hantal, gelişmemiş organlarını gösteriyorlardı.

Topal ar yamru yumru ayaklarına derman umuyor, kanserliler, görünmez bir akbabanın delik deşik ettiği göğüslerini önüne seriyorlardı. Bedenleri su toplamış kadınlar tulum gibi yerlere yığılmışlardı. Hepsini tek tek kutsuyordu keşiş. Fil hastalığına tutulmuş Nübyalılar cansız yüzlerini gölgeleyen yaşlı gözlerle bakıyorlardı. Paphnuce haç çıkarıyordu üstlerinde. Sedyeyle, Afroditopolis'li bir genç kız getirdiler. Kan kusmuş, üç günden beri halsiz uyuyormuş. Mum gibi sapsarıydı. Anası babası öldüğünü sanıp bir hurma

dalı koymuşlardı üstüne. Paphnuce, Tanrı'ya yakarınca genç kız başını kaldırıp gözlerini açtı. Halk her yanda bu ermişlerin mucizelerini anlatıyordu. Yunanlıların adına 'iyileşmez ağrı' dedikleri zaval ı saralılar Mısır'ın dört bir yanından oluk oluk akıyorlardı. Dikili taşı görür görmez çırpınmaya başlıyor, sıçırıyor, yerlerde yuvarlanıyor, coşkuyla kendilerinden geçip yusuvarlak oluyorlardı. İşin garibi, keşişin yardımcıları da coşup kendilerinden geçiyor, sara nöbetine tutulmuş gibi yerlerde yuvarlanıyorlardı. Keşişler, ziyaretçiler, kadını erkeği çamur deryası gibi toprakta yüzüyor, kol arı bacakları birbirlerine dolanmış, ağızları

köpük içinde, avuç avuç toprak yiyip peygamber naraları atıyorlardı. Ve dikili taş üstünden Paphnuce, sarsıla sarsıla Tanrı'ya haykırıyordu: "Ben görevli bir keçiyim, bu halkın tüm günahlarını boynuma alıyorum ve bu yüzdendir ki Tanrım, bedenim kötü ruhlarla dolu." Bir hasta iyileştiğinde yardımcıları el çırpıp çalımla hastayı taşıyor, "Yeni bir su fışkırdı, yeni bir Silcè

çeşmesi doğdu!" diye bağırıp duruyorlardı.

Yüzlerce koltuk değneği sarkıyordu büyülü dikili taştan; çelenkler, dilekler asmıştı kadınlar.

Yunanlılar ustaca kaleme alınmış dizeler kazıyorlardı. Her konuk üstüne kendi adını yazdığından, dikili taş, adam boyu; Latince, Yunanca, Kıptice, Kartacaca, İbranice, Aramice harfler ve büyülü

işaretlerle kaplanmıştı.

Bu küçük kent paskalya yortusunda öyle bir dolup taşıyordu ki, yaşlılar o eski gizemli çağların geri döndüğünü sanıyorlardı. Alacalı bulacalı Mısır giysileri, Arap bornozları, Beyaz Nübya peştemal arı, kısa Yunan pelerinleri, uzun kıvrımlı Roma ihramları, kırmızı Galya poturları, kendini



satan kadınların altın işlemeli giysileri dalga dalga akıyordu. Arap harem ağalarının dehlediği eşeklerde peçeli kadınlar, cambazlar, çeşit çeşit insan vardı. Cambazlar yere bir halı atmış

becerilerini gösteriyor, halk suspus kesilip seyrediyordu. Yılan eğiticileri canlı bir kuşak gibi yılanları bel erine doluyorlardı. Kimi parlak giysiler, kimi de toz içinde, alkışlayan, bağırان, çan çalan, homurdanan bir yığın insan doldurmuştu alanı. Deveciler binbir bela okuyup bağıra çağıra develerini dövüyor, satıcılar cüzzama karşı muska, tılsım satıyor, keşişler İncil'den mezmurlar okuyor, kadınlar bağıra çağıra İsa aşkına kendilerini yerden yere atıyor, dilenciler eski harem şarkıları mırıldanarak dileniyor, koyunlar meliyor, eşekler anırıyor, gemiciler yolcularına sesleniyordu. Öyle bir gürültü vardı ki, koştura koştura hurma satan küçük zenciler bu gürültüde seslerini duyurabilmek için boşuna yırtınıp duruyorlardı.

Kadınların sürdükleri parfümler, zencilerden yayılan kokular, kızartma kokuları, sofı kadınların dikili taş dibinde yatmak için çobanlardan satın aldıkları zamk buğuları kaplamıştı havayı, boğucu, yoğun bir sıcak vardı.

Gün batınca, ateşler, meşaleler, fenerler, kandil er yakılıyor, bu ışıklar altında insanlar, kızıl, kara gölgeler gibi dolanıyordu. İslı bir kandil alevinde yaşlı bir adam, çevresinde halka olmuş

dinleyicilerine, Bitou'nun bir zamanlar kendi yüreğini büyüleyerek, nasıl göğsünden çıkarıp bir akasya içine koyduğunu, sonra nasıl kendisinin de ağaç kesildiğini anlatıyordu. Elini kolunu sal ayarak konuşuyor, kandil ışığındaki dev gölgesi de bu hareketlerle birlikte garip biçimlere bürünüyordu. Yöresinde toplananlar ağızları açık hayran hayran dinliyor, zevkle bağırıyordu.

Sarhoşlar meyhanelerdeki divanlara uzanıp bira, şarap içiyorlardı. Gözleri boyalı, göbekleri çıplak oyuncular dinsel ya da şehvetli sahneleri oynuyorlardı. Gençler bir köşede yüksük oynarken, yaşlılar satılık kadınların ardından koşturuyordu. Kadın başlı dikili taş bu telaşlı, kendinden geçmiş kalabalığa kıpırdamadan bakıyor ve bir başka dikili taş üstünde Paphnuce, geceyle gündüz arasında uykusuz duruyordu. Nil Nehri'nin üstüne birden, tanrıçaların çıplak omzuna benzeyen bir ay doğdu. Tepeler ışıkla donandı. Sularda yansıyan ışıktaki, gecenin gök yakut aydınlığında, Thais'i görür gibi oldu birden Paphnuce.

Günler akıp gidiyor, dikili taş üstünden, keşiş zamanın akışına bakıyordu. Yağmur mevsimi gelmişti. Çatı yarıklarından sızan sularla sırlıklam olmuştu; hantal aşan bedeni hareket yeteneğini yitirmişti. Hem ayaz, hem gün vurmuştu tenini, her yanı çatlaklarla doluydu; kol arında, bacaklarında kanlı yaralar açılmıştı ama hâlâ kurtulamamıştı Thais'ten. Bağırıyordu: "Yetmez, yetmez, suçlarım yetmez yüce Tanrım! Daha da alçaklaşmalıyım! İçimi rezil arzular daha da doldurmalı. İnsanların tüm alçaklıklarını bana ver de hepsinin günahını ben ödeyeyim Tanrım, Spartes'in köpeği tüm günahları üstlenmişti. Bir demirciden duyduğum düzmece masalda gerçek payı varmış demek ki, bunu bugün anlıyorum! Halkın alçaklıkları barınacak bir kuytu ararmış

kendine, anlaşılan, yitip yok olmak için kutsal arın ruhuna giriyorlar! Doğru insanın ruhu günahkârın ruhundan daha çok kirleniyor! Bütün bir evrenin günahlarını omzuma yüklediğin için seninle övünüyorum Tanrım!"

Kutsal vadide bir gün, dilden dile dolanan bir söz keşişin kulağına kadar geldi. Çok tanınmış bir adam, İskenderiye donanma komutanı Lucius Aurèlius Cotta bekleniyordu.

Doğruydu, yaşlı Cotta kanal arı ve Nil donanmasını denetlemeye gelecekti. Bu ara dikili taşta yaşayan adamı ve Stylopolis adıyla kurulan yeni kenti de görmek istiyordu. Bir sabah kalktıklarında kentliler, nehri ak yelkenlerle donanmış gördüler. Cotta erguvan renkli, yaldızlı bir kadırgadan indi. Yazmanı ve sohbet dostu doktor Aristée de yanındaydı. Cüppeli, asker giysili daha bir yığın insan vardı. Dikili taşta birkaç adım kala durdu, ihramının yeniyle alnındaki teri silerek dikili taşta yaşayan adamı incelemeye koyuldu. Eski gördüklerini hatırlamayı severdi.

Kartaca tarihinden sonra, karşılaştığı ilginç şeyleri anlatan bir eser yazmak istiyordu. Şu an, dikili taştaki adamla pek ilgilenmiş benziyordu. Terden sıırılsıklam, soluk soluğa konuşmaya başladı:

"Ne acayip şey. İşin garibi bu adamla daha önce bir arada bulundum, beraber yemek yedik, evet, geçen yıl bizim evdeydi; sonra bir oyuncuyu alıp götürdü."

Yazmanına dönüp: "Not et çocuğum, dikili taşın boyutlarını, sütun başının biçimini de unutma,"

dedi.

Alnındaki teri sildi. Bu kez doktor Aristée'yle konuşmaya başladı:

"Keşişimizin bir yıldır bu dikili taştan inmediğini söylediler, olabilir mi Aristée?"

"Karşınızdaki bir deli, bir hastaysa olabilir. Sağlıklı bir adamın böyle bir şey yapması olanak dışı.

Bilmez misin Lucius, gerek ruh hastalıkları, gerekse beden hastalıkları bu tür güçsüz insanları

bulur. Aslına bakarsan, ne iyi, ne de kötü sağlık diye bir şey vardır. Hastalıkları inceledikçe onların insan hayatı için zorunlu biçimler olduğu sonucuna vardım. Bu hastalıklarla mücadelede çok, onları incelemeyi seviyorum. Öyle hastalıklar var ki karmaşık görünmelerine rağmen kendi içlerinde derin bir uyum taşıyorlar, sıtma nöbetinin dört günde bir gelmesindeki uyuma ne buyrulur? Bazı beden hastalıkları da var ki zihin yeteneklerini bile etkiliyor, kişide coşku yaratıyorlar. Crèon'u tanırsın, kekeme, budala bir çocuktu, ama merdivenden düşüp de boynunu incitince, bildiğin gibi iyi bir avukat oldu. Bu keşişin organlarından birinde de mutlaka gizli bir hastalık var. Aslında yaptığı da pek öyle görülmemiş bir şey değil. Hintli filozofları bir düşün, öyle bir yıl değil, yirmi, otuz hatta kırk yıl kıpırdamadan duruyorlar." "Jüpiter aşkına, tam bir sapıklık örneği! İnsan hareket etmek için doğmuştur. Böyle kıpırdamadan durmak devlete karşı işlenmiş

en ağır suçtur. Böyle saçma bir şeyi insan hangi inançla yapar bilinmez. Bu tür şeylere bazı Asya dinlerinde rastlanmıyor değil. Suriye'yi yönettiğim zamanlarda karşılaştım. Hera kentinin kapıları

üstünde yüksek taşlar vardı. Bir adam, yılda iki kez bu taşlara çıkar yedi gün kalırdı. Halk, adamın tanrılarla konuşup kente rahmet dilediğini sanırdı. Akıl alacak şey değildi, ama yine de ilişmedim bu geleneklerine. İyi bir yönetici geleneklere karışmamalı, hatta onların sürüp gitmesini sağlamaya çalışmalı. İnançlara karşı koymak hükümetin işi değil. Hükümetin görevi, zamanın, yerin, soyların yerleştirdiği inançlara saygı göstermektir. Bu inançlarla savaşmaya kalkarsa, fikirde devrimci, eylemde zorba, kesilmek zorunda kalır ki halk hoşlanmaz böyle şeylerden. Halkın inançlarını anlamaz, onlara saygı göstermezsek, insanların üstünde nasıl yükseliriz? Kanımca, bu kemik yığını herife hiç dokunmamak gerek, varsın

dilediği kadar otursun bu taşın üstünde, kuşlar gagalasın dursun. Ancak böyle iyilik yapmış oluruz ona."

"Yaz çocuğum, bazı Hristiyan tarikatlarda, bir fahişeyi çöl ere kaçırmak, sonra bir dikili taşın tepesinde yaşamak uygun karşılanır, diye yaz. Bu geleneklere sosyal tanrısal ığı hatırlattığını da ekle," dedi.

Başını kaldırdı, elini güneş e karşı siper edip Paphnuce'e seslendi:

"Hey Paphnuce! Beni tanıdın mı? Bizim eve gelmiştin hani. Ne yapıyorsun orada, o taşın üstüne neden çıktın? O taşın özel bir anlamı var mı sence?"

Cotta dinsizin teki olduğundan yanıtlamaya değ er bulmadı keş iş. Ama müridi Flavien atıldı:

"Saygıdeğer beyefendi, gördüğ ünüz bu kutsal adam tüm insanların günahlarını kendi omuzlarına alıyor, hastaları iyileştiriyor."

Cotta coşt u: "Jüpiter aş kına, duyuyor musun Aristeè! Bu kemik yığ ını da senin gibi doktor. Böyle yüksek bir meslektaş a ne buyrulur söyle bakalım?"

"Doğ rudur, bazı hastalıkları benden daha iyi iyileşt irebilir, örneğ in, halkın onmaz ağ rı dediğ i sara bunlardan biridir. Bu hastalık insanların düş gücünde kök sürer. Ve bilir misin ki Lucius, bu dikili taş a tüneyen keş iş, hastaların düş gücünü, ilaç şiş eleri ve havanlar üstüne eğ ilenden daha çok etkiler. Aklı, bilimi aş an güçler var Lucius."

Cotta sordu: "Hangi güçler?"

"Cehalet ve delilik."

"Hayatımda ilk kez bu denli ilginç bir şey görüyorum, umarım bir gün usta bir yazar bu kentin öyküsünü kaleme alır. Neyse, az rastlanır türden de olsa, bu gibi görüntüler ciddi ve çalışkan bir insanın daha çok zamanını almamalı. Hadi kanal arı denetlemeye gidelim. Hoşça kal Paphnuce, yeniden görüşmek üzere desek daha yerinde olur. Kimbilir, bir gün belki yolun İskenderiye'ye uğrarsa bize gelmeyi unutma, birlikte yemek yeriz."

Cotta'nın söylediği bu sözleri keşişin yardımcıları da duymuştu, derken kulaktan kulağa yayılıp Paphnuce'ün ününü daha bir artırdı. Sofular söylenenleri süsleyip püslediler kafalarında. Artık bütün Stylopolis'te, dikili taş üstünden keşişin donanmalar komutanını Hristiyan dinine döndürdüğü anlatılıp duruyordu. Lucius Aurélius Cotta'nın son sözlerini bambaşka anlamlara yormuştu sofular, akşam yemeği sözünü kutsal toplantı, kutsal şölen biçiminde anlamışlardı.

Öykü dilden dile geçerken daha bir zenginleşiyor, dindarlar, dindarlardan duyduklarını, bire bin katarak aktarıyorlardı. Cotta'nın uzun tartışmalardan sonra kutsal gerçeği anladığını, bir meleğin omzuna konup alnındaki teri sildiğini söylüyorlar, doktor ve yazmanın da tartışmada hazır bulunduğunu ekliyorlardı. Doğruluğuna herkesin inandığı bu mucizeyi bir kez de Lidya kilisesi rahipleri kaleme aldılar, böylece geçerliliği resmen kanıtlanmış oldu. Artık bütün Hristiyanlık dünyası Paphnuce'ü tanımak için yanıp tutuşuyordu. Doğu'da olduğu kadar, Batı'da da gözler bu olağanüstü adama çevrilmişti. İtalya'nın en ünlü kentlerinden elçiler geldi, Ortodoks Hristiyanları

destekleyen Roma'nın Sezar'ı ölümsüz Constant bile elçileriyle Paphnuce'e mektup gönderdi ve elçiler, görkemli bir törenle sundular bu mektubu.

Ve bir gece, kent ayakları altında uyurken, bir ses geldi keşişin kulağına: "Paphnuce, güzel konuşan, dünyaca ünlü bir insansın sen. Tanrı kendi ününü yaymak için seni aracı seçti, hastaları

iyileştirmek, dinsizleri dine döndürmek, günahkârları uyarmak, Aryanlara dünyayı zindan etmek, her şartta kilisenin ününü yaymak görevini sana verdi."

"Tanrı'ya şükürler olsun!" dedi keşiş.

Ses devam etti: "Kalk Paphnuce, kardeşin Constant gibi bilge davranmayıp da Arius ve Marcus'un hatalarını övüp duran o dinsiz İmparator Constance'ın sarayına git. Tunç kapılar saygıyla açılacak önünde, kilisesinin altın döşemelerinde, Sezar'ın tahtı önünde sandal arın çın çın ötecek, öfkeli sesin Constance'ın dinsiz oğlunu dine döndürecek. Hıristiyan dünyasını artık sen yöneteceksin; nasıl ki bedeni ruh yönetiyorsa, imparatorluk da kilisenin yönetimi altına girecek. Bundan böyle, senatörlerin, kontların, soyluların başına sen geçeceksin. Halkın açlığını, barbarların kızgın çığlıklarını sen susturacaksın. Yaşlı Cotta, hükümetin en güçlü adamı olan senin ayaklarını yıkamak için çırpınacak ve öldüğün zaman kıl abanı İskenderiye patrikliğine götürecekler, büyük Athenase, coşkuyla kendinden geçip, kutsal bir içkiyi içer gibi abanın eteklerim öpecek."

"Tanrı'ya şükürler olsun!" dedi keşiş.

İnmeye hazırlandı.

Ama hemen aynı sesi duydu: "Sakın bu merdivenden inme, sonra sıradan insanlara benzer, Tanrı'nın sana verdiği o büyük gücü küçümsemiş olursun. Kendi değerini bil melek Paphnuce.

Senin gibi kutsal bir insana havada uçmak yakışır. Sıçra: Melekler hazır, hemen tutacaklar seni.

Haydi atla aşağı!"

"Yerde ve gökte Tanrı'nın dileği daimî olsun," dedi keşiş.

Sonra, büyük ve hasta bir kuşun lime lime kanatlarına benzeyen kol arını sarkıtıp tam atlamaya hazırlandığı anda alaycı bir gülümseme işitti. Korkuya kapıldı birden: "Böyle gülen de kim?"

"Vah vah vah! Tanımadın değil mi? Öyle ya, henüz yeni yeni dost oluyoruz, bir gün daha yakından tanırsın beni. Seni ben çıkardım bu taşın üstüne sevgili Paphnuce, sözlerimi uslu uslu yerine getirdiğin için teşekkür ederim. Doğrusu senden çok memnunum dostum!"

Paphnuce, korkudan kısılmış bir sesle mırıldandı: "Geri dur! Geri dur! Tanıdım seni: İsa'yı Kudüs tapınağının en yüksek yerine çıkarıp ona kral ıkları gösteren, nimetler adayan sen değil misin?"

Yüzüstü düştü taş.

"Nasıl oldu da önceden anlayamadım? Benden yardım uman bu körlerden, sağırlardan, inmelilerden daha acınacak durumdayım. Doğaüstü nesnelerin anlamını yitirdim, toprak yiyen, cesetlere yanaşan manyaklardan beter oldum. Gökyüzünün sesini cehennem gürültülerinden ayıramıyorum artık. Anasının memesi ağzından çekildiğinde ağlayan yeni doğmuş bir çocuk kadar bile, efendisinin izini koklayan bir köpekle gökyüzüne uzanan fidanı seçemeyecek duruma düştüm. İblislerin elinde oyuncak oldum. Şeytan buralara kadar sürükledi beni, peşimi bırakmadı



üstelik. Bu dikili taş üstüne beni, gurur ve alçaklık bayrağı gibi dikti. Sapıklığıma hayıflanmıyorum: Çıktığı dağda Antoine da aynı durumlarla karşılaştı. Sapıklıklarım, meleklerin gözleri önünde, kılıç

gibi tenimi delsin isterim! Katlandığım acıları sevmeye bile başlamıştım, ama Tanrım elini hiç

uzatmadı, uzatmıyor, işte beni korkuya düşüren de bu. Tanrı'dan başka kimim var benim, ama o da beni yapayalnız bırakıyor. Onsuz korku ve şaşkınlık içindeyim. Ben ardından koşmak, koşmak istiyorum, o ise hep kaçıyor benden. Bu taş ayaklarımı yakıyor. Durmamalıyım buralarda. Tanrı'yı

yakalamalıyım," diye düşündü.

Hemen dikili taş dayalı merdiveni yakalayıp ayağını basamağına koydu. İlk basamağı indi, hayvan başıyla yüz yüze geldi, garip garip gülümsüyordu keşişe. Huzur bulmak için, Tanrı'nın ününü yüceltmek için geldiği bu yerin kargaşa ve azap yatağı, şeytan otağı olduğundan şüphesi kalmamıştı artık. Bütün basamakları çabuk çabuk inerek ayağını yere değdirdi. Toprağı

unutmuştu ayakları; sendeliyordu. Ama lanetli dikili taşın gölgesini üstünde hissettikçe ürperiyor, sağa sola yalpa vura vura koşmaya çabalıyordu. Kent derin bir uykuya dalmıştı. Meyhaneler, otel er ve hanlarla çevrili büyük alanı sessizce aşip Libya tepelerine çıkan küçük bir yola daldı.

Ardından havlaya havlaya gelen köpek, keşiş çöle varır varmaz durdu. Ve Paphnuce, vahşi hayvanların geçtiği yol ardan yürümeye koyuldu. Kalpazanların terk edilmiş kulübelerini ardında bırakıp, gece gündüz durmadan koştu durdu.

Açlıktan, susuzluktan, yorgunluktan bitmişti, Tanrı da henüz çok uzaklardaydı. Derken, gökyüzünün erguvan ışıkları altında bel i belirsiz seçilen dağınık, sessiz bir kente geldi. Evlerin hepsi de birbirinden uzak, şekil olarak birbirine benziyordu. Ortadan boylu boyunca kesilmiş

piramitler gibiydiler. Ölü evleriydi bunlar. Kapıları kırılmıştı. Haydutların soyduğu, vahşi hayvanların parçaladığı ölümler eşikte kıpırtısız yatarken, karanlık sofalarda, yavrularını besleyen sırtlanların, kurtların gözleri parlıyordu:

Kenti geçti. Üstüne hurma dal arının serin gölgeleri düşen bir su kaynağının yakınındaki bir mezarın önüne dermansız düştü. Süslü, gösterişli bir mezardı bu. Kapısı yoktu, içi görünüyordu.

Yılanlar yuva yapmıştı.

"İşte bana en uygun yer burası, bu mezara kapanıp çilemi doldurmalıyım," diye söylendi içini çeke çeke. Girdi, yılanları ayağıyla iteleyip alnını mezar taşına koydu ve on sekiz saat başını taştan kaldırmadı, sonra çeşmeye gidip su içti, hurma ve lotüs topladı. Lotüs çiçeğinin tohumlarını

ıyıyordu. Bu tür bir yaşamın kendine en uygun yaşam olduğuna karar vermişti. Sabahtan akşama kadar alnını mezar taşından kaldırmadı. Bir gün, başı taşta dua ederken, bir ses duydu: "Gerçeği öğrenmek istiyorsan şu resimlere bak."

Başını kaldırdı Paphnuce, odanın iç kaplamalarını süsleyen sevimli resimler gördü. Çok eski bir yapıtı bu, ama alabildiğine canlıydı resimler. Yanakları şiş şiş aşçılar ateşi üflüyor, kaz yoluyor, tencerelerde koyun kaynatıyorlardı. Ötede bir avcı, omzunda, oklarla delik deşik olmuş bir ceylan getiriyordu. Köylüler tohum atıyor, ürün devşiriyordu. Kadınlar kemanların, flütlerin, harpların ezgilerinde kıvrak

oyunlar oynuyorlardı. Çalgı çalan, kara saçları ince ince örgülü genç bir kızın başında lotüs çiçekleri pırıldıyordu. Saydam giysisinin altında bedeninin tüm hatları görölüyordu.

Göğsü ve ağzı çiçeklerle kaplıydı. Bakışını yandan görünen bir yüze dikmişti. Ve bu yüz taslak biçimindeydi henüz. Bu yüze bakar bakmaz başını önüne eğdi Paphnuce.

"Neden bu şekil ere bakmamı buyuruyorsun Tanrım? Bu resimler şüphesiz, kara sanduka içindeki bedenleri şimdi ayaklarımın altında bir kuyunun derinliklerinde dinlenen puta tapanların dünyamızda yaşadığı günleri yansıtıyor. Bir ölünün yaşamını anımsatmaktan başka ne işe yararlar, renkler ne kadar canlı olsa da gölgenin gölgeleri değil er mi? Bir ölünün yaşamı! Ey yalan dünya!"

"Şimdi ölü ama yaşadı, ya sen, sen yaşamadan öleceksin."

Ölüm gününü düşündükçe büsbütün huzuru kaçtı. Susmak bilmiyordu ses, çın çın ötüyordu durmadan kulağında. Kara saçlı çalgıcı kız, uzun kirpikli gözlerini ayırmıyordu üstünden. Sonra konuşmaya başladı:

"Bak bana nasıl da gizemli, nasıl da güzelim; kol arıma atıl da başını döndüren aşkı doya doya tattırayım sana. Benden kaçmak neye yarar? Kaçmakla kurtulacağını mı sanıyorsun; ben kadın güzel iğiyim. Nereye kaçabileceğini sanıyorsun şaşkın?"

"Her yanda ben varım, açan çiçekte, tatlı hurma dal arında, güvercinlerin kanat vuruşlarında, ceylanların sekişinde, ırmakların büklüm büklüm akışında, ay ışığında ben varım, gözlerini yumsan, bu kez yüreğinde beni bulacaksın. Burada, kara taştan yatağında, şeritlerle çevrili yatan adam, bin yıl önce sevdi, kucakladı bağrına bastı beni. Bin yıl önce en son o öptü ağzımı, bak hâlâ burcu burcu kokuyor

uykusunda. Beni iyi bilirsin Paphnuce. Nasıl oldu da tanımadın?

Thais'in sayısız görüntülerinden biriyim. Bilgili bir keşişsin sen. Nice yerler dolandın, insan ne öğrenirse yolculuklarda öğrenir. Dışarda geçirilen tek bir gün, içerde geçirilen on yıldan çok bilgi getirir insana. Thais'in bir zamanlar Isparta'da Hèlène adıyla yaşadığını boşuna mı söylüyorlar?

Teb kentine de Thais'in bedeniyle geldim. Teb'li Thais bendim işte. Nasıl anlayamadın bunu?

Yaşarken nice insanların günahlarını kendi üstüme aldım, şimdiyse burada bir gölgeyim, ama yine de senin günahlarını üstüme alacak güçteyim, sevgili keşiş. Neden şaşıırıyorsun? Nereye gidersen git Thais ile karşılaşacağını sen de biliyorsun."

Keşiş başını taşa vurup korkuyla bağıraya başladı. Çalgıcı kız her gece duvardan biraz daha uzaklaşıp ona doğru yaklaşıyor, duru, aydınlık bir sesle konuşuyordu. Sesin soluğunu yüzünde hissediyordu Paphnuce. Keşiş direndikçe gölge konuşmasını sürdürüyordu: "Bırak şu direnmeyi, sev beni, sev dost. Ne kadar dirensen boşuna, direndikçe daha bir aşkla başın dönecek. Bir ölü

nice sabırlıdır, nice bekler bilemezsin? Gerekirse sen ölünceye kadar da bekleyebilirim ben. Ölü

bedenine yeniden can verecek bir soluk üflemeyi, seni yeniden canlandırıp şimdi vermediğin şeyi almasını bilen bir büyücüyüm. Bir düşün, ne garip duruma düşeceksin Paphnuce, gökyüzündeki mutlu ruhun yeryüzündeki kendi bedenini günah içinde görecek. 'Son yargıdan sonra bedenini sana geri vereceğim,' diyen Tanrı bile güç durumlarda kalacak! İçinde şeytanın yaşadığı ve büyücü bir kadının el koyduğu bir bedeni kutsal gökyüzüne nasıl kabul

edebilir? Hiç düşünmedin mi bunu? Tanrı da düşünmemiştir belki. Ama biz biliyoruz değil mi? En sıradan bir büyücü bile kolayca aldatabilir bedenini ve içindeki o gök gürültüsü, başına gökten yağın çavlanlar olmasa, köyün haylaz oğlanları bile sakalını yolabilirdi. Kendini yaşlı yılan dan da akıl ı mı sanıyorsun? O

yaşlı yılan ki üstün bir sanatçıdır. Güzel iğimi yalnızca ona borçluyum. Saçlarımı böyle ince ince örmeyi o öğretti. Parmaklarıma bu gül rengini, tırnaklarıma akik rengini o verdi. Oysa sen gücünü

çok küçümsedin yılanın. Mezara girdiğinde, aynı soydan gelip gelmediğini hiç düşünmeden, buradaki yılanlara tekme vurdun, yumurtalarını çiğnedin. Başına bir bela gelmesinden korkarım zaval ı dostum. Oysa söylemişlerdi sana yılanın müzisyen ve sevdalı olduğunu. Nedir bu yaptığın? Bilimle güzel iğn arasını açtın; acırım sana, laveh de kurtaramaz artık seni. Geleceğini hiç sanma. Zaten o dev gövdeyle yerinden kıpırdayamaz, hiçbir yere sığamaz, hele bir kıpırdasın bütün bir evren sarsılır, altüst olur. Haydi durma öp beni iyi yürekli keşişim."

Büyünün gücünü bilirdi keşiş. Telaşlı bir korkuyla düşünüyordu: "Ayaklarımin altındaki ölü, belki de çok yakınlardaki bir kral mezarında saklı büyülü bir kitabı okumasını biliyor. Ölüler bu kitaptaki sözler sayesinde yeryüzündeki biçimlerine bürünerek yaşıyor, konuşuyor, gülüyor."

Çalgıcı kızla ölünün gözünün önünde sevişmelerinden korkmaya başladı, artık Tanrı da onunla birlikte değildi, duymaktan, düşünmekten, her şeyden korkuyordu.

Akşamları, alnını yere koyduğunda bilinmeyen bir ses, kulağına fısıldayıp duruyordu:

"Paphnuce, yeryüzünde sandığından çok daha fazla insan var, gördüklerimi sana da göstersem korkudan ölürdün. Öyle insanlar var ki tek gözlü, üstelik gözü alnının ortasında. Öyle insanlar var ki tek ayaklı, sıçraya sıçraya yürüyorlar. Öyle insanlar var ki, cinsiyet değiştiriyor, kadınlar erkek, erkekler kadın oluyor. Öyle insanlar var ki, ağaç biçiminde, toprağa kök sürüyorlar. Ve öyle insanlar var ki başsız, gözleri, burunları ve ağızları göğüslerinde. Eh dostum, İsa'nın bu insanların esenliği için mi öldüğüne inanıyorsun?"

Bir başka akşam, bir hayal gördü. Kocaman bir ışık içinde geniş bir yol uzanıyor, ırmaklar akıyor, bahçeler çiçekleniyordu. Aristobule ve Chèrèas, yolda Arap atlarını dörtnala koşturuyorlardı. Bu kıvançlı koşunun yorgunluğuyla yanakları pembe pembe kızarmıştı. Bir kemer altında Cal icrate dizeler okuyordu; sesi gururla titriyor, gözleri çalımla parlıyordu. Bahçede Zènothèmis altın elmalar devşiriyor, gök kanatlı bir yılanı okşuyordu. Hermodore, aklar giyinmiş, başında parlak bir başlık, dal arında çiçek yerine saçları Mısır tanrıçaları gibi düzgün taranmış küçük kadın başları, akbabalar, çakır doğanları ve dolunaylar sarkan kutsal bir bitkinin altında düşünüyordu; ötede, bir kıyıdaki çeşmenin eteğinde Nicias, çemberli bir küre üstünde yıldızların hareketini inceliyordu.

Sonra, elinde mersin dalı peçeli bir kadın yaklaştı keşişe ve ona: "Bak! Kimi, ölümsüz güzel işi arayıp bu geçici yaşamını güzel eştirir ve ölümsüzleştirir, kimi de düşünmeden yaşayıp kendilerini doğanın kol arına bırakır. Mutludurlar, güzeldirler ve hayatı olduğu gibi yaşayıp nesnelerin o ölümsüz sanatçısının ününü yüceltirler; çünkü insan, Tanrı'nın en güzel uyumudur. Hepsi de mutluluğun masum, kıvancın suçsuz bir armağan olduğunu düşünürler. Bütün bu insanlar haklıysa Paphnuce, senin yaptığın bu saçmalıklar nedir? Bu nice yanılıdır?" deyip kayboldu.

Böylece şeytan, keşişi bir an bile rahat bırakmıyor, bedenini ve ruhunu durmadan ayartıyordu. Bu yapayalnız mezar, kentin dört yol ağzından daha da kalabalıklaşmıştı sanki. İblisler kahkahalar atıyor, milyonlarca kurt ve böcek yavruları yaşam kavgalarını sürdürüyorlardı. Akşamları su içmek için çeşmeye gittiğinde kır Tanrıçalarıyla el ele verip çevresinde oynayan Satir'ler bu şehvetli halkaya girmesi için çekiştiriyorlardı onu. İblisler ondan korkmuyordu artık. Alay edip, itip kakıyorlardı. Bir gün, kol boyu kadar bir iblis, beline bağladığı ipi çaldı.

"Ey düşünce, nereye sürükledin beni?" diye dertli dertli düşünüyordu.

Kafasındaki düşüncelerden kurtulmak, esenliğe kavuşmak için çalışmaya karar verdi. Çeşmenin yanında, hurmalar arasında büyük çiçekli muz ağaçları bitmişti. Ağaçları kesip mezara götürdü, taşla dövüp, iplikçilerde gördüğü ince lifler haline getirdi. Şeytan, beline bağladığı ipi çalmıştı, yerine bu filelerden ip örecekti. Şeytanlar işkil enmeye başladı; gürültüyü kestiler, çalgıcı kız bile duvarın boyalı kaplamasında sessiz sedasız duruyor, Paphnuce, muz köklerine vura vura kendine olan güven ve inancını sağlamlaştırmaya çalışıyordu. "Tanrı'nın yardımıyla tenin arzularını

yeneceğim, ruhuma gelince, umudunu yitirmedi. İblisler ve bu cehennemlik kadın aradığını

bulamayacak, Tanrı'ya karşı yüreğimde şüphe uyandıramayacak, Havari Jean'ın söylediklerini tekrarlayacağım onlara: 'O başlangıçta Tanrı'nın oğluydu, Tanrı'ydı' diyeceğim. İşte benim inandığım budur. İnandığım şey saçma mı? Öyleyse daha da inanıyorum; kutsal gerçeğe insan akıl a değil, inançla varır. Bilinen şeyde hayat yoktur, insanı kurtaran yalnız ve yalnız inançtır."

Lifleri güneşe seriyor, her sabah çürümemeleri için özenle çeviriyordu. Yüreğinde çocuk sadeliğinin uyandığını hissettikçe seviniyordu. Kuşak bağını ördükten sonra, kalanlarıyla da hasır ve sepet yapmak için kamış kesti. Mezar odası şimdi sepetçi atölyesine dönmüştü ve Paphnuce hem çalışıp, hem dua ediyordu ama yine de elinden tutmuyordu Tanrı. Çünkü bir gece, yüreğine korku salan bir sesle uyandı. Bu sesi ölünün sesi sandı.

Hafif bir fısıltıyla ama çabuk çabuk: "Hèlène, Hèlène! Gel, birlikte yıkanalım! Çabuk ol! Çabuk gel!" diyordu.

Bu kez, kadın konuşmaya başladı: "Kalkamam dostum, üstümde bir adam var."

Paphnuce, birdenbire yanağını bir kadın göğsünde hissetti. Çalgıcı kızın göğsünün inip kalktığını

gördü. O zaman, umutsuzca bu ılık ve kokulu ten çiçeğini kucaklayıp, o cehennemlik arzuyla kendinden geçerek haykırdı: "Yeter, yeter Tanrım!" Ama işte doğrulmuş eşikte duruyordu kadın.

Gülüyordu ve ay ışığı gümüş bir renge büyüyordu gülüşlerini.

"Yeter demek neye yarar? Böylesi canlı bir düş gücü olan âşığa gölgenin gölgesi bile yeter. Zaten günah işledin, olan oldu artık. Elveda! Âşığım çağırıyor, gidiyorum," dedi.

Bütün gece ağladı durdu Paphnuce ve tanyeri ağarmaya başladığında usul usul yalvarıp yakardı

İsa'ya:

"İsa'm, canım İsa'm, neden bırakıyorsun beni? İçinde bulunduğum tehlikeyi görüyorsun. Canım Kurtarıcı, benim



de yardımima koş. Madem baban artık sevmiyor beni, madem o sesimi dinlemiyor, sen bari yardımima gel. Senden başka kimsem kalmadı artık. Ondan bir şey bekleyemez hale geldim. Ben onu anlamıyorum, o bana acımıyor. Ama sen, sen bir kadından doğdun, bunun için sana bel bağılıyorum. Bir zamanlar insan olduğunu düşün. Eğer sana yalvarıyorsam, bunu, Tanrılar Tanrısı, ışıklar ışığı, gerçek Tanrı'nın gerçek Tanrısı olduğunu için değil, benim ıstırap çektiğim bu yeryüzünde, sen de yoksul ve güçsüz yaşadığın için, şeytan seni de ayartmaya çalıştığı için, alnından ölüm terleri aktığı için yapıyorum. İnsanlığına sığınıyorum İsa'm, kardeşim İsa'm benim!"

O böyle dua edip dururken mezarın başında şakrak bir kahkaha patladı ve bir ses:

"İşte tam sapık dinli Marcus'un dua kitabına özgü bir dua. Paphnuce, Paphnuce!" diye haykırdı.

Keşiş yıldırım çarpmış gibi yere düştü.

Gözlerini açtığında kendini karalar giyinmiş sofular içinde buldu. Şakaklarına su döküyor, cinleri kovmak için dualar okuyorlardı. Birçoğu da el erinde hurma dal arıyla dışarda bekliyordu.

İçlerinden biri:

"Çölden geçerken bu mezardan çığlıklar duyduk. İçeri girdik ki sen, mezarın üstüne kapanmış

hareketsiz duruyordun. Şüphesiz şeytanlar çarpmıştı, biz yaklaşıncı kaçmışlardır," dedi.

Paphnuce başını kaldırıp, titrek bir sesle sordu: "Kimsiniz siz kardeşlerim? Neden el erinizde hurma dal arı var? Beni gömmek için mi geldiniz yoksa?"

Cevap verdiler:

"Bilmiyor musun kardeşim, yüz beş yaşındaki babamız Antoine, sonunun geldiğini sezip, çileye çekildiği Colzin tepesinden ruhunun çocuklarını kutsamak için iniyor. Biz de el erimizde hurma dal arıyla ruhsal babamıza gidiyoruz. Ya sen kardeşim, böyle büyük bir haberi nasıl oldu da duymadın, nasıl oldu da melekler mezara gelip haber vermediler sana?"

"Yazık! Ben o değerde bir insan değilim. Bu mezara yalnız iblislerle vampirler geliyor. Benim için dua edin kardeşlerim. Ben, Antinoè rahibi Paphnuce, Tanrı'nın kul arı arasında en acınacak durumda olanım," dedi keşiş.

Paphnuce adını duyunca hepsi de hurma dal arını havaya kaldırıp duaya koyuldular. İlk konuşmaya başlayan keşiş, şimdi, konuştuğu adamın Paphnuce olduğunu öğrenmiş, hayran hayran haykırıyordu:

"Dinsel yaşamı, ünü dünyanın dört bucağında bilinen, bir gün belki de büyük Antoine'ın aşamasına bile yükselebilecek o kutsal adam sen miydin? Thais adlı fahişeyi Tanrı yoluna sokan, yüksek bir dikili taş üstünde yaşayıp, Sèraphin'lerin gökyüzüne kaldırdığı o kutlu insan demek sendin. Gece dikili taşın eteğinde bekleyenler, senin, Meryem Ana gibi gökyüzüne çıkışını, o mutlu olayı görmüşler. Melekler ak kanatlarıyla bir bulut kümesi gibi yöreni çevirmişler ve sen sağ

elini uzatıp barınakları kutsamadaymışsın. Ertesi gün seni eski yerinde göremeyenler, artık taşsız kalmış olan dikili taşa bakıp derin derin iç geçirmişler. Ama müridin Flavien, meleklerle göğe uçtuğunu söyleyip keşişleri yönetmeye başlamış. Yalnızca Paul adlı saf bir adam anlatılanlara

inanmak istememiş. Düşünde seni melekler değil, iblisler kaçıırken gördüğünü ısrarla söylemiş

durmuş. Halk neredeyse linç edecekmiş onu. Ölümden zor kurtulmuş. Benim adım Zozime, ayaklarına kapanan bu çilekeşlerin rahibiyim. Onlar gibi ben de, çocuklarıyla babasını kutsa diye işte önünde diz çöküyorum. Daha sonra da bize, Tanrı'nın mucizelerini, sana söylediklerini anlatırsın."

"Bildiğin gibi değil, Tanrım çok çetin sınavlarla deniyor beni. Dikili taşın üstünden meleklerle gökyüzüne çıkmadım. Gözlerimin önünde bir karanlık duvar yükseldi ve bu duvar yıkılmak bilmiyor bir türlü. Bir düş içinde yaşadım. Tanrı'dan başka her şey düştür. İskenderiye'de, az zamanda çok şeyler öğrendim ve insanın sayısız hataları olduğunu anladım. Hatalar ordu ordu, yığın yığın, dört yanımı yalın kılıçlar kuşattı."

Cevap verdi Zozime: "Kutsal baba, kutsal arın, özelikle çilekeş kutsal arın başından korkunç

sınavlar geçer. Gökyüzüne meleklerin kol arında yükselmediğini sanıyorsun, bil ki bu düşünce Efendimizden geliyor. Efendimiz böyle sanmanı istiyor. Oysa Flavien olsun, keşişler olsun, halk olsun, hepsi de senin göğeye yükseldiğini görmüşler."

Paphnuce, keşişlerle birlikte gidip Antoine'ın hayır dualarını almaya karar verdi.

"Zozime kardeş, bu hurma dal arından birini bana ver de babamızın ziyaretine birlikte gidelim.

Keşiş de asker sayılır, hem de iyi bir asker, onun için, hadi sıraya girelim. Sen ve ben rahip olduğumuzdan öne geçelim ve bunlar da ilahiler okuyarak izlesin bizi," dedi.

Yola düştüler. Paphnuce konuşuyordu:

"Tanrı demek, birlik demektir, çünkü tek gerçek odur.  
Dünyaya gelince, zaten pişmanlıklar yığını

olduğundan, çeşit çeşittir. Doğanın tüm görüntülerine, en  
masum olanlara bile sırt dönmek gerek.

Onları hoş kılan çeşitlilik, kötü olduklarına işarettir. İşte bu  
yüzdendir ki ben, uyuyan su yüzeyindeki bir papirüs  
demetine ruhumu hüznün kaplamadan bakamam. Duyguların  
ilgisini çeken her şey iğrençtir. En küçük bir kum tanesi bile  
insana tehlike taşır. Her şey ayartabilir bizi. Sakin havada  
olsun, çiçekli toprakta olsun, durgun sularda olsun, her yana  
dağılmış bulunan tüm sapkınlıklar kadında birleşir, tüm  
sapkınlıkların kaynağı kadındır. Ruhu damgalı bir çömlek  
olanlara ne mutlu! Kör, sağır ve dilsiz, Tanrı'yı daha iyi  
anlamak için dünyada hiçbir şey duymayanlara,  
bilmeyenlere ne mutlu!"

Bu sözler üstünde düşünüp şöyle cevap verdi Zozime:  
"Madem sen gönlünü açtın bana, ben de yüreğimde biriken  
hüznü, günahlarımı söyleyeyim sana. Böylece, havariler gibi  
dert yakınmış

oluruz birbirimize. Keşiş olmadan önce iğrenç bir yaşam  
sürüyordum. Fahişeleriyle ünlü Madura kentinde her tür  
aşkın ardından koşup duruyordum. Uçan delikanlılar, çalgıcı  
kadınlarla yiyip içiyor, beğendiklerimi alıp götürüyordum.  
Arzulara, hazlara nasıl kaptırmıştım kendimi bilemezsin,  
senin gibi kutsal bir insanın akli havsalası almaz bunu. Yalnız  
şu kadarını söyleyeyim: Ne hanımefendi, ne dindar kadın  
dinliyordum. Evli kadınlara, kutsal kadınlara kadar, uçan kuş

kurtulmuyordu elimden. İçtikçe daha bir kızışıyordum.  
Madura'nın en ayyaş adamı diyorlardı

bana. Yine de Hristiyan'dım, tüm sapıklıklarına, şaşkınlıklarına rağmen İsa'ya inanıyordum.

Varımı yoğumu tüketmiştim. Yoksul bir hayat başlamıştı benim için. O sırada dostlarımın en babayiğidi korkunç bir hastalığa yakalandı. Günbegün sararıp soluyordu. Dizinde derman kalmamıştı. Titrek parmakları artık ona yar olmuyor, hiçbir şeyi tutamıyordu; altı morarmış gözleri kapandı kapanacaktı. Ses yerine korkunç hırıltılar çıkıyordu gırtlığından. Yorgun bedeni başını

tartamıyordu. Yarı ölü, yarı diri. Hayvan gibi yaşamıştı, Tanrı da, ceza olarak hayvanlaştırmıştı

onu.

"Malım mülküm iyi ki tükenmişti, esenliğe kavuşmuştum. Ama daldığım derin uykudan beni, aslında dostumun içine düştüğü o korkunç durum uyandırdı. Bu olay öyle etkiledi, öyle etkiledi ki beni, dünyadan el etek çekip çölün yalnızlığına kapandım. İşte yirmi yıldan beri de çölde yalnızlık ve huzur içindeyim. Çok şükür huzurumu bozacak hiçbir şey de olmadı. Keşişlerimle birlikte bez dokuyor, ev, ocak kurup, marangozluk yapıyor, hatta pek de hoşlanmadığım halde yazıcılık yapıyorum. Ama Tanrı'mın her an bana yardımcı olduğuna inanıyorum. Çünkü en korkunç

günahları yaşarken bile hiçbir zaman umudumu kesmedim."

Bu sözler üstüne Paphnuce başını gökyüzüne kaldırıp mırıldandı: "Tanrım, bunca suçlar işlemiş, evli kadınlarla, kutsal kadınlarla düşüp kalkmış bu adamı bile hoş görüyorsun da, her zaman buyruklarını tutmuş benden yüz çeviriyorsun! Ne anlaşılmaz bir adaletin, ne dikenli bir yolun varmış senin!"

Zozime kol arını uzattı:

"Bak, saygıdeğer baba! Sanki ufkun her iki yanı da göçmen karıncalarla kaplı. Bizim gibi Antoine babamıza gelen kardeşlerimiz bunlar."

Buluşma yerine vardıklarında görülmemiş bir kalabalıkla karşılaştılar. Dindarlar ordusu üç sıra halinde geniş bir yarım daire çizip toplanmışlardı. İlk sırada çölün eskileri yer alıyordu. El erinde değnekler vardı, sakal arı yere kadar sarkıyordu. Ephrem ve Sèrapion'un yönettiği keşişlerle tüm Nil çilekeşleri ikinci sıradaydılar. Artlarında uzak kayalıklardan gelmiş yalnızlar duruyordu. Kiminin kara kara bedenlerinden parça parça abaları dökülmüş, kimi giysi yerine kenevir lifleriyle birbirine bağlı kamışlara bürünmüştü. Çoğu da çıplaktı ama, Tanrı, koyun kılı gibi sık kıl arla kaplamıştı

bedenlerini. Hepsinin de el erinde yeşil bir hurma dalı vardı. Bu hal eriyle zümrüt bir gökkuşağını

andırıyorlardı. Bu seçkinler topluluğu, Tanrı kentinin canlı duvarları gibiydiler.

Öyle düzenliydim ki Paphnuce kendi müritlerini kolayca bulabildi.

Tanınmamak, bu kutsal havayı bozmamak için, yüzünü abasının altına özenle sakladıktan sonra, yanlarında yer aldı. Birden sonsuz bir uğultu yükseldi.

"Kutsal baba! Kutsal baba! İşte en ulu insan! İşte cehenneme kilit vuran, Tanrı'nın sevgilisi!

Babamız Antoine!" diye haykırıyorlardı.

Sonra çölü büyük bir sessizlik kapladı ve bütün alınlar secdeye durdu.

ölün sonsuzluğu içinde, bir tepenin başında, Antoine, sevgili müritleri Macaire ve Amathas'ın yardımlarıyla ilerliyordu. Ağır adımlarla yürüyordu, ama beli bükülmemişti, insanüstü bir güce sahip olduğu görülüyordu. Ak sakalı geniş göğsüne dökülüyor, başından Musa'nın alnı gibi ışıklar saçılıyordu. Gözlerinde kartal bakışı vardı; yuvarlak yanaklarına çocuksu bir gülümseme yayılmıştı. Yavrularını kutsamak için, bir yüzyıl ık çetin bir yaşamla yorgun düşmüş kol arını

kaldırdı. Sesi aşkın son sözlerini yansıtıyordu.

"Çadırların nice güzeli, nice sevimli ey Yakup, ey İsrail!"

Canlı duvarlardan şimşek gibi bir ses çaktı: "Tanrı'dan korkana ne mutlu!"

Antoine, Macaire ve Amathas'la birlikte, eskiler, çilekeşler, yalnızlar sırasını geziyor, cenneti de, cehennemi de bilen, bir kaya kovuğundan Hristiyan kilisesini yöneten, en yüce sınav günlerinde din şehitlerinin inancı peşinde koşan, din düşmanlarını yıldırım gibi çarpan bu adam, çocuklarının her biriyle tatlı tatlı konuşup onu seven Tanrı'sına bir an önce kavuşmak için veda ediyordu.

Rahip Ephrem ve Sèrapion'a:

"Sayısız ordular yönetiyorsunuz, her ikiniz de ünlü komutanlarsınız. Dilerim gökyüzünde de altın bir zırh kuşanırsınız ve Michel, orduların en yüce komutanlığını versin size," dedi.

Yaşlı Palèmon'u gördü, kucakladı, "İşte yüreğimin en tatlı, en sevgili çiçeği, gönlü de ektiği baklalar gibi çiçek çiçek."

Rahip Zozime'e de şu sözleri söyledi:

"Hiçbir zaman umutsuzluğa düşmedin, Tanrı'nın huzuru seninle birlikte. Erdem yığınlarıyla kaplı

gübreler üstünde bile zambak çiçekleri gibi açtın."

Herkesin gönlünü hoş eden tatlı sözler söylüyordu. Eskilere: "Tanrı'nın tahtı önünde havari ak giysiler giyinmiş, başı taçlı yirmi dört yaşındaki bir insan gibi oturuyordu."

Yenilere: "Kıvançlı olun, hüznü bu dünyanın mutlu olanlarına bırakın," diyordu.

Böylece aralarında dolaşıp güç veriyordu onlara. Paphnuce, Antoine'ın yaklaştığını görünce diz çöktü, korku ve umudun çırpındığı bir sesle yakardı: "Baba, baba yardım et bana, kahroluyorum."

Thais'in ruhunu Tanrı'ya sundum. Bir dikili taş başında, bir mezar odasında yaşadım. Yerlere kapanan alnım deve dizi gibi nasır tuttu. Yine de Tanrı bıraktı beni. Kutsa baba, kutsa beni, kurtar beni; bu yaban otuna yardım et, yıkanıp arınayım, kar gibi ışıyayım."

Antoine cevap vermedi. Bakışlarını Antinoëliler'de gezdiriyordu. Gözleri saf Paul'ün üstünde durdu, bir süre baktı ona, sonra yaklaşmasını işaret etti. Bu büyük kutsal adamın duygudan yoksun bir insanı seçmesine herkes şaşmıştı. Antoine: "Tanrı en çok bunun yüreğini hoş tutar."

Kaldır gözlerini oğlum, gökyüzünde ne görüyorsan söyle," dedi.

Paul göğe kaldırdı gözlerini. Yüzü ışıklarla doldu, konuşmaya başladı: "Gökyüzünde altın kaplı

erguvan bir yatak görüyorum. Üç bakire kız çevresine kimseler yanaşmasın diye bekçilik ediyorlar, yatağın gerçek



sahibini bekliyorlar."

Paphnuce bu yatağı kendi utkusunun bir görüntüsü sandı, Tanrı'ya şükretmeye başladı. Ama Antoine onu susturup saf Paul'ü dinlemesini işaret etti. Paul coşku içinde konuşuyordu: "Üç bakire kız benimle konuşuyor. Kutsal bir kadın yeryüzünden ayrılmak üzere: İskenderiyeli Thais ölecek.

Bu yatağı onun için hazırladım, bizler onun erdemleriyiz; yani: İnanç, Korku ve Aşk'ız."

Antoine sordu: "Başka ne görüyorsun tatlı çocuk?"

Paul gökyüzünü bir uçtan bir uca, gündoğusundan günbatısına taradı durdu. Paphnuce'le gözleri karşılaştınca kutsal bir solgunluk kapladı yüzünü, göz kapaklarından görünmez alevler geçti.

"Bu adamı yakalamaya hazırlanan üç iblisin kıvançla sıçradığını görüyorum. Biri bir kuleye, biri bir kadına, biri de büyücüye benziyor. Üçünün de adları, üstlerinde taşıdıkları kırmızı bir demire yazılmış; birincisinin alnında, ikincisinin karnında, üçüncüsünün göğsünde bu adlar: Gurur, Uçarılık ve Şüphe," dedi.

Paul, bunları söyledikten sonra, gözleri bulanık, dudakları sarkık eski sadeliğine gömüldü.

Antoine'ın keşişleri, Antoine'ın yüzüne endişeyle bakakalmışlardı. Kutsal adam şunları söylemekle yetindi: "Tanrı yargısını söyledi. Bizlere susmak ve ona tapmak düşer."

Sonra yoluna devam edip keşişleri kutsaya kutsaya yürüdü. Ufka inen güneş gökyüzünü

kuşatıyordu. Gökyüzünün sunduğu armağanlarla dev gibi gölgesi bu kutsal adamın insanlar arasında bıraktığı nice uzun bir anıyı yansıtmak istercesine ardından sonsuz bir hali gibi uzanıyordu. Yıldırımla vurulmuşa dönmüştü Paphnuce, ama yine de ayaktaıdı. Ne duyacak, ne de görecek hali kalmıştı. Tek bir söz çınılıyordu kulaklarında: "Thais ölecek!" Bu denli korkutmamıştı ölüm onu. Yirmi yıl, kendi el eriyle ağaçtan yontup yaptığı bir ölü başının karşısında durmuştu, oysa şimdi ölümü düşünmek, Thais'in gözlerinin kapanacağını düşünmek kolunu kanadını kırıyordu.

"Thais ölecek!" Ne garip, ne anlamsız bir sözdü bu! "Thais ölecek!" Ne korkunçtu bu iki sözcük.

Thais ölecek! Thais ölürse, bu ırmakların, bu çiçeklerin, güneşin, bu evrenin ne tadı kalır o zaman? "Thais ölecek!" Dünya neye yarar o halde? Birden sıçradı."Görmeliyim onu, son bir kez görmeliyim onu!" diye söylene söylene koşmaya başladı. Çıldırımış gibiydi, ne yaptığını, ne ettiğini, nereye koştüğünü bilmiyordu, ama ayakları kendiliğinden götürüyordu onu gitmesi gereken yere. Nil Nehri'ne doğru koşuyordu. Irmak yelkenlerle kaplıydı. Nübyalıların çektiği bir tekneye atladı. Teknenin önüne uzanıp gökyüzüne delercesine baktı ve hüçün dolu kızgın bir sesle haykırdı:

"Deliyim, aptalın tekiyim ben, fırsat elde iken sevmedim, okşamadım Thais'i! Dünyada Thais'ten daha gerçek bir şey var sandığım için çılgının biriyim ben! Hey aptal kafam! Tanrı'yı, ruhumun esenliğini, ölümsüz yaşamı düşündüm boşu boşuna! Hayatın Thais'in tek bir öpücüğünde saklı

olduğunu, onsuz mutluluğun bir işe yaramayacağını, Thais'siz geçen bir ömrün kara bir düştten başka bir şey olmadığını nasıl da anlayamadım? Behey budala! Thais'i gördüğün halde başka bir dünyanın nimetlerini nasıl düşünebildin? Ey alçak adam, Thais'i gördükten sonra insan

Tanrı'dan korkar mı? Tanrı! İsa! Ne demek bunlar? Thais'in sunacağı bir karış yerden daha değerli ne vereceklerdi bana Tanrısı, İsa'sı sanki? Ey zaval ı duygusuz, ölümsüzlüğü Thais'in dudaklarından başka yerde arayan şaşkın! Gözlerini kim bağladı? Gözünü bağlayana lanet olsun! Cehennem pahasına da olsa, bir an için, Thais'in aşkını tadabilirdin, ama yapamadın. Terle yoğrulmuş, kokulu çiçeklerle yoğrulmuş kol arını açmıştı sana. Sereserpe göğüslerinin o tatlı büyüüne dalmadın! 'Kendini tut!' diyen o kıskanç sese kulak verdin. Şaşkın, behey zaval ı şaşkın!

Pişmanlıklar! Vicdan azapları! Ey umutsuzluk! Cehenneme beraberinde unutulmaz bir saatin güzel anısını götürememek. Tanrı'ya yakardı: 'Beni cayır cayır yak, damarlarımdaki bütün kanı

kurut, kemiklerimi kır, yine de, kokusu çağlar çağı tenime sinen, beni serinleten anıyı yüreğimden silemezsin!' Thais ölecek! Gülünç Tanrı, cehennemin vız gelir bana, umurumda bile değil duyuyor musun? Thais ölecek ve bundan böyle de artık asla benim olamayacak, asla, asla!"

Tekne sulara akıp giderken, günlerce yüzüstü yatıp: "Asla! Asla! Asla!" diye tekrarlardı durdu.

Sonra, Thais'in, yeryüzüne dalga dalga sevda yayıp da, ıslak dudaklarının bir kez olsun kendi dudaklarını serinletmediğini düşünerek fırladı, yüzü öfkeden al ak bul ak, ulumaya başladı.

Göğsünü tırnaklayıp yırtıyor, kol arını ısırıyor ve söylenip duruyordu içinden:

"Onun seviştiği herkesi gebertebilsem!" Thais'in âşıklarını öldürme fikri tatlı bir öfkeyle doldurdu yüreğini, Nicias'ı, yavaş yavaş, uzun uzun, gözlerinin içine baka baka boğazlamayı düşündü.

Sonra hemen dindi öfkesi. Ağlamaya, haykırmaya başladı. Sonra uysal bir adam oldu. Yüreğinde bu kez, Nicias'ın, çocukluk arkadaşının boynuna sarılıp, "Nicias, Thais seni sevdiği için ben de seni seviyorum. Ondan söz et, onu anlat bana, neler derdi, neler söylerdi anlat!" demek arzusu uyandı. "Thais ölecek!" demir gibi içine işliyordu bu sözler. Haykırıyordu:

"Gün ışığı, gecenin gümüş karanlığı, yıldızlar, gökler, titrek dal ı ağaçlar, vahşi hayvanlar, evcil hayvanlar, hüzünlü ruhlar, duymuyor musunuz, Thais ölecek!' Işıklar, soluklar, kokular, yok olun, yok olun, artık! Evrenin tüm biçimleri, tüm düşünceleri, silinin, yok olun artık! Thais ölecek!'

Evrenin güzel iğiydi o. Neyi tutsa, neye yaklaşırsa güzel iği ona yansırı. Yanında oturan o yaşlı

adam, o bilgiler, hepsi de sevimliydi, sözlerinde ne güzel bir uyum vardı! Dudaklarında gülücükler küme küme uçuşuyor, tüm düşünceleri, arzusunun burcu burcu kokularıyla donanıyordu.

Thais'in soluğu üstlerinde olduğundan, hep aşktan, güzel ikten, gerçekten söz ediyorlardı.

Söylevler, kaynağını hep onun çekici güzel iğinden alıyordu. Thais'in verdiği esinle insanın yüceliklerini ne kolay dile getiriyorlardı. Yazık! Her şey düş oldu artık! Thais ölecek! Ah, onunla birlikte ben de öleceğim! Ama sen kuru hücre, acı ve çorak gözyaşlarıyla beslenen dölüt, ölmekle kurtulabilir misin? Zaval ı gelişmemiş adam, zaval ı düşkün, hayatı bilmeyen sen, şimdi ölümü mü

tatmak istiyorsun? Dilerim Tanrı gerçekten var olsun da bir güzel lanetlesin beni! İğrenç Tanrı, duy beni, cehennemine al beni. Cehennemine al diye işte yüzüne tükürüyorum.

İçimdeki ölümsüz öfkeyi kusacak ölümsüz bir cehennem gerek bana!"

Tan ağarırken Albine'in yanına vardı, hücresinin kapısında kadını.

"Yuvamıza hoş geldin kutsal baba, şüphesiz bizlere armağan ettiğin Thais'i kutsamaya geldin.

Biliyor musun, Tanrı onu çağırıyor artık. Bilmez olur musun, melekler iletmiştir sana. Evet, o mutlu sona yaklaştı Thais. Tanrı'ya olan görevlerini yerine getirdi. Bizlerle nasıl yaşadı, kısaca anlatayım: Sen hücre sine kapatıp kapısını mühürledikten sonra, yiyecek ve Meryemlerin törenlerde çaldığı flüte benzer bir flüt gönderdim ona. Kendini karamsarlığa kaptırmamasına, insanlara sunduğu güzel ik ve değerleri Tanrı'ya da sunmasına çalıştım. Ama hiçbir zaman ölçüyü

elden bırakmadım. Thais, flütüyle her gün Efendimizin yüceliğini övüyor, flütün büyülü ezgilerini dinleyen kızlar: 'Kutsal koruluklarda şakıyan bülbülü, İsa'nın ölen kuğusunu dinliyoruz,' diyorlardı.

Böylece çilesini dolduruyordu Thais. Altmış gün sonra, mühürlediğin kapı kendiliğinden açıldı, kilden damga el değmeden kırıldı. Öngördüğün deneme süresi bitmiş, Tanrı flüt çalan kızı

bağışlamıştı. O günden sonra da, öteki kızlarla birlikte çalışarak, dua ederek yaşamaya başladı.

Davranış ve sözlerindeki ağırbaşlılık ve uslulukla diğer kızlara da örnek oluyordu. Bazen üzülyordu da, ama hüzün bulutları dağılıyordu sonradan. Tanrıya umutla, inançla, aşkla bağlandığını gördüğüm an, kardeşlerinin eğitiminde bundan böyle sanatından ve güzel iğinden

yararlanabileceğimi düşündüm. İncil'de adı geçen kadınları, bilge bakire kızları oynamasını

istedim. Esthre'i, Dèbora'yı, Judith'i, Lazare'ın kız kardeşi Meryem'i, İsa'nın anası Meryem'i tek tek canlandırdı. Bilirim kutsal baba, bu tür gösterileri tehlikeli bulursun sen. Bu dinsel sahneleri oynarken döktüğü gözyaşlarını, kol arını hurma dal arı gibi gökyüzüne uzatışını bir görseydin sen de çok duygulanırdın. Çok kadın yönettim bu manastırda, doğal yapılarına hiçbir zaman karşı

durmadım. Nasıl ki bütün tohumlardan aynı çiçek yeşermezse, bütün ruhlar da kurtuluşa aynı

yöntemle ermez. Thais denen güzel kadın, en güzel çağında kendini Tanrıya verdi. Bu yaşta, bu güzel ikte pek az insan yapardı onun yaptığını. Üç aydır ateşler içinde yatıyor, yine de bozulmadı

güzel iği. Hep gökyüzünü görmek istediğinden, her sabah, çeşmenin yanındaki, rahibelerin gölgesinde toplandığı yaşlı incir ağacının altına götürürüm onu. Thais'i orada bulacaksın kutsal baba; çabuk olmalısın, Tanrı istiyor onu. Dünyamızın eğitimi, ilk günahın ödenmesi için Tanrı'nın yarattığı bu yüzü bu akşam kefen örtecek."

Önde Albine, arkada Paphnuce, sabah ışıqla aydınlanan avluya girdiler. Güvercinler inciler gibi, kiremit çatılarına dizilmişlerdi. İncir ağacının altındaki bir yatakta, bembeyaz Thais, kol arını haç

biçiminde göğsünde kavuşturmuş dinleniyordu. Başında peçeli kadınlar son soluk duasını

okuyorlardı: "Acı bana bağışlayıcı Tanrım, günahlarımı sil iyiliksever Tanrım!"

Seslendi keşiş: "Thais!"

Gözkapaklarını kaldırdı, gözlerini sestten yana çevirdi.

Albine, peçeli kadınlara birkaç adım çekilmelerini buyurdu.

Tekrarladı Paphnuce: "Thais!"

Başını kaldırdı, ak dudaklarından çıkan sakın bir sesle: "Sen misin baba? Çeşmeden içtiğimiz suyu, birlikte devşirdiğimiz hurmaları hatırlar mısın? Aşka ve hayata o gün doğdum ben."

Sustu ve başı düştü.

Ölüm geliyorum diyordu, ecel terleri çiçekli bir dal gibi süslüyordu alnını. Bir kumru, içli cıvıltısıyla bu yüce sessizliğı bozdu. Sonra keşişin hıçkırıkları bakire kızların ilahilerine karıştı:

"Beni kirlerimden temizle, günahlarımı bağışla.

Günahlarım, saçlarım dikiliyor karşımda."

Thais birden yatağında doğruldu. Menekşe rengi gözleri iri iri açıldı; bakışları uzak tepelere doğru kanatlanmış, kol arı uzanmıştı. Duru, serin bir sesle: "İşte ölümsüz sabahın gül eri!" dedi.

Gözleri ışıl ışıl yanıyor, hafif bir sıcaklık şakaklarını pembeye büyüyordu. Her zamankinden daha da diri, daha da güzeldi şimdi. Paphnuce diz üstü düşüp, kıl ı kara kol arıyla Thais'i sardı. Boğuk, garip bir sesle bağırıyordu:

"Ölme, seni seviyorum, ölme! Dinle beni Thais'im, kandırdım seni, acınacak delinin tekiydim ben.

Tanrı'ymış, İsa'ymış, bunların hepsi boş şeyler. Tek gerçek o, yeryüzündeki tek hayat, insan aşkıdır. Seni seviyorum, ölme! Nasıl ölebilirsin, gözbebeğimsin sen benim. Gel, gel benimle.

Kaçalım; kol arıma alıp çok uzaklara götüreceğim seni. Gel  
sevişelim. Sesimi duy sevgilim,

'Yaşayacağım, yaşamak istiyorum,' de bana. Thais, Thais, kalk, doğrul."

Thais duymuyordu onu artık. Gözbebekleri sonsuzda yüzüyordu. Dudaklarını yavaşça araladı:

"Gökyüzü açılıyor, melekleri, peygamberleri, ermişleri görüyorum... Thèodore'cuk da aralarında, el eri çiçeklerle dolu; gülümsüyor bana, beni çağırıyor... İşte iki melek geliyor. Yaklaşıyorlar... Ne kadar da güzel er!.. Tanrı'yı görüyorum."

Kıvançla içini çekti, sonra yastığa düştü başı. Thais ölmüştü.

Paphnuce yoğun bir umutsuzluğa gömülmüş, arzuyla, öfkeyle, aşkla öpüp ısıtıyordu sıcak bedeni.

Albine haykırdı: "Defol lanetlenmiş adam!"

Ve Albine, usulca parmaklarını ölünün gözkapaklarına koydu. Sendeleyle sendeleyle geriledi Paphnuce. Gözleri alev alev yanıyor, toprak ayaklarının altında kayıyordu. Kızlar Zacharie ilahisini okuyorlardı:

"Tanrı uludur, İsrail'in Tanrısı."

Birdenbire sesleri boğazlarında düğümlendi. Keşişin yüzünü görmüşler, bağıra bağıra, "Vampir!

Vampir!" diyerek dehşet içinde kaçışıyorlardı.



Öyle çirkinleşmiş, öyle çirkinleşmişti ki Paphnuce, elini yüzünde gezdirdiğinde ne kadar çirkinleştiğini kendisi de anladı.